

**Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 28 maj 2012***§ 2 Interpellation om bättre stöd till de "glömda barnen" med missbrukande föräldrar (nr 2011:51)*

## Anförande nr 1

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Jag vill hänvisa till det utlämnade svaret.

## Anförande nr 2

E i v o r K a r l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter! Jag tackar för svaret. År 2008 skrev jag en motion om ökat stöd till barn och unga med missbrukande föräldrar. I svaret som kom 2009 hänvisas bland annat till det då pågående barnuppdraget i Stockholms socialtjänst, så kallad BUSS-utredning. Ersta Vändpunkten nämndes i motionssvaret, även Bris som fått pengar av Stockholms stad för arbete över Bris hjälptelefon och Bris mejl. Det skulle också bli fler stödgrupper, men vad jag kan läsa av interpellationssvaret har det inte blivit fler stödgrupper eller kontaktfamiljer sedan dess. Det förefaller vara tvärtom.

Under de senaste veckorna har det blivit känt att de ökade kraven på att hålla budgeten har resulterat i hårda besparingskrav hos socialtjänsten. Successivt sedan 2007 har anslagen minskat, och prioriteringarna har blivit allt hårdare. En av de åtgärder som nu särskilt uppmärksammas är att man ska undvika att bevilja placering av barn om det inte finns ekonomiskt utrymme för detta. Men enligt socialtjänstlagen är det barnens behov som ska komma i främsta rummet, inte ekonomin. Vem bär i sådana fall det yttersta ansvaret – borgarrådet, tjänstemännen eller socialsekreterarna?

Det förefaller vara särskilt utmärkande för stadsdelen Enskede-Årsta-Vantör. Det här drabbar, om det inträffar, barn till missbrukande föräldrar såväl som andra barn i behov av stöd och omsorg. Vidare talas det om sänkta arvoden för familjehemsplacerade barn. Var har ni då tänkt att ni ska få mer fosterhem när de redan i dag är en bristvara? Det talas dessutom om att avsluta avtal med kontaktfamiljer. Det är möjligt att socialnämndens beslut nu har blivit något mildare än tjänstemännens förslag, men det indikerar ändå majoritetens inriktning.

Min fråga i interpellationen var hur många kontaktfamiljer det finns i dag för barn som bor hemma med föräldrarna som har missbruksproblem. Svaret är att det inte var möjligt att redovisa då kontaktpersoner och kontaktfamiljer inte redovisas utifrån vilken form av insats till stöd det gäller. Men det är ändå en viss skillnad mellan en kontaktperson som oftast gäller stöd för barnen och en kontaktfamilj, vill jag framhålla.

I staden fanns under perioden den 1 januari till den 31 oktober 748 barn och unga med kontaktperson eller kontaktfamilj. Jag hänvisade i min interpellation till en artikel som var i DN Debatt den 1 november 2011. Rubriken var "De glömda barnen

måste få bättre stöd”. Det stod bland annat: I Stockholms län finns 4 200 barn som lever under svåraste förhållanden, 82 000 barn som lever med ett riskabelt alkoholbruk. Endast 247 av dessa barn erbjöds stöd första halvåret 2011.

Stockholms stad har 8–10 stödgrupper, enligt IOGT-NTO:s juniorförbund Junis, som gjort en enkät om detta. Ca 100 barn har deltagit i stödgrupper under 2011. År 2009 var motsvarande siffra 140 barn, har jag lärt mig och läst utifrån Junis tabell. Alltså är det en minskning med 40 barn. Stödgrupper är en bra metod för att ge barnen en möjlighet att uppleva att de inte är ensamma och att få stöd och hjälp att bearbeta sina känslor, upplevelser och erfarenheter.

Samarbetet med förskola, skola, socialtjänsten med flera aktörer är viktigt, liksom upparbetande av handlingsplaner. Det behövs stöd till barn som bevittnar våld och stöd till föräldrar som råkar ut för tillfälligt trauma, våld i hemmet eller annan utsatthet i familjen, till exempel att en familjemedlem avlider. Det framgick tydligt av ett inslag från Bris nyligen. Alltså behövs rejäla satsningar på barn och deras familjer, inte tvärtom.

Några frågor till borgarrådet: Ett: Var eller hos vem ligger ansvaret om man ska undvika att bevilja placering om det inte finns ett ekonomiskt utrymme för det? Två: Hur har ni tänkt få fler fosterhem när de är en bristvara redan i dag? Tre: Det talas som att avsluta avtal med kontaktfamiljerna, som jag ser som ett riktigt svek mot de barn som nu har kontaktfamilj? Fyra: Tänker ni utöka antalet stödgrupper?

#### Anförande nr 3

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, ledamöter! Eivor har redan sagt det mesta i den här frågan. Det som känns tungt för mig och många andra är att man vet att de här barnen far så illa och får så mycket stryk men att det inte görs så mycket åt det. Det är det tråkiga i det hela.

De här barnen har funnits år ut och år in, de ökar i antal, de blir fler och fler. Samtidigt skär man i förvaltningarna, och i en del av stadsdelarna har man noll koll på de här barnen.

Jag vill ansluta mig till de frågor som Eivor ställde. Jag tycker inte att vi behöver ställa fler frågor, hon sade precis det jag tycker. Pengar, pengar och kunskap är det som vi behöver ha. Jag tycker att ni på er sida bör ta detta på allvar.

#### Anförande nr 4

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Tack, Eivor Karlsson, för frågan. Barn till missbrukare är en grupp som jag gärna vill uppmärksamma och som jag tycker att vi ska jobba mer med, tillsammans, i framtiden.

Vi vet, och det har tagits upp här i talarstolen, att det finns ett stort mörkertal, det finns många barn som aldrig kommer till myndigheternas kännedom. Även om vi får kartläggningar och siffror på uppskattningar av antalet är det svårt att nå de barn som inte kommer till vår kännedom. För dem som vi ändå upptäcker finns det stöd att få. Det är viktigt att känna till.

För en tid sedan träffade jag Olivia som växte upp i en familj med missbruk i en närliggande kommun. Hon vittnade om att familjen försökte göra allt för att dölja missbruket och göra allt för att hon inte skulle få stöd. Men i dag är hon och hennes mamma aktiva och ägnar sitt liv och all sin tid åt att hjälpa andra barn till missbrukare. Hon hyllade Ersta Vändpunkten som en väldigt bra verksamhet för barn som är utsatta i sådana här familjer. Då frågade jag henne om det var problem att stödet finns lokaliserat på ett och samma ställe eller om stödet borde finnas mer lokalt. Då sade hon att det viktigaste är att det finns en bra kvalitet på det stöd som ges och inte huvudsakligen var stödet ges.

Med detta sagt finns det stadsdelar som bedriver stödverksamhet och stöd till barn till missbrukare. Vi har det i till exempel Spånga-Tensta där jag själv besökt verksamheten för stöd till barn till missbrukare. Många vittnar om att det är svårt att rekrytera till sådana stödgrupper. Det visade sig inte minst under 2006–2009 då Centrum för gruppstöd som utbildade anställda inom stadsdelsförvaltningarna hade olika utbildningar för hur man kunde driva sådana gruppverksamheter. Det fanns ett stort intresse hos stadsdelarna, många ville jobba med de här frågorna, men det var svårt att fånga upp tillräckligt många barn för att hålla grupper.

I dag ger vi 1,6 miljoner till Ersta Vändpunkten så att stadsdelarna ska kunna ge stöd till barn till missbrukare. Spånga-Tensta, Farsta, Kungsholmen är på väg att hålla stödgrupper, så det finns till viss del även lokalt. Vi ger ekonomiskt stöd till Maskrosbarn, som är en ideell organisation som vänder sig med stödgrupper, kollo och annat till barn till missbrukare.

Jag vill också framhålla att vi nu har nya riktlinjer. Vi har ett nytt stödmaterial just för att kunna fånga upp fler barn till missbrukare. Lagstiftningen har ändrats så att man i dag frågar missbrukare om de har barn för att kunna minska mörkertalet och kunna fånga upp fler. Det har skett en del förändringar, så vi hoppas att vi kan komma att nå ännu fler barn inför framtiden. Vi har en genuin vilja och en ambition för att stötta dessa.

#### Anförande nr 5

**Eivor Karlsson (MP):** Ordförande! På Junis, alltså IOGT-NTO:s juniorförbund, hemsida finns en redogörelse. De har skickat enkäter till alla landets kommuner med 7 frågor och fått svar från 332 kommuner. Där framgår att en mycket avgörande fråga är: Vilka resurser avsätts från politiskt håll? Från åtskilliga kommuner tyder enkätsvaren på att man känner av den ekonomiska åtstramningen. Ekonomi och brist på personalresurser är ett hinder i vägen för att satsa på verksamheten för barn med missbrukande föräldrar. Dessutom framkommer att stödgrupper ofta är beroende av projektpengar, och verksamheten kan leva ett projektår i taget.

Den 1 januari 2010 ändrades hälso- och sjukvårdslagen så att man ska beakta om det finns barn i familjen om familjen har eller söker hjälp för psykisk sjukdom eller missbruk av något slag. Landstinget ansvarar för föräldrars hälsa, och kommunen för barnens omsorg som så behövs. Där har man i varje fall tidigare haft betydande svårigheter med att samordna sig runt om i landet som det ibland blir när fler kulturer möts.

Jag undrar om du har någon uppfattning om hur det går med det här samarbetet i dag, eller om ni har satt av resurser för att hjälpa de här barnen.

Barnombudsmannen skrev den 28 december 2009 en debattartikel i Svenska Dagbladet med rubriken "Utsatta barn lämnas utan stöd". Där stod bland annat: Barn som har svår uppväxt präglad av omsorgssvikt, våld och missbruk i hemmet eller psykiatriskt sjuka föräldrar ställer ofta två frågor: Varför är det så många vuxna som såg min situation? Varför tog det så lång tid innan jag fick hjälp?

Avsätter Alliansen i Stockholm resurser för att hjälpa dessa barn?

Anförande nr 6

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Jag vill först säga att jag delar engagemanget för barn till missbrukare. Det är viktigt att visa på att det finns stödgruppsverksamheter, som lyfts fram i Junis undersökning och rapport som väldigt bra verksamheter. Det finns stöd att få. Men jag tror att vi, med de förändringar som vi har sett lagstiftningsmässigt med att man ska ha skyldighet från hälso- och sjukvården att upptäcka barn till missbrukare och att vi från socialtjänsten i våra möten med missbrukare frågar om de har barn, kan upptäcka fler och på så sätt länka till stöd. Vi har märkt av ett stort engagemang och stort intresse från stadsdelarna. Men man har haft svårt att rekrytera.

Jag tror att det här fortfarande är ganska tabubelagt. Jag upplever att barn till missbrukare är en grupp som man pratar om allt oftare, och det sker en metodutveckling. Det har visat sig inom kommunförbundet där vi har metodstöd under kommande år för just den här gruppen för att kunna hitta nya former för att nå de här barnen.

Det finns också stöd hos Maria Ungdom, och det finns stöd för vuxna anhöriga som är en viktig grupp och som man inte heller ska glömma. När det gäller hur många barn som har deltagit i stödgrupperna är det ungefär samma antal 2011 som det var 2008, så det har inte skett någon försämring. Det viktiga för oss är att fråga: Hur kan vi nå fler? Vi vet att det finns mörkertal. Men någonting som jag ändå vill trycka på är att vi har tagit fram stödmateriel för skolor och socialtjänst om hur vi kan jobba med barn som riskerar att fara illa eller som far illa. Det finns skärpta riktlinjer på området. Det tillsammans med de utbildningar som genomförs kommer förhoppningsvis att leda till en större kunskap och medvetenhet hos professionella som möter barn och unga som riskerar att fara illa. Till den gruppen hör barn till missbrukare.

Vi når inte alla, och det är få kommuner, om ens någon, som gör det i dag. Det här är en utmaning för hela Sverige. Det är bra att vi debatterar frågan här i dag, och jag tror att det är viktigt att visa vad vi gör framöver för att kunna nå fler. En sådan satsning är barnhus som nu är på väg fram och som just vänder sig till barn som har upplevt våld och som har blivit misshandlade. Det är också ett stöd där vi samlar allt under ett och samma tak. Det är inte sällan som barn till missbrukare har blivit utsatta för våld. På det här sättet kanske man kan nå ännu fler. Det sker reformer framöver, och förhoppningsvis kommer insatserna att förbättras.

*§ 3 Interpellation om tillgången till skogsmark för stockholmarna (nr 2011:55)*

## Anförande nr 7

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

## Anförande nr 8

E m i l i a B j u g g r e n (S): I stadens budget under exploateringsnämndens mål för verksamhetsåret kan man läsa bland annat att exploateringsnämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder säkerställa att stadens planering på ett tidigt stadium tillgodoser behoven av idrott och rekreation samt att ett större invånarantal ökar trycket på stadens parker, grönområden och vattenspeglar och gör det viktigt att peka ut strategiskt viktiga naturområden.

Att i det läget välja att fortsatt i snabb takt sälja den mark som består av skog och natur tycks för mig märkligt. Ett exempel på hur mycket konsekvenser avyttringen av skog och mark utanför kommungränsen har fått är hur orienteringen runt Stockholm upplever. De får svårare att hitta mark för att anordna evenemang och tävlingar i och runt Stockholm. Staden har själv uppvaktat Stockholms orienteringsförbund om att arrangera den stora orienteringstävlingen O-Ringen. Ansvariga borgarrådet gör själv bedömningen att förutsättningarna för den här typen av arrangemang inte har ändrats, men Orienteringsförbundet gjorde den bedömningen att de inte kan arrangera O-Ringen just på grund av att de inte har tillräckligt stora ytor av mark som är tillgängliga att användas för orienteringstävlingar. Många privata skogsägare som tagit över mark säger i dag nej till att låta Orienteringsförbundet ta upp den typen av ytor för att förbereda tävlingen och använda vid själva springandet.

Stockholm borde ha ett stort intresse av sporter som orientering som lär människor att hitta i skog och natur, precis som staden borde ha ett stort intresse av och säkra tillgången till ett rikt friluftsliv. Framför allt är det helt ovärderligt för stadens folkhälsa, men det är också bra om Stockholm verkligen vill utmärka sig som en av Europas främsta evenemangsstäder. Att den moderatledda majoriteten väljer att föra en extremt kortsiktig politik där man säljer mark för snabba cash i stället för att göra långsiktiga vinster på en frisk befolkning ter sig väldigt märkligt.

Mot bakgrund av det vill jag fråga ansvariga borgarrådet hur ni har tänkt när ni beslutat att fortsätta avyttra all mark utanför kommunens gränser, i princip all mark, och hur ni dessutom tänkt när ni samtidigt ber Stockholms orienteringsförbund att anordna O-Ringen.

## Anförande nr 9

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Tack, Emilia Bjuggren, för interpellationen! Jag tycker som så att det skulle vara väldigt tråkigt om man från O-Ringens sida bedömer att man inte i Stockholmsregionen kan genomföra en stor orienterings-

tävling. Jag är ingen expert på området, men jag tillåter mig ändå att ställa mig lite frågande till den slutsatsen.

Beslutet att avyttra mark utanför kommungränsen är rätt gammalt. Det har drivits fram av olika majoriteter i den här staden. Vi kom fram till att den huvudstrategi som ligger bakom att vi blev stor markägare utanför kommungränsen handlade om att man under en period såg att vi skulle lösa bostadsförsörjningen genom att bygga på av Stockholms stad ägd mark även utanför vår egen kommun. Nu har vi synsättet att varje kommun har ansvaret för både bostadsförsörjningen och rekreationen. Det är den huvudregel som måste gälla. Man kan inte gå till Stockholms stads finansborgarråd och kommunfullmäktige för att vi ska ta hand om hela regionens behov, helt klart ökade behov – jag är överens med Emilia Bjuggren där – av områden som är öppna för rekreation och som bevaras för rekreation. Detta inte minst i ett läge där vi har ett omfattande bostadsbyggande. Vi själva har ju ambitionen att bygga 100 000 nya bostäder till 2030 bara inom Stockholms stads gränser.

Jag har sagt flera gånger sedan jag blev finansborgarråd att vi i varje budget tar fram nya förslag för naturreservat som vi vill inrätta. Det är viktigt hand i hand med det höga tempot i bostadsbyggandet.

Möjligen gör vi olika bedömning helt enkelt, Emilia Bjuggren och jag, när det gäller hur vi ska hantera mark utanför kommungränsen. Jag anser att vi ska erbjuda den till den befintliga kommunen om de vill ha den – så har vi gjort. Ibland nappar man på det; nu senast skedde en markförsäljning till Nynäshamns kommun som köper Stockholms stads mark inom Nynäshamnsområdet. Vill man inte ha den finns det andra intressenter som kan köpa marken.

Vi har undantagit en del och lägger det hos fastighetskontoret. Det kan finnas olika skäl till att dessa anses ha så pass omistliga värden att vi känner ett ansvar. Ett sådant område är, kanske inte till naturrekreation i första hand, Sturehovs slott som inte ligger inom Stockholms stads gränser men där vi har tydliggjort att det inte är till salu. Det kan finnas andra sådana områden.

Visst kan vi samverka. Vi gjorde det och gör det med Nacka kommun när det gäller Nackareservatet, som är ett gemensamt rekreationsområde. Där ställer jag mig absolut inte främmande för att man kan ha samarbete med andra kommuner och dela på ansvaret för rekreationsområden, men jag vill inte att Stockholms stad ska ta huvudansvaret genom att fortsätta vara markägare i andra kommuner.

#### Anförande nr 10

E m i l i a B j u g g r e n (S): Det blir lite lustigt när ansvarigt borgarråd Nordin säger från talarstolen att han inte är någon expert men gör bedömningen att det inte borde få några konsekvenser för evenemangen. Stockholms orienteringsförbund måste vi nog erkänna är expert på det här området, och det är de som har gjort bedömningen, inte jag och inte mitt parti, att de har problem med att anordna större tävlingar och att O-Ringen är en så stor tävling att de inte har möjlighet att anordna den runt Stockholm i dag, just därför att privata intressen har satts framför gemensamma intressen när det har sålts mark från stadens sida där man har kunnat använda skog och mark för orientering, något som i dag inte längre går.

Precis som borgarrådet säger byggs det mer och mer i staden, och det är helt nödvändigt. Att man i stället för att vilja tjäna pengar hade värnat en del av den skog och mark som vi förfogar över kommunens gränser hade varit av stor vinst för stockholmarna. Stockholm är berömt för sin skönhet och närhet till naturen. Att Stockholms stad som huvudstad och största kommun tar ansvar för att det ska fortsätta att vara så tycker jag inte är särskilt konstigt. Jag tror att det tvärtom bidrar till storstadens attraktivitet att vi har den typen av områden som är tillgängliga och kan användas av privatpersoner och för att anordna evenemang och tävlingar.

Det känns otroligt tråkigt om Stockholm i framtiden inte ska kunna ha evenemang som O-Ringen, och jag vet att Stockholms orienteringsförbund känner precis samma sak.

#### Anförande nr 11

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Jag tillät mig att vara lite tvivlande ändå till att det inte skulle gå. Men oavsett detta är inte lösningen att Stockholms stad ska fortsätta att vara stor markägare i andra kommuner och ta det ansvar som i så fall de kommunerna borde ta. Varje kommun måste ta ansvar för att inom sitt område ha nödvändig mark, grönområden och naturområden för rekreation.

När vi erbjuder kommuner möjligheten att köpa marken av Stockholms stad som tackar nej till det fast man kanske har behov av det både för rekreation och för bostäder, då har man, tycker jag, att svara inför sina invånare och idrotten och så vidare för varför man i så fall inte tar det ansvaret.

Vi har visat på förr ibland att det finns olika former av sporter och annat där vi behöver lösa regionalt var de ska finnas. Det finns även andra sådana saker. Vi pratar om privatflyget – som egentligen inte är sport – som är någonting som vi behöver lösa regionalt. Den uppgiften kan inte Stockholms stad ensam ta på sig.

Jag kan tänka mig samma sak när det gäller orienteringen i så fall. Det är en fråga att ta upp i kommunförbundet för Stockholms län. Jag har varit med om att man har tagit upp andra typer av näraliggande frågor till diskussion där. Finns det någon kommun eller en grupp av kommuner som kan samarbeta för att göra det möjligt för en tävling att äga rum? Där delar jag Emilia Bjuggrens uppfattning att det är jättebra med den typen av evenemang, och det ska vi vara öppna för att lösa. Där ska Stockholms stad också vara med. Vad jag vänder mig mot är beskrivningen att lösningen är att vi ska vara markägare i andra kommuner. Det tycker inte jag ska behöva vara nödvändigt ens för en rimlig lösning på den här problematiken.

#### Anförande nr 12

E m i l i a B j u g g r e n (S): Det är lite skillnad på mark för rekreation och den typen av mark som behövs för en stor orienteringstävling. Precis som man börjar inse att det inte kommer att vara möjligt att anordna stora orienteringstävlingar inom Stockholms kommun, därför att vi inte har den typen av ytor reserverade för fri natur, är det självklart ännu svårare för en mindre kommun att ta det ansvaret.

Det upplever jag som positivt att du öppnar för att kanske ta upp den här möjligheten med kommunförbundet, men det bygger på att det är kommunen som äger den marken. Det största problemet är, som jag upplever det, när det är privata markägare som tagit över och som vill använda marken till jakt och den typen av aktiviteter i stället för att låta orienterare springa runt och använda kartor och kompass.

Jag ser fram emot att få höra någon form av rapportering om du lyft frågan med kommunförbundet för att säkerställa att Stockholm i framtiden ska kunna arrangera O-Ringen.

*§ 4 Interpellation om "Sovstäder"(nr 2012:6)*

Anförande nr 13

Borgarrådet L a r s s o n (M) Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

*§ 5 Interpellation om vilket ansvar staden har när upphandlade äldreboenden går i konkurs(nr 2012:2)*

Anförande nr 14

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 15

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige! Jag får tacka borgarrådet för svaret på frågor som jag inte har ställt, men han har inte svarat på de frågor som jag har ställt. Det blev lite förvirrande, mer än vanligt, när jag läste interpellationssvaret.

Det är nämligen så att borgarrådet förklarar väldigt ingående hur upphandlingarna av äldreomsorgen har skett sedan 2006. Det visste jag faktiskt redan. Jag tror dessutom att de flesta som sitter i den här salen är smärtsamt medvetna och kunniga om alla besluten sedan 2006. I mitt tycke är valfrihetsreformen ett av de största fiaskon som den nuvarande majoriteten har ställt till med under sin tid i makten. Nog är det så att skandalerna inom äldreomsorgen har avlöst varandra, det har jag upplevt sedan jag kom in i äldre nämnden.

Jag har inte ställt den typen av frågor i min interpellation. Jag har inte heller frågat efter vilka privatiseringsmetoder som utreds just nu. Det förklarar borgarrådet också. Jag och många av oss som sitter här vet att själva privatiseringen är ett överordnat mål för borgarrådet och den moderatledda majoriteten. Inte heller har jag ställt frågor om hur avtalen följs och utav vem. Det vet jag redan. Vi kan ha olika åsikter om hur noggrant företagen kontrolleras, men som sagt: Jag har inte ställt frågor om det.

Mina frågor handlar om hur de boende och deras anhöriga har hanterats, vilka besked de fått och hur trygga de är som brukare och anhöriga. Borgarrådet har hänvisat till tre sätt att hantera frågan: att återta verksamheten, vilket nu har skett, att den upphandlas på nytt eller att verksamheten avvecklas. Om du hade valt det sistnämnda, vad hade det betytt för den valfrihet som finns för att välja ett boende? Inte särskilt mycket, för de äldre och deras anhöriga hade ju valt Dianagården.

Jag ställer också frågan om kostnader för staden, vilket borgarrådet inte berör över huvud taget. Det är intressant att veta hur staden hanterar situationer likt denna framöver. Konkursen i Dianagården är knappast den sista, skulle jag tro. Eftersom vi nu vet vilket alternativ som valdes av de tre som nämns i svaret borde det gå att svara på frågan: Vad kostade övertagandet för staden?

Borgarrådet hänvisar till att boendet hade bemannat över budget. Men i praktiken är det så att Dianagården var bemannat utifrån behovet. Kan det vara så att det nuvarande ersättningssystemet var boven i dramat för Dianagården? Kan det ha varit så att många nyinflyttade hade biståndsbedömts till nivå 1 efter sådana som har varit biståndsbedömda till nivå 3 och är borta ibland? Kan det vara det som var anledningen till att man trädde över budget? Jag tror att det är viktigt att reda ut de exakta skälen så att vi blir bättre rustade om och när det här händer nästa gång.

## Anförande nr 16

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, kommunfullmäktige! Den här frågan, Joakim Larsson, är inte ny. När det är så många utövare i staden i dag och konkursen står rätt så nära för många undrar man hur det går för brukarna och för de anställda. Jag vet att många anställda har följt med när man har privatiserat de kommunala verksamheterna. Sedan vet jag också att många av verksamheterna har väldigt svårt att gå ihop efter det att de har blivit privatiserade därför att konkurrensen är stor och kostnaderna svåra att täcka. Det skapar en oro hos de kommunalt anställda som har följt med till det privata företaget, och jag vet att många har pantsatt sina lägenheter och liknande för att hålla verksamheten flytande. Det är oroande.

Jag vet inte hur du ser på detta framöver. Det känns inte riktigt positivt, tycker jag, och det skapar en viss oro. Frågan är om vi ska ta tillbaka verksamheterna till staden. Jag vet inte, men det finns som sagt en oro. Jag kanske är orolig i onödan, du kanske inte är ett dugg orolig, Joakim, men jag är det.

## Anförande nr 17

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Jag tycker förvisso, Mirja, att du har fått en del svar. Jag vet inte om du har vänt på sidan, men där är förklaringen till de ekonomiska frågor som du ställer, vad det kan vara för kostnader i samband med ett övertagande, när en verksamhet återtas i kommunal regi, av ett bolag av det här slaget. Det kommer naturligtvis att kunna beräknas efter övertagandet när man kan urskilja hur mycket det har kostat i det enskilda fallet, självfallet. Det är kostnader som handlar om inte bara lokaler och personalövertagandet utan även om eventuella rekryteringar och sådant som behöver göras i sammanhanget.

Låt mig ändå säga att det är, som jag ser det, tur att det inte är särskilt ofta som verksamheter av det här slaget går omkull. De allra mesta företag inom äldreomsorgen klarar sig bra. Det är naturligtvis olyckligt när sådant händer, och vi har inte sett den här typen av konkurser tidigare, och därför var det också viktigt att snabbt hitta en metod för att trygga de äldres situation på boendet och stilla de anhörigas oro, liksom naturligtvis personalens. Vårt mål har varit att se till att de äldre på boendet inte ska behöva uppleva verksamhetsövergången annat än att denna skulle ske under våren och att vi ska bibehålla både kontinuitet och verksamhet på ett sådant sätt att de inte ska behöva uppleva att verksamheten har gått i konkurs. Detta för att undvika att skapa oro, som interpellanten skriver om.

Det finns behov av en översyn av kostnadsfördelningsmodellen, det är ingen tvekan om det, och det beslutet har vi också fattat. Vi ska se över hur modellen fungerar. Jag är dock inte säker på att det är så enkelt som du säger, Mirja, att just det här boendet har haft så många ettor, utan det handlar också om vad det är för behov på respektive boende hos de enskilda. Det är en sak som behöver utredas. Vi ser över som sagt ersättningssystemet, det ska vara enkelt formulerat så att man får den ersättning per individ som det är fråga om och som motsvarar behovet. Det är någonting som vi arbetar med just nu.

Sedan kan man ifrågasätta din inledande diskussion. Är det så att Socialdemokraterna har bestämt sig för att vara emot upphandlingar helt och hållet?

Det var så det lät på din fråga i dag. Är det så att Socialdemokraterna nu har tagit ställningen att äldreomsorg aldrig kommer att upphandlas i denna stad, eller för övrigt inte någon annanstans heller?

Anförande nr 18

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, kommunfullmäktige! Jag tycker att det faktiskt är rätt oförskämt att börja insinuera att jag inte läser handlingar. Det gör jag, Joakim. Jag lovar, jag läser vartenda ord som du skriver. Men det står ingenting annat än ”å ena sidan och å andra sidan”. Jag skulle vilja ha lite mer ingående information om vad det kostar.

Du ställer motfrågor. Du frågar mig om vi är mot upphandlingar. Det är väl självklart när vi bara har 21 procent i egen regi enligt senaste verksamhetsberättelsen för äldre nämnden. Endast 21 procent har vi kvar i egen regi! Tror inte du att dessa 21 procent behövs för att vi ska kunna bibehålla den kommunala kompetensen när det gäller äldreomsorgen? 75 procent av äldreboenden är det entreprenörer som driver i dag. Då kan du svara på: Vad är ditt mål? Är det 100 procent entreprenörer och ingen kommunal kompetens kvar? Det tycker jag vore väldigt intressant att få veta. Den lilla rest vi har kvar i egen regi tycker jag att vi gott och väl kan bevara.

Du pratar om att man måste rekrytera till Dianagården. Jag har inte ställt frågor om personalsituationen och om vilka MBL-förhandlingar som har genomförts. Om du säger att det ska rekryteras undrar jag var det är för personalgrupper som rekryteras. Det var så att alla de som jobbade där inte ens fick plats. Snarare var det så att människor med mycket lång erfarenhet och stor kännedom av de boende fick gå för att de hade den typen av anställning hos den privata entreprenören, alltså allmän visstidsanställning, vilket innebär att de kan skickas i väg en. Jag vet att en del av dessa hade jobbat så länge som 23 år på stället och verkligen kände de boende. Vilka är det man har fått att rekrytera? Det vore intressant att få veta – kanske några chefer till?

Anförande nr 19

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, kommunfullmäktige! Jag måste fråga: Hur många utförare är det i dag i Stockholm? Är det 140 eller 150 utövare i det här boendesystemet? Jag undrar: Är det verkligen sunt? Är det en sund marknadsföring? Jag nås av oron och vet att folk har det svårt att få det att gå runt i vissa av dessa verksamheter. Men du verkar inte ha fått den informationen, men jag får den informationen. Det är lite konstigt, Joakim, eftersom du ändå är äldreborgarråd. Du borde ha fått den informationen. Det är ingen information som jag sitter och håller på, jag ställde bara frågan. Du svarade inte mig på det. Kan du göra det?

Anförande nr 20

H a n n a B o b e r g (M): Ordförande, kommunfullmäktige! Jag vill ändå säga att jag tycker att det är lite märkligt att man på något sätt försöker piska upp oron när det gäller våra ersättningar. Ett av de konkursade vård- och omsorgsboendena, Vasen, drevs av ett företag som gick i konkurs. Som stadsdelsnämndsordförande vet jag att bara några kilometer från Vasen ligger Riddargården och Sabbatsbergsbyn som är

väldokumenterade kvalitetsvinnare och väldigt uppskattade av både brukare och personal. Det är välfungerande verksamheter. I princip har de samma ersättningsnivå. Det kan se lite olika ut med de vårdnivåer som finns i verksamheterna, men det i grunden inte det vad det handlar om. Vi har goda ersättningar i våra verksamheter, och det har visat sig att välskötta företag som driver omsorgsverksamhet kan få en god ekonomi.

Vad det handlar om är att vi i stadsdelen Norrmalm hade en lång dialog med det nu konkursade företagets ledning, och vi uppfattade att det inte riktigt gick åt rätt håll och valde att inte förlänga avtalet. Det fanns en grundidé: Har man en välskött verksamhet får man en välfungerande bemanning, men sköter man inte bemanningen får man höga kostnader för tillfälliga anställningar. Vi har välfungerande uppföljningsrutiner.

Stadsdelen har i samband med att företaget gick i konkurs säkerställt att maten levereras, att man gör oanmälda och anmälda besök, att man ser till att hela vården fungerar så gott det går. Den som blir konkursförvaltare har som regel väldigt lite kunskap om själva vård- och omsorgsarbetet, och man måste säkerställa att det finns trygghet i vardagen, rutiner och kvalitet i vård- och omsorgsverksamheten. I yttersta fall är svaret så klart att det är stadsdelsförvaltningen som har ansvaret och får göra ett seriöst arbete. Men är det inte en välfungerande företagsverksamhet är det, som i alla andra sammanhang, inte någonting som vi ska fortsätta att samverka med.

#### Anförande nr 21

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! För ungefär ett år sedan, Jackie Nylander, hade vi en diskussion i denna sal om hemtjänsten och de olika hemtjänstutförarna. Vi i inom Alliansen konstaterade att för att hemtjänsten ska kunna hantera de olika utmaningar som finns och de olika ökade krav som ställs måste man få ökade resurser. Den största satsningen på hemtjänsten på många år skedde i samband med årets budget. Men det räckte inte med att bara höja ersättningen rakt av med 5 procent. Vi har diskuterat också ersättningssystemen inom hemtjänsten, det faktum hur man beräknar tid och så vidare. Vi har fört den diskussionen även här i kommunfullmäktigesalen.

Jag ser fram emot att det nya systemet kommer att kunna bli mycket enklare när det gäller att beräkna tid och de uppgifter som hemtjänsten ska utföra. Det är ett arbete som fortgår, och man har en ganska nära dialog med utförare och personal inom hemtjänsten för att få ett ersättningssystem som återspeglar behovet. Där återkommer vi, men det stämmer att det fanns en oro. Det fanns utförare som faktiskt valde att inte fortsätta med det tidigare systemet.

Däremot har jag inte nåtts av uppfattningar att vård- och omsorgsboenden hör av sig och meddelar att de står på konkursens brant. De ringer tydligen till dig, Jackie. Det har de inte gjort till mig, och jag uppmanar dig att i så fall meddela mig, för jag vill hemskt gärna veta om sådana uppgifter bara levereras till Jackie Nylander.

## Anförande nr 22

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige! Har det hänt en gång kan det hända en gång till, Joakim. Till exempel har vi Stiftelsen Rödakorshemmet som inte heller har haft särskilt god ekonomi och inte god redovisning, såvitt jag vet.

Det är inte så att jag vill piska upp någon oro för ersättningar, jag påstod inte heller att det är skälet. Men jag ställde frågan: Har vi vänt på även den stenen? Kan en del av orsaken till att man gick i konkurs ha varit att kostnaderna steg? Det är vad jag vill veta.

Den fråga jag ställde, Joakim, var: Hur har man bemött anhöriga och brukare? Den har du inte svarat på. Jag vet inte heller och inte fått svar på vad det här kommer att kosta för staden. Jag har fått reda på att det kan kosta olika, det kostar olika om vi tar tillbaka verksamheten i egen regi, det kostar olika om vi upphandlar igen och det kostar olika om vi avvecklar verksamheten. Det är det enda jag har fått reda på.

Jag tycker att jag, även om jag sitter i oppositionen, har rätt att få svar på mina frågor. Det är inte du ensam som ska oroa dig för det här, vi har lika stort ansvar i oppositionen att oroa oss för hur det går till inom äldreomsorgen. Och jag är inte så säker på att det här är den sista konkursen, Joakim.

## Anförande nr 23

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! När interpellationen ställs i februari och svaret kommer i april är det fortfarande tidigt i en process. Vi kan säkerligen analysera senare exakt hur mycket en överföring har kostat för respektive boende. I det här fallet, där det går tillbaka i kommunens regi, kommer vi att kunna göra en sådan analys.

Jag har försökt att i det här svaret beskriva att det är olika typer av kostnader som kan uppkomma. Vi måste kunna analysera detta när det är klart, när man vet om det har behövts nya rekryteringar, de kostnader som kan ha uppkommit, kostnader för informationsinsatser och annat.

Din första fråga har jag försökt svara på, och den är kanske den allra viktigaste i sammanhanget för de äldre, nämligen att de ska få det enkla budskapet från Stockholms stad sida att de inte ska påverkas av denna konkurs. Vi vill att de inte ska behöva känna av att en verksamhetsövergång, en önskad sådan, på grund av en konkurs har skett. Vi kommer att försöka se till att de slipper märka av detta.

Det var det första budskapet vi gav, det är också det sista budskapet vi ger. Vi måste utvärdera om så har kunnat ske.

*Ordningsfråga*

## Anförande nr 24

Borgarrådet R u d i n (S): Herr ordförande! Jag accepterar naturligtvis att min interpellation kommer att behandlas längre fram, så det är inte detta min fråga gäller. Jag tänkte ta upp frågan om effektiviteten på de här två senaste timmarna.

Vi blev kallade tidigare till det här mötet. Själv har jag inte problem med det, för jag jobbar i huset, men väldigt många är yrkesarbetande annanstans och har andra funktioner i samhället. De kommer hit kl. 15.00 för att behandla interpellationer, och så hinner vi med bara fyra interpellationer på två timmar för att närvaron är så dålig bland dem som ska föredra ärendena, eller vad det nu var för skäl till att de bordlades.

Det känns som att någonting inte stämmer. Så här kan vi inte jobba, tycker jag. Finns det en rimlig förklaring kan väl någon berätta det för mig.

## Anförande nr 25

A n d r e v i c e o r d f ö r a n d e n : Nu var det så att både en del borgarråd var borta och en del interpellanter var borta, så både frågeställare och borgarråd har varit förhindrade. Det är naturligtvis väldigt olyckligt att bara hinna behandla fyra interpellationer på två timmar, med tanke dessutom på den extra timme som vi hade på oss. Jag delar helt den uppfattningen, och jag tror att vi allihop tycker att det är olyckligt med dessa ajourneringar.

När det gäller den senaste ajourneringen är det min bedömning att vi på tio minuter inte hinner behandla interpellationen. Det finns nio frågor anmällda till frågestunden som vi ska hinna med. Jag vet av erfarenhet att en sådan interpellation som Tomas Rudin har ställt tar mer än tio minuter att hantera, så det var med omtanke om dem som är på talarlistan för frågestunden som interpellationen bordlades.

*§ 8 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Hur uppnå en stabil utveckling i Södra Järva?*

## Anförande nr 26

**Emilia Bjuggren (S):** Herr ordförande! Både den öppna drogförsäljningen i Tensta och Rinkeby och det faktum att Järvalyftet visat sig vara ett luftslott har debatterats här i fullmäktige den senaste tiden. Under Kristihimmelfärdshelgen var det dags för nya tragedier. Det var nya kravaller i Tensta och delvis i Rinkeby, ungdomar som kastade sten på polisen och satt eld på skolan, som vandaliserade både Tensta gymnasium och vår simhall.

Mitt i det här kaoset bor och lever tusentals stockholmare, stockholmare som vill släppa ut sina barn på eftermiddagar och kanske till och med på kvällar, stockholmare som inte vill vara rädda när de går hem från tunnelbanan. Polisen säger detsamma som vi sagt nu i flera år, att de ökade sociala klyftorna är det som får de här konsekvenserna.

Min fråga till borgarrådet Nordin är: Är inte alla stockholmare lika mycket värda, är inte alla värda att leva och bo tryggt? Vad tänker ni göra för att förhindra dessa upplopp och den ökade otryggheten?

## Anförande nr 27

**Borgarrådet Nordin (M):** Herr ordförande! Tack, Emilia Bjuggren, för frågan, men jag tycker att man ska vara lite varsam med språkbruket. Däremot är det inte på något sätt acceptabelt med stenkastning, vandalisering, med att tända eld på skolor eller andra anläggningar, självklart inte. Man kan inte heller någonsin använda någon form av situation som ursäkt för sådana handlingar, och det tycker jag är viktigt att fastslå.

Arbetet med Järva och södra Järva är ett långsiktigt arbete. Att kalla visionen Järvalyftet för ett luftslott tycker jag visar att man inte har tagit reda på vad det handlar om och vad som faktiskt åstadkoms. Det har aldrig skett ett så ambitiöst projekt som innehåller så mycket, alltifrån fysisk upprustning till sociala åtgärder. Det ytterstadslyft som Socialdemokraterna drev där man filmade människors frukostvanor ligger ganska långt ifrån det vi gör i samband med Järvalyftet.

Mer måste dock göras, mer måste till av arbete och åtgärder. Det handlar i grunden om att få människor i arbete. Det som är själva nyckeln till stabilitet är att människor kommer i arbete. Det är det som vi kommer att jobba vidare för, både inom ramen för Järvalyftet och på andra sätt. Sedan fortsätter vi naturligtvis med arbetet i skolan.

Jag tror inte att man kan ta en ensam polismans, även om han är befäl, uttalanden som ett uttryck för vad som är polisens officiella uppfattning. Det skulle jag vara försiktig med om jag var Emilia Bjuggren. Polisen har vi samarbetat väldigt bra med under många år, och det samarbetet förutsätter jag fortsätter. Det måste till mer och

nya åtgärder som är både politiska och av annan art, och det kommer vi att återkomma till.

#### Anförande nr 28

E m i l i a B j u g g r e n (S): Jag håller verkligen med om att det finns positiva initiativ och krafter runt Järva, framför allt gör de lokala krafterna mycket bra saker. Däremot håller de flesta som bor och arbetar i området om att utvecklingen går åt fel håll. Jag tycker att det är lite märkligt att hävda något annat. Även om insatser inom projektet är bra är samtidigt facit fler arbetslösa och sämre resultat i skolorna. Vi har en enorm social oro som inte blir bättre.

Kännetecknande för de ungdomar som är stökiga är att de är sysslolösa. Ungefär 150 ungdomar i Spånga-Tensta och 200 i Rinkeby går utan någon daglig aktivitet alls. Tyvärr är många kriminellt belastade, och andra unga ser upp till dem. Den här branden som var är inte en enskild händelse, utan vi har haft likadant i Nordeas kontor i Rinkeby och i medborgarkontoret i Tensta alldeles nyligen.

Jag ser inte vad ni tänker göra för att förändra den här utvecklingen.

#### Anförande nr 29

Borgarrådet N o r d i n (M): Vi är helt överens om att varje händelse är en för mycket, så det är inte så mycket att orda om det. Varje händelse kräver åtgärder och kräver olika former av åtgärder – direkt polisiära när de inträffar men bredare när det gäller sociala åtgärder och arbete långsiktigt. Det är alldeles uppenbart.

Om vi går tio år tillbaka i tiden och jämför menar jag ändå att stadsdelarna i Järva, inte minst genom satsningarna på sommarjobb och liknande, har haft flera somrar som har varit lugnare än för tio år sedan. Den långsiktiga utvecklingen kan vi ha lite funderingar om, men jag tycker att vi gemensamt naturligtvis ska koncentrera oss på att förbättra den nuvarande situationen och lösa de problem som uppstår nu. Det kommer att kräva ytterligare insatser för arbete. De som är utanför arbetsmarknaden – det vet Emilia Bjuggren lika bra om jag – är sådana som är över 20 eller 21 år gamla, det vill säga inte inom ramen för de omedelbara möjligheter vi har när det gäller sociala myndigheter och sociala åtgärder, utan som kräver annan form av åtgärder för att komma in på arbetsmarknaden.

#### Anförande nr 30

E m i l i a B j u g g r e n (S): Jag delar uppfattningen att arbete är den enskilt viktigaste åtgärden, men jag ska ge dig några tips om vad som skulle ge stor effektivitet. Till exempel skulle man se till att skolorna i de här områdena har ordentliga resurser. I Rinkeby har man tvingats skära ned. Man hade förr tre kuratorer, nu har man en som bara hinner med det mest akuta arbetet. Man skulle kunna se till att socialtjänsten fick så pass stora resurser att de hade möjlighet att bedriva aktiv uppsökande verksamhet. Vi skulle kunna ha mer omfattande förebyggande arbete för att se till att det finns ordentligt med personal i parklekar, på öppna förskolor, familjecentraler och den typen av verksamheter som möter både föräldrar och barn tidigt i livet.

Framför allt: Sluta utarma våra förorter, plocka inte bort förvaltningar från Rinkeby, se i stället till att flytta dit förvaltningar och myndigheter. Ett extra tips skulle kunna vara att se till att minska trångboddheten, att bygga bort bostadsbristen. Åtta personer i en tvåa eller en etta kommer onekligen leda till stora sociala bekymmer.

Det var några ytterligare tips förutom att skapa arbete åt alla.

#### Anförande nr 31

Borgarrådet N o r d i n (M): Tack för det! Det är precis de här sakerna som vi arbetar mycket med. Bostadsbyggandet kan vi återkomma till, det är det högsta som nästan någonsin varit i Stockholms stad, och vi har mycket högt satta mål till 2030. Samtidigt bygger vi om monotona bostadsområden, som ju är ett uttryck för en misslyckad planering.

Skolorna i Järva har väsentligt större resurser än vad skolorna har i genomsnitt, och det måste de ha. Sedan får vi gå in och se vad det är för riktade speciella åtgärder som man behöver sätta in – språkskola och andra former, sommarskolor och så vidare som kan hjälpa till att rätta upp situationen.

Vi har väldigt mycket mer att göra. Vad vi har gjort är att vi har inrättat en arbetsmarknadsnämnd som förses med både uppdrag och resurser för att arbeta med arbetslösheten och särskilt rikta det mot unga personer. Det är den långsiktigt helt avgörande vägen, menar jag.

#### *Fråga nr 2. Oroligheterna i Järva*

#### Anförande nr 32

A w a d H e r s i (MP): Ordförande! Jag får väl fortsätta i Emilias spår och ställa en fråga om Järva. Först vill jag tacka alla goda krafter som medverkade vid den gångna helgens oroligheter i Järva. Jag bevittnade ett samlat närsamhälle, med goda krafter, förvaltningar, polisen, men alla hade en fråga att ställa, och den frågan är: Vad har vi för strategi för det framtida arbetet? Jag blev inte förvånad, och de som bor där är inte heller förvånade. Men vi är förvånade över att majoriteten här inte vill göra någonting.

Vad är, Joakim Larsson, ditt svar på frågan hur vi ska kunna vända utvecklingen? Var är hållbarheten med tanke på de senaste oroligheterna i Järva?

#### Anförande nr 33

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag kan väl konstatera att frågor som vi får uppenbarligen är av skild art. Jag var också i Järva, jag var ute och nattvandrade i fredagskväll i ett mycket lugnt Järva, men det har varit händelser under framför allt under Kristihimmelfärdshelgen och strax dessförinnan som har varit helt oacceptabla. Det har varit grupper av ungdomar som har kastat sten och satt saker och ting i brand och så vidare. En del av dem har man lyckats identifiera. Det är väldigt unga ungdomar

som till och med rest dit från helt andra delar av staden, som inte ens bor i området men som ställer till precis på det sätt som vi hörde i den förra diskussionen.

Det är inte acceptabelt, och man kan naturligtvis möta det på olika sätt. Att få det till att staden inte gör någonting är lika fel som att säga att allting är löst. Så är det inte. Det är väldigt mycket i samband med oroligheterna som är förknippat med utanförskapet. Där måste vi arbeta enär och medvetet för att se till att människor hamnar innanför och känner sig delaktiga på olika sätt.

Likväl kan man glädjas åt att vi till exempel i samband med julloven har lyckats få ned andelen brott med 43 procent i Järvaområdet, 43 procent i minskad brottslighet de senaste tio åren på grund av att man i dag arbetar på ett annorlunda sätt än för tio år sedan. Man arbetar med samverkan mellan myndigheter, mellan de olika goda krafter som finns och som, som du nämnde, kommer ut och rör på sig i området när det är oroligt.

Det finns mycket att glädjas åt. Jag kan också konstatera att tryggheten i området upplevs ha ökat bland våra hyresgäster, vilket har redovisats men som sällan lyfts fram i debatten. Det finns en hel del att göra, det är jag den första att skriva under på.

#### Anförande nr 34

A w a d H e r s i (MP): Det finns ingen brist på goda krafter, däremot finns det brist på engagemang från det politiska hållet. Det är inte så att vi inte vet vad som händer. Det är inte så att vi inte vet vad som behövs. De här ungdomarna uppfattas av väldigt många som frustrerade ungdomar som ropar på hjälp och som yttrar sig på ett icke önskvärt sätt. Frågan är: Ska man lyssna på dem då måste man hitta sätt för att återvinna dem, vända om den onda cirkeln, göra det till någonting positivt, göra det omöjliga möjligt.

Vi vet att just de här ungdomarna är ungdomar som inte finns med i någon statistik. De är inte en del av det samhälle som vi lever i. Hur kan vi integrera just de här ungdomarna i samhället? Det är kärnan i frågan.

#### Anförande nr 35

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag tror att jag under den tid som jag har varit politiskt aktiv i Stockholm, vilket nu är 20 år, aldrig har sett en sådan kraftsamling i Järvaområdet som den som nu sker. Den kraftsamling som nu sker från alla förvaltningar, utifrån stadens politik och utifrån de bolag, de myndigheter och de nätverk som finns närvarande i området, har vi inte sett tidigare. Detta kombineras med en fysisk upprustning av miljonprogramsfastigheter som har varit fallfärdiga i vissa fall – men inte överallt. Men vissa fastigheter har alltså varit i ett mycket dåligt skick, och detta hanterar man nu. Man ser också till att hantera en del infrastrukturrella problem som skapar bekymmer i området. Man jobbar åt samma håll, och det har jag inte upplevt tidigare.

Sedan har vi en lång väg att gå; det vet jag. Vi kommer aldrig att ge upp. Vi kommer att fortsätta. Men kom inte och säg att det inte sker satsningar i området! Det har nog

aldrig någonsin satsats så mycket pengar i Järvaområdet som det har gjorts de senaste sex åren.

Anförande nr 36

A w a d H e r s i (MP): Tryggheten har inte ökat. Antalet bilbränder har ökat. Det senaste halvåret har det ökat lavinartat. De satsningar som du refererar till kan man inte se i samhället. Det man upplever är att byggtakten är låg, att skolresultaten sjunker och att arbetslösheten ökar. Det finns en skillnad mellan den verklighet som råder på Järvafältet och den verklighet som du beskriver, Joakim Larsson.

Frågan är om det är kartan eller verkligheten som gäller. För dig verkar det vara kartan som gäller.

Anförande nr 37

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det jag försöker påpeka är att det inte är svart eller vitt. Det är en lång väg att gå. Vi måste lösa utanförskapet. Vi måste se till att fler människor kommer i arbete. Det är ofta det bästa sättet att undvika den oro som man kan se i olika samhällen: att få människor innanför i stället för utanför.

Vi har ett bekymmer med arbetslösheten som vi aldrig kommer att ge upp innan vi har löst. Men att påstå att antalet bilbränder i Järva växer lavinartat och att påstå att allting går åt fel håll är inte sant. Det är på väg åt rätt håll. I vissa delar av Järva har vi sett en otrolig skillnad mot tidigare plus att våra hyresgäster aldrig förr har varit så nöjda som de är nu i till exempel Rinkeby. De har gått från att ha varit de mest missnöjda hyresgästerna under den tid som ni styrde.

Berätta gärna hur vi ska göra, i stället för att säga att allting är omöjligt, eller rättare sagt att vi inte gör någonting! Gör det omöjliga möjligt, säger du. Berätta då hur du tycker att vi ska göra i området i stället för att bara gnälla på det som görs!

*Fråga nr 3. Om 1 % regeln*

Anförande nr 38

A n n M a r i E n g e l (V): Vi har i staden en enprocentsregel när det gäller nybyggen och större ombyggnationer. 1 procent av kostnaden ska gå till konstnärlig utsmyckning. Denna regel är vi väldigt glada över. Det var först en rekommendation och är nu sedan flera år en bindande regel. Det är viktigt både för invånarna i Stockholm, som får ta del av detta, och för konstnärerna.

Nu läser jag till min förfäran i remissyttrandena över Kulturvision att både våra bostadsbolag och koncernen vill avskaffa regeln. De vill göra den mer flexibel, och de anser att 1 procent är alldeles för mycket. Det blir alldeles för dyrt för bostadsbolagen.

Därför vill jag nu fråga dig, Sten Nordin: Finns det några som helst planer på att avskaffa eller förändra regeln från stadens sida? Annars kanske inte koncernen skulle gå ut och säga det.

Anförande nr 39

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Jag tackar Ann Mari Engel för frågan. Det är ingen som har frågat mig, i alla fall. Och det ska de väl inte göra heller. De ska i remissvar uttrycka sin bedömning av sådana här frågor.

Nej, det finns inga planer från vår sida på att frångå enprocentsregeln. Vi tycker att det är otroligt viktigt att vi har en konstnärlig utsmyckning när vi bygger nya bostadsområden eller bygger om. Jag hade själv glädjen att få inviga Moa Martinssons torg, till exempel, på Kungsholmen häromdagen. Sådant spelar otroligt stor och positiv roll för vår offentliga miljö och för vår gemensamma miljö. Det kostar pengar att anlägga detta, men det är en kostnad vi måste ta.

När det sedan gäller vad man menar med flexibilitet, om man får en viss tid på sig och så vidare, vet jag till exempel att när riksdagen hade byggt det nya Riksdagshuset beviljade man sig själv några år med den konstnärliga utsmyckningen. Men man gick inte ifrån enprocentsregeln. Det har inte heller vi någon plan på att göra.

Anförande nr 40

A n n M a r i E n g e l (V): Jag tycker att det vore jättebra om majoriteten då kommunicerade det till bolagen. Vi vet att det ibland är ganska trögt. Stockholm Konst, som håller i det här, får ofta putta på ganska mycket för att försöka bevaka att man verkligen följer detta. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att alla tre bostadsbolag säger att de gärna vill upphäva detta. Någon säger att de har haft 0,5 procent och att de tycker att det räcker. De tycker också att det ska bli mer flexibelt.

Jag tycker att det var lite obehagligt, så jag tycker att det vore bra om majoriteten kan tala om för bolagen att regeln ska vara kvar och att de ska följa den i praktiken.

Anförande nr 41

Borgarrådet N o r d i n (M): Vi har som sagt inga planer på att ta bort enprocentsregeln.

Anförande nr 42

A n n M a r i E n g e l (V): Då skriver jag ned det, så får du gärna tala med dina bostadsbolag och med koncernen om att man inte ska börja rucka på det här. Det finns ju risk för det när man ska börja räkna pengar.

## Anförande nr 43

Borgarrådet N o r d i n (M): Det kan du gärna göra, för vi vill ställa detta krav också på de privata byggherrarna. Då kan ju inte staden gå före genom att backa från ambitionen.

*Fråga nr 4. Samhällsservice och funktioner i Rinkeby, Tensta och Husby?*

## Anförande nr 44

A b e b e H a i l u (S): Ordförande, kommunfullmäktige, stockholmare och finansborgarrådet Sten Nordin! Jag, vi socialdemokrater och alla på den här sidan fördömer själv handlingarna som har begåtts i Tensta, Rinkeby och Husby de senaste veckorna och under två år, finansborgarrådet Sten Nordin. Det handlar om stenkastning och eldning av skolor eller av andra institutioner som Blå huset i Tensta och Rinkebyakademien. Det har förekommit stenkastning mot brandkåren och ambulanser. Vi fördömer allt det här. Men det finns en orsak bakom det.

Jag frågar finansborgarrådet Sten Nordin: Nu när du ser resultatet – är du nöjd med de insatser som har gjorts under din ledning under dessa senaste fem och ett halvt år? Tycker du att det behövs mer satsningar på dessa stadsdelar? Min tredje fråga är: Har du tagit detta med regeringen?

## Anförande nr 45

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande och Abebe Hailu! För det första: Jag svävar inte i tvivelsmål om att ni fördömer handlingarna. Det är viktigt att markera detta, så det är bra att du gör det. Så måste det vara.

Jag tror också att det är viktigt att inte beskriva det som att alla ungdomar på Järva ägnar sig åt detta. Det är faktiskt fortfarande ett fåtal. Det kanske är många ungdomar där som är nyfikna, tittar på och hänger på. Men de som verkligen begår dessa handlingar är fortfarande ett fåtal. Det är viktigt att komma ihåg detta för att vi inte ska stigmatisera hela Järva trots dessa tragiska händelser.

Vi behöver fler insatser, och kanske smartare insatser, när det gäller att bekämpa de sociala problem som vi har på Järva. De är av många slag. Som jag har sagt tidigare är förstås utbildning och arbete de två nyckelfaktorerna. Men vi måste göra detta tillsammans med att vi skapar social service. Det har varit en felaktig utveckling. Den måste vi vända. Vi har i ett första litet steg flyttat dit 40 arbetsplatser på serviceförvaltningen. Det har varit mycket framgångsrikt. Vi vill flytta dit 40 till. Vi kommer att återkomma med ytterligare förslag från Alliansens sida om vad vi kan göra mer för att skapa arbetsplatser och därmed också underlag för samhällsservice på Järva. Hela ombyggnaden av Rinkebystråket är en viktig del i utvecklingen för att skapa möjligheter också för samhällsservice.

Det är dessa både långsiktiga och snabba, kortsiktiga saker som vi kan göra. Det handlar om sommarjobb, öppna fritidshem även på sommaren, sommarskolor och så vidare. Det är sådant vi måste arbeta med både på lång och på kort sikt för att skapa en ännu bättre situation och en riktig utveckling på Järva.

## Anförande nr 46

A b e b e H a i l u (S): Det är jättebra. Men du ser att arbetslösheten har ökat drastiskt. Kunskapsresultaten har minskat drastiskt. Samhällsservice existerar inte i dessa tre stadsdelar, och det gäller speciellt Husby och Rinkeby. Oroligheterna har ökat. Vi kan inte säga att det bara är några ungdomar. Jag bor där, och jag och hela Stockholm ser vad som händer.

Utöver Järvalyftet, som du talar om, har man satsat på stadsdelsförnyelse och Ytterstadssatsningen. Du har suttit längst i Stadshuset. Finns det någonting som du kanske ångrar? Finns det något som du har satsat på tillsammans med regeringen, till exempel? Finns det något som kommer till oss nu, och inte i Vision 2030? Folk kan inte sitta och vänta på Vision 2030 med alla byggnader och annat som du talar om. Finns det någonting konkret? Är detta hemligt? Kan du inte berätta för oss alla?

## Anförande nr 47

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Som svar på din tredje fråga, Abebe Hailu, kan jag säga att jag för fortlöpande diskussioner med regeringen om frågan. Det finns också många nationella element i detta, även om vi verkligen tar huvudansvaret.

Det vi kan göra är just att se till att skapa underlag också för samhällsservice och för jobb. Vi jobbar med det nu, och vi kommer att återkomma med det som vi också aviserade i vår budget för 2012. Detta kommer jag att återkomma till kommunfullmäktige med.

Det handlar också om att se hur vi kan knyta ihop Järva med till exempel grannen Kista, som har en sådan stark ekonomisk utveckling. Hur kan vi knyta ihop jobbförfrågan i Kista med jobbristen i Järva? Dessa frågor måste vi penetrera mycket mer och diskutera gemensamt. Vi ska inte bygga barriärer mellan stadsdelarna utan öppna upp mellan dem. Det tror jag är en del som verkligen kan hjälpa till för utvecklingen.

## Anförande nr 48

A b e b e H a i l u (S): Ordförande! Jag vill först bara påminna finansborgarrådet om att Kista är en del av Järva. Det handlar alltså inte om Kista och Järva, utan Kista är en del av Järva. I Kista finns Silicon Valley – det vet vi – men det har inte gett något jobb för dessa områden fram tills nu. Du talar om framtiden, men problemet finns i dag, och det är ett stort problem. Det handlar om arbetslöshet bland vuxna. Vuxna vill och behöver ha kunskap, få utbildning och sedan bli stolta föräldrar. Annars har de inget självförtroende. Det är det som är problemet.

Det handlar om barnen. Du talar bara om ungdomar mellan 15 och 18 år och om sommarjobb. Men det är de andra – de som är mellan 18 och 30 år – som har de största problemen. Det är de som är förlorarna. Vad ska vi göra för dem från Stockholms stad och från Sveriges regering?

## Anförande nr 49

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande och Abebe! Det var just det som var min poäng: Kista är en del av Järva, och vi lyckas ändå inte använda den dragkraften. Det är ett gemensamt misslyckande någonstans i stadsplaneringen, tycker jag. Det handlar om att skapa sammanhang. Just därför är det intressant att vi har detta – en del av Järva som är så framgångsrik och andra delar av Järva som har så stora problem.

På den statliga nivån har regeringen väckt frågan om till exempel förlängd skolplikt för nyanlända. Vi kanske lämnar dem för tidigt. Om man kommer hit i sjunde klass är det inte så lätt att hinna ifatt så att man klarar gymnasiekompetens tre fyra år senare. Det kanske är alldeles för kort tid. Sådant måste vi också titta på. Där har vi sammanhanget med den statliga nivån. Det stora problemet är ungdomar som inte fullgör sin skolutbildning och som hamnar utanför från början. I 20–22-årsåldern är de sedan helt utanför samhället. Där skapas också kriminaliteten. Det är mänskliga tragedier, och det är en samhällstragedi.

*Fråga nr 5. Bandyhall i Stockholm*

## Anförande nr 50

S t e f a n N i l s s o n (MP): Regina! I tisdags fattade din nämnd, idrottsnämnden, beslut om en bandyhall. Det var inte något inriktningsbeslut, utan snarare ett beslut om att jobba vidare med frågan. Det gjordes också ett tillägg till det utskickade förslaget från förvaltningen. Där står att en förutsättning för ett eventuellt inriktningsbeslut är att det finns aktörer som är villiga att delta i en samfinansieringslösning av drift och investering.

Min fråga är: Vad menar du med samfinansieringslösning? Vad föreställer du dig att detta kommer att sluta i?

## Anförande nr 51

Borgarrådet K e v i u s (M): Vi lovade i valet att vi skulle verka för en regional bandyhall. Vi har tagit vårt ansvar. Idrottsnämnden fattade ett beslut, där vad jag vet alla partier var överens, om att starta en utredning.

Som svar på din fråga handlar det om att det finns intresse från flera olika kommuner för bandy. Det handlar om en regional bandyhall. Jag önskar att vi kunde bli mycket bättre på att jobba över kommungränserna. Jag önskar att vi kunde bli mycket bättre på att diskutera samfinansiering. Detta är som sagt ett utredningsbeslut.

Vad betyder det? Vi vill skicka med till förvaltningen, som vi har stort förtroende för när det gäller att göra utredningen, att undersöka intresset bland andra kommuner och bland andra aktörer. Det kan vara föreningar och företag. Vilka vill vara med och finansiera, bygga och driva en bandyhall i Stockholmsregionen?

## Anförande nr 52

**S t e f a n N i l s s o n (MP):** Jag ställer frågan därför att det från bandyklubbarnas sida finns ett stort behov av raka besked. Jag tycker inte att du ger dessa raka besked. Det är snart två år sedan som du lovade att det skulle komma till en sådan här hall. Du skulle verka för det. Men jag tycker att det är ett otydligt besked eftersom det har tagit lång tid att få fram det beslut som fattades nu. Det kunde lika gärna ha fattats för ett år sedan. Det handlar ju om att jobba vidare med frågan och att undersöka den.

De frågor som jag och bandyn verkligen vill ha svar på är: På vilket sätt kommer staden nu att stödja att denna hall blir till? Kan du lova att staden kommer att gå in med några pengar, eller menar du att bandyförningarna ska klara hela ekonomin själva?

## Anförande nr 53

**Borgarrådet K e v i u s (M):** Jag tror att du och jag har lite olika syn på vad en utredning innebär. En utredning, som alla partier ställde sig bakom här, innebär just att man ger experterna på idrottsförvaltningen i uppdrag att utreda. Då ska man inte gå in och peka med klåfingriga politikerfeta fingrar och säga: Nja, hallen måste ligga där, och den ska finansieras med kommunala pengar! Jag läste i ert särskilda uttalande att ni favoriserar en viss plats. Det är inte att ha respekt för tjänstemännens expertis.

Detta handlar om att göra en utredning – en utredning som handlar om huruvida det finns intresse från andra kommuner av att samfinansiera. Finns det intresse från andra aktörer eller från andra föreningar? Hur stor är bandyn i regionen? För att fatta ett bra beslut måste man göra en bra utredning. Det är lätt att vara i opposition och tycka att vi behöver svar direkt: Ska du in med kommunala skattepengar eller inte? Låt oss få återkomma till det.

Förvaltningen kommer att komma tillbaka till oss innan nyår – i november någon gång – och berätta vad de har kommit fram till.

## Anförande nr 54

**S t e f a n N i l s s o n (MP):** Jag tycker att en springande punkt är att bandyförningarna behöver veta hur mycket de tillsammans med andra aktörer behöver bidra med ekonomiskt i ett sådant här projekt. Därför tycker jag att detta är en fråga som du bör svara på: Kommer staden att gå in med pengar i det här, eller får föreningarna och andra aktörer fixa det på egen hand? Det är en helt avgörande fråga.

Jag tycker att bandyn förtjänar ett rakt besked från dig om på vilket sätt staden kommer att stödja projektet. Det ger inga signaler alls till bandyförningarna om vad de behöver fixa och vad de kan få stöd med att man ställer ett antal frågor och fattar ett beslut om att jobba vidare med frågan. Jag tycker att du kan ge ett besked om vad de kan få stöd med.

## Anförande nr 55

Borgarráðet K e v i u s (M): De har fått stöd genom att vi har fattat ett utredningsbeslut. Vi kunde ha struntat i det, men vi har alltså fattat ett utredningsbeslut som handlar om att kolla vilka juridiska aspekter som finns. Det är lätt att säga: Om kommunen ger X kronor kan föreningarna ge Y kronor! Men vi måste kolla med stadsjuristerna och med stadsledningskontoret. Vi måste också kolla vilken typ av anläggning det ska vara och var den ska ligga. Jag skulle kunna stå här och säga: Vi kommer att lägga in X kommunala skattekrönor! Men det vore att föregå utredningen.

Bandyföreningarna får givetvis presentera en finansieringslösning. Jag välkomnar det. Vi måste diskutera om bandyhallen ska vara till för barn och unga i Stockholms-regionen eller om det ska vara en träningsanläggning för elitlagen. Det finns så himla många frågor som måste utredas innan vi kan fatta beslut om att lägga in X skattekrönor i detta.

*Fråga nr 6. Är det riktigt att en barack kommer att uppföras på S:t Görän för sprutbyte?*

## Anförande nr 56

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, fullmäktige! När man hör Regina inser man hur svårt det är med politiken, tydligen. Det är mycket som ska utredas. Jag har läst i tidningen att man har en idé om att skapa baracker på S:t Göransområdet. Det skulle bli en tjänstemannahistoria, vad jag förstår. Men det är väl ni som fattar beslut om att säga ja till detta.

Jag undrar om du är beredd att säga ja till det här. Vi har ju haft ett gott resultat tidigare med Hållpunkten, som flyttade upp till Kammakargatan och sedan blev permanent där uppe. Det funkade bra. Man kunde bygga baracker på Maria Prästgårdsgatan. Detta skulle vara något liknande. Det vore skönt om du vågade sätta ned foten.

## Anförande nr 57

Borgarráðet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Vi har stått här ett antal gånger, du och jag, Jackie, och talat om den här frågan. Men nu äntligen har vi kommit i hamn, och ett beslut är fattat av styrgruppen. Det är en grupp tjänstemän som har jobbat med detta både från landstingets och från stadens sida.

Beslutet har kommunicerats via landstinget i medier. Jag kan bara bekräfta att det gäller lokalen vid S:t Göransområdet. Man ska bygga en paviljong där. Däremot saknar jag beslutsunderlaget, för styrgruppen ska fortsätta att komplettera och jobba med underlaget. Jag kan därför inte svara på några detaljer, men jag kan bekräfta att rekommendationen är att lokalen ska finnas tillgänglig i en paviljong vid S:t Görans sjukhus.

Vi kommer att fortsätta att processa detta. Vi kommer att fatta ett beslut i nämnden. Både du och jag kommer alltså att få ta del av handlingarna inför nästa socialnämnd i juni. Då kommer vi att stödja detta som plats för lokal.

## Anförande nr 58

J a c k i e N y l a n d e r (V): Det låter jättebra, tycker jag. Det var ett förslag som jag lade fram en gång i nämnden, tror jag. Regina kanske kunde lära sig lite av detta.

## Anförande nr 59

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Det känns jättebra, Jackie. Jag vet att du har drivit paviljongfrågan väldigt länge. Du har en del i detta – tack!

*Fråga nr 7. Tryggheten för människorna i Rinkeby-Tensta*

## Anförande nr 60

H a s s a n S a i d M a h a m e d (S): Herr ordförande, fullmäktige! I förrförra veckan skakades Tensta och Rinkeby av flera tunga upplopp i form av bränder, skadegörelse, krossade fönster och stenkastning mot polisen. Skälet till detta är folk som är arbetslösa och lever i fattigdom.

Jag frågar Sten Nordin: Vad kan du göra åt det?

## Anförande nr 61

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Jag tackar för frågan. Vi har diskuterat detta i några varv nu. Men det är verkligen helt okej att göra det ett varv till!

Det är viktigt att slå fast med en gång – vilket också dina partikamrater har gjort – att dessa handlingar aldrig är acceptabla. Oavsett vilken bakgrund vi ser dem mot eller vad vi antar är något slags underliggande orsak är handlingarna aldrig acceptabla. Det andra är att jag tycker att det är viktigt att inte stigmatisera alla ungdomar på södra Järva för handlingar som några begår.

Med detta sagt: Det är klart att detta handlar om att i den omedelbara situationen kunna ha de polisresurser som behövs. Det är tur att alliansregeringen har byggt ut poliskåren till nu över 20 000 poliser, för tyvärr är det detta som behövs i den akuta situationen. Men det som är styrkan på södra Järva och som jag har upplevt flera gånger är att vi också har ett samarbete med ett starkt civilt samhälle – föräldragrupper, olika typer av kyrkor, församlingar och andra organisationer som ställer upp mycket. Deras insatser är helt fantastiska och bör i alla sammanhang lyftas fram och stödjas.

Det långsiktiga handlar, som jag har sagt tidigare, om utbildning och arbete. Det handlar om att få in ungdomar, inte minst grupper av ungdomar i Tensta och i Rinkeby som är en bit över 20 år och som inte finns i utbildning och inte i jobbtorgen. De har inte heller ekonomiskt bistånd, utan de står på många sätt helt utanför samhället och våra möjligheter till kontakter och att hjälpa dem till utbildning och varaktig egen försörjning. Där måste vi hitta ytterligare vägar för att nå dessa ungdomar.

Därför är mitt svar återigen: I den akuta situationen måste vi ha tillräcklig styrka från samhället, både från polisen och från det civila samhället, för att stoppa situationen. Långsiktigt handlar det om utbildning och arbete.

#### Anförande nr 62

H a s s a n S a i d M a h a m e d (S): Herr ordförande! Problemet är det vi har upplevt flera gånger. Detta har inte hänt bara en gång. Det började 2009 och har fortsatt ända fram till nu, 2012. Det är inte bara ett enstaka problem. Problemen är så allvarliga att 40 procent av ungdomarna i Rinkeby-Tensta är arbetslösa. Deras föräldrar är också arbetslösa. Vi måste se handling snabbare. Vi kan inte bara vänta ett år till. Det som har hänt nu senast kostar samhället mycket.

Vad kan du göra åt detta snabbt, Sten Nordin?

#### Anförande nr 63

Borgarrådet N o r d i n (M): Den siffra jag har på ungdomsgrupper som är mest i utanförskap ligger på 19–20 procents arbetslöshet, och också detta är fruktansvärt högt. Det är naturligtvis inte acceptabelt. Men jag tror inte att vi ska hugga i med siffror som beskriver situationen som ännu mer omöjlig än vad den är. Vi får inte sätta bilden hos ungdomar att det över huvud taget inte finns någon chans att få jobb. Så illa är det dess bättre inte.

Men vi måste göra mer. Jag tror starkt på stadens politik med sommarjobb. Vi har också byggt ut med olika former av praktikjobb för ungdomar. Det är ju det som är vägen in när det gäller att kunna få arbete. Man måste kunna få visa att man klarar av att ha ett arbete och sedan få referenter, tidigare arbetsledare, arbetskamrater och så vidare som kan intyga när man söker ett annat jobb att detta är en bra tjej eller kille som man verkligen kan anställa. Detta betyder mycket, och vi kommer att jobba mer med det. Vi har tydliggjort ansvaret för staden genom den nya arbetsmarknadsnämnden och arbetsmarknadsförvaltningen som nu jobbar mycket fokuserat med frågorna till skillnad från när vi tidigare hade ett splittrat ansvar i Stockholm för dessa frågor, vilket inte var lyckat.

#### Anförande nr 64

H a s s a n S a i d M a h a m e d (S): Min fråga handlar om fattigdom. Fattigdom är ett väldigt stort problem. Klyftorna ökar mellan de olika stadsdelarna i Stockholm. Jag tycker att det behövs stora insatser och mycket snabbare insatser här för att klyftorna ska kunna minska. Vi ser att ungdomarna väljer en annan väg när de inte får något jobb och hamnar i fattigdom. Det är inte bra. Kriminaliteten ökar väldigt mycket. Otryggheten i områdena ökar också mycket. Det var inte så många som svarade i enkäterna från Svenska Bostäder och Familjebostäder. Enkäterna visar att kriminaliteten är mycket högre i dessa områden.

Vad kan du göra snabbt i de här områdena?

## Anförande nr 65

Borgarrådet N o r d i n (M): Den ekonomiska tillväxten bland människor i Stockholm ökar i alla stadsdelar. Däremot har vi stadsdelar med stort utanförskap jämfört med många andra. Fattigdom uppstår i arbetslöshet, för att sammanfatta det hela. Det gäller att vi möter detta med mer av ett aktivt arbete och inte ett passivt ekonomiskt bistånd. Det ska vara ett aktivt arbete för att människor ska komma i arbete. Där är våra jobbtorg en framgångsfaktor, men en som inte räcker hela vägen fram. Vi behöver ytterligare resurser till dem som står långt från arbetsmarknaden och dem som vi inte riktigt har lyckats med.

Där behövs det ytterligare åtgärder, och där behövs det också ytterligare kunskap om vad det är som brister. Vad är det för åtgärder, kunskapsluckor och vad det nu kan vara som vi behöver uppfylla? Det är precis så: Fattigdom uppstår i arbetslöshet, och utanförskap uppstår i arbetslöshet. Det är det vi ska motverka.

*Fråga nr 8. Utvecklingen i Järva*

## Anförande nr 66

A b d o G o r i y a (S): Sten! Du kommer inte att slippa det här. Det blir ytterligare en som talar om Järva. Låt mig gå tillbaka till 2006 och valrörelsen. Både du och din företrädare Kristina Axén Olin gick då och lovade att alla som söker försörjningsstöd skulle få ett jobb inom fem dagar eller utbildning.

Med facit i hand vet vi att arbetslösheten har ökat kraftigt, framför allt i Järva. Barnfattigdomen har, som Hassan Said nämnde, ökat kraftigt. I Rinkeby lever enligt Rädda Barnens rapport 53 procent av barnen i fattiga familjer. Skolresultaten har sjunkit avsevärt. Jämfört med 2006 har 10 procent fler inte behörighet till gymnasiet. Skolor läggs ned i områden samtidigt som du och andra företrädare försöker försköna verkligheten i Järva.

## Anförande nr 67

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Nej, Abdo, jag har verkligen inget emot att fler frågeställare tar upp Järva och utvecklingen där. Tvärtom tycker jag att det är jättebra att vi diskuterar det. Jag tycker kanske att det skulle vara en ännu intressantare diskussion om det kom några förslag på vad vi kan göra i stället för bara skäll på oss. Men a la bonheur – det är väl oppositionens privilegium.

Situationen i Järva är inte betjänt av att vi utmålar den ännu värre än vad den är. Vi har bekymmer där; vi är helt ense om den saken. Men att utmåla det som att utvecklingen går fullständigt åt fel håll med raketfart stämmer inte om vi tittar på siffrorna. Jag vet att Ulla Hamilton flera gånger har redovisat detta för fullmäktige när det gäller de verkliga arbetslöshetssiffrorna. Så var det sagt.

När det gäller arbetslösheten i Järva handlar det återigen om att vi måste hitta de individer och komma i kontakt med de personer som verkligen är utanför. De är i dag inte aktuella någonstans – inte i jobbtorgen, inte i någon skola, inte hos socialtjänsten och inte i – you name it! Vi måste bygga upp system för att komma i kontakt med

dem, och det måste även de statliga inrättningarna göra. Arbetsförmedlingen och andra måste jobba ännu mer aktivt med hur man kan komma i kontakt med denna grupp. Som jag har sagt flera gånger handlar det mycket om de ungdomar som är 20–22 år gamla.

Här behövs mer arbete. Vad vi har gjort är att ta steg på denna väg. Vi har inrättat jobbtorgen, vi har inrättat arbetsmarknadsnämnden och vi har inrättat arbetsmarknadsförvaltningen med tydliga uppdrag för detta. Vi förser dem med resurser. Vi skapar praktikjobb och vi skapar sommarjobb. Vi behöver göra mer på den vägen för att definitivt bryta utvecklingen – det är jag övertygad om. Men vi kan också se att när arbetsmarknaden i Stockholm rör på sig i rätt riktning gör den detta även på södra Järva. Det visar de färskta siffrorna från denna vår. Även om det inte är några stora dramatiska förändringar visar det att det inte är så att om övriga Stockholm och arbetsmarknaden rör sig i rätt riktning händer det ingenting på södra Järva. Det är inte en riktig beskrivning.

#### Anförande nr 68

A b d o G o r i y a (S): Ordförande! Sten Nordin har tidigare nämnt under debatterna här att du för samtal med regeringen om situationen i Stockholms stad. Jag tolkar det som att du förstår att regeringen har misslyckats totalt med att minska arbetslösheten. Du hänvisar till siffror som har visats tidigare.

Jag har en siffra ifrån USK från april 2011. Under din period har arbetslösheten just i Rinkeby-Kista ökat med 5,69 procent. Du efterlyser konkreta förslag för att situationen ska bli bättre. Mitt konkreta förslag till dig i dag är: Se till att man inte lägger ned Bredbyskolan! Se till att man inte lägger ned Bussenhusskolan i Tensta! Då har vi två skolor med småskalighet och en kunnig personal som kan ta hand om barnen i stället för att hänvisa dem till något annat.

#### Anförande nr 69

Borgarrådet N o r d i n (M): En otroligt viktig del är att se till att vi har bra och välfungerande skolor i hela Stockholm, inklusive södra Järva. Vi kommer inte att vara betjänta av att ha ett antal halvfyllda skolor därför att barnantalet minskar i just dessa områden, till exempel. Det kommer inte att befrämja en bra undervisning. Utan att nu gå in på de enskilda fallen, som inte jag har på mitt bord, är detta min principiella grundsyn som är grundad på erfarenhet.

Vi har en regering som har sett till att sysselsättningen har ökat med 200 000 personer i det här landet. Om man inte hade bedrivit den politiken framgångsrikt mitt under finanskrisen utan varit som andra länder med kanske dig mer närstående regimer hade vi haft en ännu besvärligare situation med en skuld kris även i Sverige. Det hade varit fallet om man hade röstat på de rödgröna budgetförslag som har funnits sedan 2006.

#### Anförande nr 70

A b d o G o r i y a (S): Sten! Det finns ingen pedagog som jag har talat med som säger att nedläggning av Bredbyskolan eller Bussenhusskolan är något som är bra för

barnen som går där. Alla pedagoger som jag har talat med säger att det är oerhört viktigt med småskalighet och att det är oerhört viktigt med små klasser för de barn som du just pekade på och som när de kommer till Sverige behöver mer övrig personal och mer tid av de lärare som jobbar med dem.

Du lyfter upp det antal som har fått jobb. Vi vet att på nationell nivå har befolkningen ökat oerhört kraftigt. Men i förhållande till denna kraftiga ökning har arbetslösheten ökat både på nationell nivå och i Stockholms stad under denna period. Det gäller både i Stockholm, där ni har regerat, och även i nationen under den moderatledda regeringen.

#### Anförande nr 71

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! För vår del är befolkningsökningen positiv. Men det finns ingen automatik i att befolkningen i ett land ökar och att antalet sysselsatta personer i det följer med hand i hand. Vi kan se runt om i en rad europeiska länder att så inte är fallet. Det finns ingen ekonomisk lag som säger att det är så, utan det beror på den politik man bedriver och den politik som alliansregeringen har bedrivit.

Tack vare den har vi 200 000 fler sysselsatta personer. Det innebär också att de förutom att de och deras familjer har sin egen försörjning, vilket är det viktigaste, bidrar till Sveriges urstarka statsfinanser. De är själva grundstenen för vårt lands framgångsrika politik. De är också grundstenen för att vi ska lyckas med projekt som södra Järva, till exempel. Det är statens starka finanser och det är Stockholms stads starka finanser som gör att vi kan och som ger oss resurser och kraft att också hjälpa dem som har det allra, allra svårast. Och många av dem finns på södra Järva.

#### *Fråga nr 9. Angående Eurovision*

#### Anförande nr 72

J a r i V i s s h e d (S): Nu byter vi ämne, Sten. Det handlar om Eurovision. Vi kunde alla följa den fantastiska segern som kom i lördags. Nu ska Sverige vara värd för Eurovision nästa år. Det är klart att Sveriges huvudstad, Stockholm, ska vara denna värd. Vi vet alla vilken betydelse det har för att sätta Stockholm på kartan. Det var inte många som visste var Baku ligger innan dessa tävlingar ägde rum.

Min fråga till Sten Nordin är: Vilka insatser gör staden för att man ska få stå värd för Eurovision Song Contest 2013?

#### Anförande nr 73

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Jag tackar Jari Visshed för frågan. Vi är helt överens om vad som är målet. Jag har varit i gång sedan i går, söndag, med att försöka få hit nästa final. Jag tycker att det är otroligt viktigt för Stockholmsregionen. Jag tror att det spelar stor roll att vi redan nu markerar en klar vilja och enighet från Stockholm att få tävlingen hit till Stockholmsregionen. Det

spelar stor roll när Sveriges Television sedan ska ta ställning till var man ska lägga det hela. Det ligger en kraft i det.

Det första vi gjorde var att genom vårt alerta näringslivsbolag preliminärboka 3 000 hotellrum så att det ska vara gjort och så att vi ska kunna svara upp till detta. Ett viktigt argument som vi har är den utbyggnad av centralt belägna och bra hotell som vi har haft i Stockholm. Sedan vi förra gången hade finalen här, nämligen år 2000, har antalet sådana hotellrum ökat med 6 000.

Vi är nu i gång med diskussioner om andra åtgärder som vi kan vidta. Det pågår en febril aktivitet för fullt under denna dag. Det som jag har sett som min roll är att kommunicera vår starka vilja och övertygelse utåt. Jag är jätteglad att du tar upp det här och på det sättet också markerar den politiska enigheten omkring att vi vill att detta ska komma till Stockholm.

#### Anförande nr 74

J a r i V i s s h e d (S): Ja, jag tycker att det vore fantastiskt om vi fick den stora finalen hit till Stockholm. Jag vill ändå vädra några bekymmer. Stockholmsarenan ska enligt uppgift vara färdig i juli 2013. Enligt uppgifter i medierna ska Globen vara upptaget av hockey-VM. Jag vet inte hur snabbt man kan ställa om där för att möjliggöra detta. Jag tycker ändå att det vore fantastiskt om vi kunde få ESC. Kan du kommentera mina bekymmer något?

#### Anförande nr 75

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Man får analysera arenasituationen särskilt i detta och snabbt avgöra vilken arena som kan användas. Den diskussionen förs nu. Jag skulle gärna önska att man kunde säga att Stockholmsarenan skulle vara klar tidigare. Det skulle jag önska även utan Eurovisionsschlagerfinalen. Men vi har pressat byggbolaget på ett tufft sätt om detta, som ni vet och som vi har talat om tidigare här i fullmäktige. Bolaget kommer att få böta 100 miljoner till oss för att de inte har lyckats. Jag kan inte i dag stå och utlova att man klarar av att tidigarelägga ibruktandet av arenan. Därför får vi titta på alla möjligheter som finns.

Jag tycker dock att vi ska se till att det viktiga är att tävlingen kommer hit till regionen. Oavsett var man sjunger den där kvällen kommer det att vara i Stockholms stad som mycket av det väsentliga kring det hela spelar roll.

#### Anförande nr 76

J a r i V i s s h e d (S): Jag tackar för svaret.

#### Anförande nr 77

Borgarrådet N o r d i n (M): Jag tackar för frågan.

*§ 14 Minoritetsåterremiss av delar av årsredovisning 2011 med uppföljning av budget för Stockholms stad avseende värdeöverföring från bostadsbolagen (utl. 2012:73)*

*AB Familjebostäders överlåtelse av fastigheter/tomträtter i Blackeberg, Hässelby och Bromma/Ulvsunda till Willhem Stockholm AB*

*Minoritetsåterremiss från kommunfullmäktige den 7 maj 2012 (utl. 2012:74)*

*AB Svenska Bostäders överlåtelse av fastigheter/tomträtter i Hagsätra till Ikano Bostad i Hagsätra AB*

*Minoritetsåterremiss från kommunfullmäktige den 7 maj 2012 (utl. 2012:75)*

Anförande nr 78

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande och fullmäktige! Nu närmar vi oss äntligen målgång på tre stycken ärenden som kommer att dels befrämja bostadsbyggandet i Stockholm – de höga ambitioner som vi har för bostadsbyggandet och att vi verkligen kan genomföra dem – dels modernisera bostadsmarknaden när det gäller att fler är med och tar ansvar för utvecklingen av Stockholms stadsdelar. Det är ett ansvar som Stockholms stad både som stad och via sina tre ägda bostadsbolag i hög grad har tagit, tar i dag och tänker ta i framtiden. Men vi vill gärna se att också andra aktörer är med i detta ansvarstagande. De intäkter vi får ger oss muskler till fortsatt höga ambitioner när det gäller bostadsbyggande. Det gäller också – och det skäms jag verkligen inte för, fullmäktige – social utveckling av våra bostadsområden.

Detta är den första invändning jag måste ha mot det synsätt som jag ibland tycker mig upptäcka hos oppositionen – att man invänder mot att bostadsbolag ska ta ett ansvar i den sociala utvecklingen. Det tycker jag är ett mycket märkligt förhållningssätt. Det försvagar stadens argumentation mot de privata fastighetsägarna – just det som vi från Alliansen driver hårt. Vi är rätt tuffa i samtalen med en del av de privata fastighetsägarna. Andra behöver vi inte vara tuffa mot, för de har själva insett betydelsen av att ta ett långtgående socialt ansvar.

Oppositionen kämpar med fördröjningskrig. Fast man vill säga nej ägnar man sig åt återremissernas julafton. Även ni inser väl att argumentationen att säga tvärt nej inte är särskilt hållbar. Ni är på rätt tunn is, och då försöker man gömma sig bakom ständiga återremisser så att man inte behöver ta ställning. Det är inte alltid lätt att använda detta. Ett parti har en väldig fäbless för att använda detta utan eget ställningstagande. Det kanske är lite svårt att göra det i fullmäktige, så då använder man nya återremisser.

Det ni begär i återremisserna handlar om det som vi redovisar. Vad ska pengarna användas till? Det har vi berättat många gånger, och det kommer vi att återkomma till och berätta. Jag tror att oppositionens ledare Karin Wanngård har ägnat sig åt att räkna ord i SLK:s yttrande. Men vad man gör i sitt yttrande och vad man gjorde redan tidigare när ni minoritetsåterremitterade var att ned på objektsnivå beskriva vad pengarna ska användas till. Ned på objektsnivå och stadsdelsnivå har man räknat upp vad pengarna ska användas till. Det är viktigt att veta att vi kommer att följa upp detta. Det kommer att följas upp av oss via Stadsledningskontoret. Det kommer med all säkerhet att följas upp av revisionen och i våra kommande bokslut. Det finns

ingen annan önskan än att dessa pengar ska användas rätt till det som vi har sagt och som vi har avsett dem att användas, nämligen till att befrämja bostadsbyggandet. Men det handlar också om social utveckling av bostadsområden.

Fru ordförande! Jag måste säga att det känns bra att vi nu i kväll kan komma till beslut. Det här är viktiga beslut för Stockholms utveckling. Det är viktiga beslut för att vi ska kunna befrämja bostadsbyggandet och se till att få en allsidig och mångsidig förvaltning av Stockholms olika bostadsområden.

Med dessa ord, fru ordförande, yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag i dessa tre ärenden.

#### Anförande nr 79

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Jag kunde inte låta bli att begära replik, för jag tror inte att jag har sett ett vackrare självmåls på Söderstadion. Era tuffa krav på fastighetsägare när det gäller social utveckling av Stockholm, talar du om. De är tyvärr ganska välkända. De är beskrivna och skildrade ända sedan ni sålde Boulton. Även där hade ni stenhårda muntliga löften om att de skulle ta ansvar och utveckla Stockholm och Stockholms ytterstad. Och vi såg hur det gick och vart det tog vägen. Ert track record när det gäller stenhårda förhandlingar med privata fastighetsägare i ytterstaden är väl inte så där ruskigt imponerande. Du får ursäkta om vi fortsätter att vara lite tveksamma till detta.

#### Anförande nr 80

Borgarrådet N o r d i n (M): Roger Mogert! Du brukar inte kunna låta bli, och det är jag glad för. Men vad jag talar om är inte huruvida våra stenhårda krav är trovärdiga eller inte. De är trovärdiga. Men ni gör dem inte trovärdiga genom att ni säger att det inte ska vara några krav. Ni blir till och med upprörda om vi ska använda våra egna bostadsbolag till sådant här. Då klagat ni och invänder mot det. Det är i så fall ni som undergräver stadens trovärdighet. Om ni skulle ha inflytande på detta skulle ni undergräva stadens trovärdighet. Ni säger att vi visserligen har tre bostadsbolag, och inte minst ni brukar framhålla att de är mycket solida. De äger över 70 000 lägenheter, men de ska tydligen inte behöva ta något som helst socialt ansvar. Det är ni som driver den linjen och inte jag, Roger Mogert.

#### Anförande nr 81

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! När vi har yrkat återremiss på ärendena ber jag om ursäkt för att vi tydligen har varit otydliga. Men jag känner till sedan tidigare arbete att kommunikation kan vara svårt. I dessa ärenden har vi kommunicerat både skriftligt och muntligt. Vi hade ett önskemål som vi vidhåller och som vi fortfarande har: Vi vill få en redovisning på vad de pengar som tas från bostadsbolagen till utdelning ska användas till. Vi vill ha skriftliga svar, och vi vill att det ska framgå i ärendet eftersom ni i debatten och argumentationen hävdar att det är nya projekt som ska till med denna utdelning.

Så länge jag inte får detta redovisat blir min rimliga slutsats att ni inte har några planer och att ni inte har någonting att redovisa. Eller har det andra orsaker? Jag kräver fortfarande en redovisning.

Ni har i Alliansen under sex år sålt ut många av stockholmarnas bostäder. Det har resulterat i en sämre fungerande bostadsmarknad. På en sämre fungerande bostadsmarknad får vi också en sämre fungerande arbetsmarknad. På en sämre fungerande arbetsmarknad är det svårt att se till att arbetslinjen hålls och att utanförskapet utrotas.

Jag blev glad och förhoppningsfull när Sten Nordin tillsammans med sina allianskamrater gick ut och sade: Nu ökar vi bostadsbyggandet! Nu har vi lyssnat in Stockholms handelskammare och ser att vi har bostadsbrist i Stockholm! Vi ska öka!

Trots detta ser vi inte de nya planerna. Trots att ni lyfter miljarder från bostadsbolagen ser vi inte de nya planerna. Det är då jag blir lite ledsen i ögat och lite oroad och besviken. Jag förstår ju att ni kan argumentera; ni är jätteduktiga på det. Men ni visar det inte i faktiskt planer. Ni klarar inte av att skriva fram ett fullvärdigt ärende. Det är det vi kräver när vi i fullmäktige ska fatta miljardbeslut. Redovisa era planer för stockholmarna för Stockholms skull!

#### Anförande nr 82

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Då måste jag ställa en rak fråga till Karin Wanngård som jag hoppas att hon kan besvara i sin motreplik. Finns det alltså ett läge där Socialdemokraterna skulle kunna tänka sig att rösta för att använda den nya lagen för utdelning av reavinster från bostadsbolagen? Finns det ett sådant läge? Det är det du i så fall antyder. Du tycker inte att du har fått en tillräckligt detaljerad redovisning. Du menar alltså att ni skulle kunna tänka er att rösta för en sådan sak. Det tycker jag naturligtvis är en intressant diskussion för kommande år och inför den dialog som Alliansen skulle kunna ha med Socialdemokraterna om detta.

Däremot tycker jag att ni har kört fel när ni påstår att vi i det här ärendet inte redovisar detta. Det gör vi. Stadsledningskontoret och koncernen redovisar väldigt detaljerat vad man kan göra i ett sådant här projekt. Och det viktiga är uppföljningen. Den är otroligt viktig, och vi kommer att vara lika angelägna som ni om att göra uppföljningen av att bostäderna verkligen byggs. Vi har planer, Karin Wanngård. Vi har 16 stadsutvecklingsområden som det gäller att genomföra för att vi ska nå målet om 100 000 nya bostäder till 2030. Det är bra om vi har stöd för det.

#### Anförande nr 83

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det är klart att ni behöver nya och förnyade planer. Jag såg att det under förra året var knappt 4 000 lägenheter som ni började bygga. 68 procent av dem var i bostadsrätt. Det är klart att ni behöver nya planer.

Du ställer en hypotetisk fråga till mig. Du ställer en fråga om huruvida vi är beredda att ställa upp på detta. Men vi har ju inte hela bilden klar för oss. Vi har inte de fullständiga ärendena där vi har möjlighet att fatta besluten. Om det finns någonting som jag är villig att göra, Sten Nordin, är det att göra upp om bostadsförsörjningen i

Stockholm. Den är viktig. Den är viktig för Stockholms tillväxt. Den är viktig för att vi ska få jobb och bostäder till Stockholm. Men det är det ni inte vill. Ni vill ju köra på med era mörkersiffror och inte redovisa allting. Ge oss en full redovisning! Då är vi beredda att fatta bäst beslut för Stockholm.

Anförande nr 84

A n n M a r i E n g e l (V): Ordförande, fullmäktige! Jag förstår att ni vill sambehandla ärendena, för de ingår i samma ideologiska projekt. Det handlar om att minska allmännyttan här i staden och därmed bland annat öka segregationen. Det är det som Sten kallar för att modernisera bostadsmarknaden. Det lurar ingen, särskilt inte alla de hyresgäster som drabbas av detta.

Svaret när det gäller värdeöverföringen är högst oseriös. Det ger oss anledning att återigen kräva återremiss. Det är ett nonchalant sätt att behandla ekonomin och att behandla affärer. Ni vill pröva den nya lagstiftning som era kompisar i regeringen har drivit igenom för att minska allmännyttans möjligheter att vara allmännyttig. Lagen innehåller, förutom affärsmässighet, möjligheter till värdeöverföringar. Det är inga skyldigheter, utan det är en möjlighet man har. Det är ganska mycket restriktioner kring detta.

Jag måste ändå ställa en fråga till er. Det man får återföra är det som återstår av föregående års vinst när man har använt paragraf 3 och 4 i lagen. Om vi räknar rätt nu skulle det vara 849 miljoner. Men ni överför detta två gånger. Ni använder också paragraf 5. Vi kan inte se annat än att ni faktiskt inte följer de regler som finns i lagen. Det ska bli intressant att få detta prövat rättsligt.

Frågan är till vad man ska använda pengarna. Det är ganska luddigt formulerat, men det ska vara inom ramen för kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Det är tveksamt. Ni svarar med fem rader från SLK att det är pågående projekt som finns.

Men det intressanta är kanske ändå inte det lagenliga utan det politiska. Varför ska staden flytta över pengarna? Om de ska användas till bostadsbyggnation och till projekt i anslutning till det ligger de väl bra i bostadsbolagen om inte anledningen är att man vill minska allmännyttans inflytande och resurser. Vi kan inte se det på något annat sätt.

När det gäller försäljningarna finns bara ett förslag, och det är att de måste avslås. Ni har inte lyckats i återremissen heller att på något sätt motivera eller förklara det här. Jag tycker att det är en oerhört nonchalant behandling av oppositionen, av stockholmarna och av de hyresgäster som bor i de här lägenheterna. Man ids liksom inte ge några riktiga svar. Precis som när det gäller värdeöverföringen avfärdar ni det hela på några sidor när ni vet att det är en stor fråga.

Jag skulle också vilja fråga vad ni avser göra när det gäller pengarna som kommer av försäljningarna. De är ju möjliga att föra över nästa år. Är det detta som är planen? Det ger ju den nya lagen möjlighet till. Då har ni ytterligare ett sätt att utarma allmännyttan. Jag skulle även vilja fråga: Vad är de skattemässiga effekterna av detta? Var och hur betalas skatten? Är det på något sätt förmånligt för staden, eller gör ni detta bara av ideologiska skäl?

## Anförande nr 85

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Jag tycker kanske att Ann Mari Engel och Vänsterpartiet kunde yrka avslag på det här. Jag tror inte ens att det finns ens en strimma av hopp om att ni skulle vilja diskutera att göra det här. Den beskrivning som Ann Mari Engel gör av bostadsbolagen är lite av en cirkelbeskrivning. Den är intressant. Vi hörde den även i förra debatten, nämligen att bolagen å ena sidan är väldigt solida. Ja, varför är de det? Den frågan ställer jag. Det beror på att vi har tillåtit dem att göra reavinster. Vi har öppnat för människor att ombilda till bostadsrätt, och vi öppnar också för att ha andra förvaltare av bostadsbestånd i Stockholm. Jag tycker att det är en väldigt smal syn om vi drar det i sin förlängning. Ni har ju aldrig röstat för en enda reform inom bostadsområdet på det här sättet.

Stockholm är snart en miljonstad. Ska denna miljonstads bostadssituation styras av tre kommunala bostadsbolag? Det är ju egentligen den yttersta förlängningen av Ann Mari Engels politik eftersom ni aldrig någonsin har stött en enda omvandling och inte har velat släppa in en enda privat fastighetsägare. Jag tycker att det är en absurd situation – du får ursäkta.

## Anförande nr 86

A n n M a r i E n g e l (V): Detta är själva grundfrågan: Ska bostadsmarknaden styras helt av marknaden eller av politikerna? Det är vad det handlar om både på nationell och på kommunal nivå. Nu råkar vi tycka att bostaden är en social rättighet och inte en marknadsvara. Därför tycker vi att vi ska använda våra allmännyttiga bolag. Om de nu är solida – vilket de är – så använd dessa pengar och bygg nya allmännyttiga lägenheter till alla de 400 000 människor i bostadskön som vill ha en hyresrätt! Jag kan inte se att Sten Nordinns modell hittills har varit särskilt framgångsrik när det gäller Stockholms bostadspolitik. Vi kan inte säga att den är särskilt bra för några människor, utom för de allra rikaste som har möjlighet att välja fritt i bostadsbolagens annonser i tidningarna.

Därför tycker jag att det är lite bedrövligt att du står här och försvarar detta. Man kan inte tänka sig något mindre framgångsrikt än er bostadspolitik, Sten Nordin.

## Anförande nr 87

B j ö r n L j u n g (FP): Fru ordförande, fullmäktige, åhörare och Ann Mari Engel! Det är lite bekymmersamt, minst sagt, med Vänsterpartiets bostadspolitik. Ni vill inte höja hyror för att betala renoveringar och sådant som man använder hyreshöjningar till normalt i bostadsbolagen eftersom de har så mycket pengar. Ni vill inte sälja vare sig till bostadsrättsföreningar för att öka inflytandet för de boende och öka mångfalden i de områden där det finns mycket hyresrätter. Det får man pengar för, men det vill ni inte göra. Ni vill inte sälja till privata fastighetsägare för att bolagen ska få pengar och kunna bygga för dem.

Kort sagt: Ni har inga pengar för att kunna säga att allmännyttan ska bygga mer! Egentligen har ni dåligt minne. Jag ska ta ett exakt exempel. Familjebostäder byggde vid Norra Bantorget. Din kollega Ann-Margarethe Livh sade så här: Vi var tvungna att bekosta också en del av infrastrukturen runt omkring! Men det behöver ni inte om

vi kan ta pengar och låta staden betala via utdelningarna i stället. Detta är ett konkret exempel.

#### Anförande nr 88

A n n M a r i E n g e l (V): Jag berättar gärna mer för dig om vår bostadspolitik. Att vi säger nej till er politik är inte så konstigt, för vi tycker som sagt inte att den är särskilt bra. Jag förstod inte riktigt ditt cirkelresonemang. Ni tar pengar från bostadsbolagen och lägger i staden för att staden ska betala sådant som bostadsbolagen inte ska betala.

Men är det inte lite egendomligt att man ska ta pengar från bostadsbolagen och lägga på läxläsning och gatuunderhåll? Är inte det sådant som borde ingå i stadens budget i stort sett? Det är detta vi har anfört mot det här. Det råkar faktiskt egendomligt nog sammanfalla så att exakt den summa per månad som ni tar ut ur bostadsbolagen är exakt samma summa per lägenhet som man har höjt hyrorna med i år för de tre allmännyttiga bostadsbolagen. Man kan konstatera att det faktiskt är så.

Vi anser att bostadsbolagen har råd att bygga, som allmännyttan alltid har haft. De har byggt mycket, mycket mer före er tid. Vi anser också att vi har råd att gynna hyresgästerna och att inte höja hyrorna eftersom bostadsbolagen har en mycket bra ekonomi och eftersom de har haft lägre räntor. Men ni är inte intresserade av stadens hyresgäster, utan ni är intresserade av att gynna andra fastighetsägare. Det tycker vi är bedrövligt.

#### Anförande nr 89

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag har skäl att ta vid där Ann Mari Engel slutade. Det är ett ganska märkligt påstående som du kommer med – att vi på något sätt inte skulle bry oss om våra hyresgäster. Hur kommer det sig då att sedan Ann-Margarethe Livh styrde har nöjdheten hos våra hyresgäster i ett av bolagen, Svenska Bostäder, gått från att ha varit den lägsta bland hyresgäster i ett område till att bli den högsta i samma område? De är nu de nöjdaste hyresgästerna. Det handlar om viljan att förvalta bostäder. Det handlar om viljan att göra sitt yttersta för att bli riktigt bra på förvaltning.

Då handlar det också om att ibland se över sitt förvaltningsbestånd och se över om man ibland kan vara fler som arbetar i stadens utveckling. Det är en del av stadens utveckling att vi identifierar de bostadsbolag som har möjligheter att tillsammans med staden utveckla staden. Här har vi ett antal aktörer som vill vara en del av stadens utveckling. De vill vara en del i bostadsförsörjningen, men de vill också ta ansvar i sina respektive områden. Det är bolag som är etablerade i Stockholm sedan tidigare eller som är av den storlek som ni borde uppskatta i sammanhanget. De kommer att kunna ta del av stadens utveckling. Det är förvånande att ni inte ser detta.

Jag är fascinerad. När jag sitter i den här salen och lyssnar på de debatter som vi har haft på det här temat blir jag förvånad över att argumentationen från vänstersidan alltid skiljer sig åt. I varje affär är det nya argument. Det är till och med svårt att ibland förbereda sig på vad som ska dyka upp. Ni hittar på saker i sista sekunden. Är det inte det ena så är det det andra. Nu handlar det om vad vi ska göra med pengarna.

Gå till er egen budget, säger jag! Titta vad ni gör med de pengar som har kommit in i den här staden – de reavinster ni har satt sprätt på i er budget för Socialdemokraterna, för Miljöpartiet och för Vänsterpartiet! Ni sätter sprätt på pengarna från de reavinster som har kommit in till Stockholms stad på grund av att vi har ifrågasatt ett antal fastigheter och sett till att sälja dem till hyresgästerna själva i första hand och även till andra värdar.

Ni bör titta lite på hur ni själva hanterar denna situation. Vi redovisar vad vi gör med pengarna. Vi behöver ha denna stad i den utveckling som vi har med 15 miljarder som bostadsbolagen investerar i bostadssektorn de kommande åren. Vi ska bygga 100 000 bostäder. Det kräver att man ifrågasätter lite av sitt bestånd ibland.

#### Anförande nr 90

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande! Till att börja med, Joakim, är du en genial mästare på att hitta på saker i debatten. Vi har inte gjort några sådana uttag som du påstår i vår budget.

Det jag tänkte diskutera med dig är frågan om var pengarna egentligen kommer ifrån – de 450 miljoner kronor som ni tar ut ur bolagen utöver det som lagen tydligt medger. Ni använder ett utrymme som den nya lagen medger att man tar ut utöver överskottet om pengarna ska användas till sådana åtgärder inom kommunens bostadsförsörjningsansvar som främjar integration och social sammanhållning. Då har man rätt att utöver överskottet ta ut pengar. Det är det ni gör med 450 miljoner kronor. Ni säger att ni redovisar i detalj.

Då undrar jag: På vilket sätt främjar det integrationen att ni nästan i detalj redovisar att ni tänker bygga hotell i Älvsjö, bostadsrätter i Hökarängen och småhus vid sjön Drevviken? Jag har fler exempel på listan, men du kan börja med dessa tre.

#### Anförande nr 91

Borgarrådet L a r s s o n (M): Faktum är, Tomas Rudin, att lagstiftningen är ganska tydlig när det gäller vad det är man kan göra med de reavinster som man får in. Varje krona redovisas. Varje gång du står här, i Stadshus AB eller någon annanstans och diskuterar frågan är svaret alltid detsamma. Du kan se vad staden använder pengarna till. Det är bostadsförsörjning. Ibland går pengarna till och med till infrastruktur i bostadsförsörjningen. Husen ligger inte och svävar i luften. Det handlar ibland om att man i framtagandet av nya bostadsområden också får rör och vägar. Man får sådant som ingår i bostadsområdet. Det handlar om stadens utveckling.

Vi har ingen anledning att sitta och samla på hög. Vi använder stadens resurser på bästa sätt för att vi ska kunna uppnå det mål vi har om 100 000 bostäder till 2030. Ni kan inte svara på hur ni ska göra om ni inte går till banken.

#### Anförande nr 92

A n n M a r i E n g e l (V): Joakim! Jag har hört dig stå här och säga att Järvalyftet är en framgångssaga. Det är väl just precis en saga som det är. Det är

också dina nöjda hyresgäster. Du kan titta lite närmare på den där undersökningen så ser du att den inte är så imponerande.

Jag talade om de hyresgäster som bor i de fastigheter som ni nu säljer ut. Där finns en undersökning från Hyresgästföreningen från mars 2012. 59 procent är oroliga för hur detta kommer att påverka boendesituationen. 58 procent tycker att det är mycket viktigt att ha allmännyttan som hyresvärd, och 22 procent anser att det är ganska viktigt. Jag kan inte komma fram till annat än att ni nonchalerar era hyresgäster och deras önskemål i frågan.

Det är intressant att ni tänjer på lagens gränser. Jag skulle vilja ha svar på varför ni tycker att ni kan ta ut det här två gånger. Ni tar ut 443 miljoner mer ur bostadsbolagen än vad som är möjligt om man läser lagen enligt paragraf 4 och 5. Jag tycker att det vore intressant att höra om ni medvetet prövar det här eller om ni tycker att det är riktigt att göra det dubbelt. Ni har inte svarat på det.

#### Anförande nr 93

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det tas ut exakt enligt det regelverk som styr, vilket är tydligt i lagstiftningen. I lagstiftningen tar man upp tre punkter på hur man kan använda sig av reavinster – de vinster som man får in när man säljer sina bolag och realiserar de vinster och de värden som finns i fastigheterna. De används till stockholmarna och till stockholmarnas bästa såtillvida att vi ser till att utveckla staden. Vi ser till att vi kan bli fler stockholmare.

Låt mig säga att det är tråkigt att du inte tar del av de framgångssiffror som finns. Du nonchalerar dem som sagor. Jag ska hälsa Svenska Bostäders styrelse att det du ser och det de ser i sin förvaltning med de nöjdaste hyresgäster som de någonsin har sett i just detta område är sagor. Jag ska hälsa att du tror att det är sagor. Det är skrämmande hur ni bara bortser från allt positivt som sker och bara tar upp det negativa.

Det är inte konstigt att människor är oroade efter den massiva kampanj som ni ägnar er åt tillsammans med Hyresgästföreningen.

#### Anförande nr 94

M e h d i O g u z s o y (V): Ordförande! Vänsterpartiet lyckades tillsammans med MP och S igångsätta byggandet av 20 000 lägenheter mellan 2002 och 2006. Det här gjorde vi utan att en enda fastighet omvandlades eller såldes till privata värdar. Det lyckades vi med. Samtidigt kapade vi de skenande produktionspriserna vilket i sin tur ledde till att de skenande hyreshöjningarna stoppades.

Joakim Larsson! Du säger att hyresgästerna är jättenöjda med att bo hos Svenska Bostäder. Varför ska du då sälja deras lägenheter till privata värdar? Tycker inte du att det låter väldigt konstigt? Er politik går ut på att gynna privata fastighetsägare på bekostnad av alla andra hyresgäster. Du brukar hävda – du säger det i tid och otid – hur viktigt det är med dialog med hyresgästerna. Varför frågar du dem inte innan du säljer deras lägenheter? De flesta fick reda på att deras lägenheter skulle säljas till Ikano via medierna. Det är skamligt.

## Anförande nr 95

Borgarrådet L a r s s o n (M): Möjligen fick de reda på det via det pressmeddelande som ni skickade innan sammanträdet var slut. Men det må väl vara hänt.

Jag kan bara konstatera att ni hade en skillnad, och det var att ni hade 37 miljarder i skuld i Stockholms stad. Det är en siffra som innebär en relativt stor skillnad mot nu, men all right. Ni hade också mig veterligen smakligheten att under en period – fast jag vet att det var länge sedan, på 90-talet – sälja 9 000 lägenheter ungefär på det sätt och med de argument som vi för fram i dag. Det är också ungefär samma argument som de socialdemokratiskt styrda kommunerna har när de säljer lägenheter i sina bestånd.

Men när vi gör det är det något annat, för vi ska tydligen ha mer än de 70 000 lägenheter vi har inom vårt bestånd. Det räcker inte för er. Vad var det ni sade nyss? 400 000 personer som står i bostadskön ska bo i kommunala bostäder om Vänsterpartiet får bestämma.

## Anförande nr 96

E m i l i a B j u g g r e n (S): Jag tycker att sambehandlingen av ärendena på något sätt tydliggör det tragiska med ärendena. Den moderatledda majoriteten väljer att sälja mängder av människors hem helt över huvudet på dessa människor. Det har funnits gott om tid att lyssna, och om man hade lyssnat skulle man ha hört att de flesta människor inte vill ha sina hem sålda. Någon form av motivering till detta har varit att man ska finansiera nybygge och upprustning. Men utredningen visar ganska tydligt att det inte alls är det som är syftet. Syftet är att inte bara dränera bolagen på bostäder utan att också tömma bolagen på pengar.

Nettoresultatet 2011 var ungefär 849 miljoner, och det totala uttaget är 1,3 miljarder. Det är tydligt att detta inte riktigt går ihop med det som stod i propositionen, nämligen att det därmed inte blir tillåtet att använda tidigare års vinster för värdeöverföring från bolagen utan tvärtom. Moderaterna och deras kamrater vill inte bara tömma bolagen på bostäder utan även på pengar. Det är så himla mycket som är fel i de här ärendena. Man säljer många av stadens lägenheter som har överkomliga hyror och som fler människor kan efterfråga för att bygga betydligt färre lägenheter, och då till hyror som gör att många människor inte kan efterfråga dem.

Man säljer och plockar ut vinsterna för att finansiera exploateringsnämndens verksamhet. Dessutom blir det märkligt när man säger att man ska plocka ut pengar för att kunna göra sociala investeringar och vi samtidigt har ärenden i till exempel Familjebostäder där man i den befintliga budgeten bygger vägar. Förutom att man plockar ut mer än vinsten använder man de pengar som finns kvar till samma typ av verksamhet.

Vi har också den lilla detaljen att vi fortfarande inte har fått svar på särskilt många av våra frågor, till exempel den ständigt upprepade frågan om hur liten allmännyttan kan bli och när försäljningen tar stopp. Den frågan har vi ställt om och om igen, och vi får inget svar. På samma sätt har vi nu försökt få svar på vilka former av sociala och integrerande projekt det är man ska använda pengarna till. Det vi kan utläsa är

att man ska bygga hotell i Älvsjö. På vilket sätt ska det främja integration? Det är ständiga frågor och väldigt få svar.

#### Anförande nr 97

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Jag noterar nu att Socialdemokraterna har ungefär lika många politiska linjer i denna fråga som ni har talare på talarlistan. Ni skickar verkligen helt olika signaler beroende på vem som är uppe i talarstolen. Det är bara ett intressant konstaterande, och det får vara er interna huvudvärk.

När det gäller projekten är det verkligen betydligt mer än ett hotell som redovisas. Ni kan väl åtminstone läsa hela texten innan ni ondgör er över den. Ni får återigen bestämma er, som vi hade uppe förra gången vi hade en lång och intressant debatt. Är bostadsbolagen utplundrade eller är de alldeles stinna av pengar? Ni kan inte ha båda uppfattningarna.

Vi tar ut enligt lagen, och den innebär att man inte får ta ut hela vinsten. Det är inte så att vi chansar lite från höften när vi gör uttaget, utan det är klart att det har analyserats av våra tjänstemän som har lagt fram förslaget vad lagens mening är.

Jag tycker att det intressanta är vad pengarna används till, och de ska användas till att utveckla Stockholms bostadsproduktion. En del används för det inom bolagen, och andra används bättre för det utanför bolagen. Men syftena är fortfarande precis de samma.

#### Anförande nr 98

E m i l i a B j u g g r e n (S): Om man låter bolagen, förutom den del som är ren vinst, betala för Stockholms byggnation förutom själva husförsörjningen låter man i princip hyresgästerna betala dubbel skatt.

Jag tycker att det är spännande med hotellet. Det är absolut sant att det inte bara är hotellet som man bygger för pengarna. Men det som står i § 5 i den nya lagen är att om man ska ta ut ytterligare överskott ska det gå till sådant som främjar integration och social sammanhållning. Jag har fortfarande inte hört något svar på hur ett hotell i Älvsjö främjar integration och social sammanhållning. Här hade det möjligen varit intressant att se de satsningar på Järvafältet som vi hör så mycket om. Men ett hotell för inkommande gäster är nog inte vad de flesta av oss tänker på när man ska lösa den sociala sammanhållningen i det alltmer segregerade Stockholm.

#### Anförande nr 99

A b i t D u n d a r (FP): Jag reagerade på retoriken och på orden att vi säljer människors hem. Jag begärde ordet eftersom jag inte känner igen mig. Vi sitter i Familjebostäders styrelse tillsammans. Hyresrätterna kommer att fortsätta att vara hyresrätter. Vi säljer dem inte på det viset. Sten Nordin går inte och spelar på börsen för att betala sina skulder. De kommer att vara kvar som hyresrätter. Det som du tar upp kommer inte att påverka en enda hyresrätt. Det är bara tom retorik.

Det kommer att vara exakt samma volym och samma omfattning när det gäller försökslägenheter och träningslägenheter. De nya ägarna, Willhem Stockholm AB, har till och med sagt för första gången i Stockholm i politiska sammanhang – så länge jag kommer ihåg – att man ska erbjuda tränings- och försökslägenheter. Det är första gången vi har avtal om detta. Man tar det sociala ansvaret, och det tycker jag är jätteviktigt. Det andra är att man har sagt och avtalat att 50 procent ska lämnas till bostadsförmedlingen. Man har till och med sagt att man är beredd att lämna 100 procent till bostadsförmedlingen.

Min fråga är: Vad säljer vi? Vad är det du säger? Ingenting stämmer – tyvärr måste jag säga det.

#### Anförande nr 100

E m i l i a B j u g g r e n (S): Jag måste säga att jag inte riktigt förstår kritiken. Oavsett om man bor i villa, i bostadsrätt eller i hyresrätt är människans hem där man bor och lever. Det är klart att om vi säljer hyresrätter där människor bor är det människors hem som vi säljer. Det får konsekvenser för de människor som bor där. Jag tycker att det är respektfullt att lyssna på dessa människor innan man säljer deras hem.

#### Anförande nr 101

B j ö r n L j u n g (FP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag har en liten komihåglapp den här gången, för jag ska försöka förklara och vara lite pedagogisk. Det är inte riktigt säkert att jag klarar av det ändå. Vi har konstaterat många gånger från den här talarstolen att vi tar fram pengar till bostadsbyggande och till infrastruktur på olika sätt.

I nästkommande års budget ser ni till att ni har precis samma summa. Ni använder precis samma pengar, men ni är emot att pengarna tas fram över huvud taget. Man kan bara undra: Hur seriösa är egentligen era budgetförslag i grunden? De är inte seriösa för fem öre.

Men a la bonheur – när ni ser att pengarna ska användas borde ni ändå inse att de måste tas fram någonstans ifrån. Vi gör det på olika sätt utan att förändra någonting. Vi river inga hus. Bostäderna finns kvar. Det är någon annan som äger. Staden får in en massa pengar.

Det finns en ny lag som gör att man har möjlighet att ta ut vinst från de ägda bostadsföretagen till staden. Och vad ska man då använda det till? Vi hade en debatt här för några gånger sedan. Ann-Margarethe Livh var med då, och jag ska upprepa det igen. Vänsterpartiet står alltså för dessa åsikter. Familjebostäder byggde vid Norra Bantorget. De byggde ett hus med väldigt hög hyra. Vänsterpartiet invände mot det genom att säga: Familjebostäder blev ju tvungna att betala en massa infrastrukturinvesteringar via hyran! Det är just precis detta jag menade med min replik senast. Om man har ett bostadsprojekt ska enligt de lagar och regler som revisorer och annat sådant där trist – ursäkta, ni revisorer som är här, men det brukar vara så – följer det som tillhör och ingår i ett bostadsprojekt täckas av intäkter i bostadsprojektet. Annars måste man betala. Man måste betala för att göra så kallade

nedskrivningar. Detta är jättetrist att lyssna på, men det har med sammanhanget att göra.

Detta betyder att om man låter staden, och inte bostadsbolagen, betala för de infrastrukturprojekt som behövs för bostadsbyggandet behöver inte heller hyresuttaget bli lika stort vid nyproduktionen. Allt hänger ihop. Följaktligen är det därför vår bostadspolitik hänger ihop. Vi har enormt många infrastrukturinvesteringar som vi måste göra, inte minst miljösaneringar i områden där vi nu ger oss in för att bygga. Överallt där vi ger oss in för att bygga på hårdgjorda ytor, som vi alla helst vill använda, måste vi sanera.

Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag på dessa tre punkter.

#### Anförande nr 102

**Stefan Nilsson (MP):** Från Miljöpartiets sida tycker vi att det är viktigt och att det finns en stor mening med att ha en stor allmännytta bredvid små och stora privata hyresvärdar. Jag tycker att er politik tydligt visar att ni tycker att det är bra att ha en så liten allmännytta som möjligt. Hur ska man annars se på den politik som ni har bedrivit sedan 2006? När ni tog över hade vi en allmännytta på ungefär 100 000 lägenheter. I dag handlar det om ungefär 70 000, som ni själva har berättat.

Med den takt vi har haft under dessa år kommer vi fram till nästa val att ligga någonstans i häradet 55 000 om ni nu inte plötsligt ska avbryta den politik med utförsäljningar som ni har haft. I så fall är det en halvering av allmännyttan på två mandatperioder och en minskning till i storleksordningen 15 procent. Det är helt orimligt, tycker vi. Hur ser du på allmännyttans storlek?

#### Anförande nr 103

**Björn Ljung (FP):** Ordförande, fullmäktige! Tack, Stefan Nilsson, för en sådan tydlig och klar och ärligt och uppriktigt menad fråga!

Vad är lagom? När är glaset halvtomt, halvfullt, två tredjedelsfullt eller en tredjedelstomt? Det kan man fråga sig. 100 000 lägenheter, sade jag i valrörelsen 2006. Jag tyckte att över 100 000 lägenheter i kommunalägda bostadsbolag var för mycket. Det står jag för, och det har jag sagt många gånger här.

Vad gjorde vi, då? Vi gjorde det som borde ligga Miljöpartiet nära och varmt om hjärtat. Vi har erbjudit oss att sälja lägenheter till kooperativ, det vill säga bostadsrättsföreningar, där de boende själva har inflytande över den fastighet som de köper. Men ni har sagt nej till varenda ombildning hittills. Jag har inte varit med om något annat en enda gång. Möjligen har ni, som borgarrådet Sten Nordin mycket fyndigt sade, lämnat det utan eget ställningstagande. Det är det fegaste man kan göra. Tyvärr, Stefan, blir ni svaret skyldiga. Varför går ni emot kooperativ som ni annars värnar så varmt när det gäller just bostäder?

## Anförande nr 104

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande! Jag vill bara göra en sak klar, Björn. Det har diskuterats rätt mycket här i kväll vad lagen ger och inte ger. Det kommer att prövas i och med att detta ärende tas nu i kväll. Jag påstår att ni plundrar allmännyttan, och jag påstår att ni går långt utanför vad lagen medger. 450 miljoner kronor utöver överskottet tar ni ut. Det enda som lagen medger att man gör detta för är det som står reglerat i § 5, punkt 1, nämligen att överskott kan användas för sådana åtgärder som gäller inom kommunens bostadsförsörjningsansvar och som främjar integration och social sammanhållning.

Ni har redovisat på en lista vad pengarna ska gå till. På denna lista har vi hört att det finns ett hotell i Västberga. Vi kan också lägga till det radhus- och småhusområde som planeras vid Drevviken och som finns återgivet på lista. Hur främjar ett radhus- och villaområde runt Drevviken en ökad integration i ett område som redan bara består av radhus och villor?

## Anförande nr 105

B j ö r n L j u n g (FP): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Tack, Tomas, för en rak och tydlig fråga som du ska få ett rakt och tydligt svar på! Stockholmshem, som är det kommunalägda bolag där jag själv är ordförande, bygger detta område. Vi bygger bland annat hyresradhus.

## Anförande nr 106

A n n M a r i E n g e l (V): Björn! Det var ett intressant resonemang. Du brukar försvara allmännyttan. Nu säger du att man gör överföringen för att man ska slippa höga hyror. Du sade att i och med detta ska bostadsbolagen inte längre betala några infrastrukturprojekt, och då ska man hålla nere nybyggnadshyrorna. Det är ett argument som över huvud taget inte förekommer. I ärendet står att värdeöverföringen ska ske eftersom lagstiftningen ställer marknadsmässiga avkastningskrav på sina bostadsbolag.

Menar du alltså att i fortsättningen ska inte bostadsbolagen vid nybyggnation betala några som helst kringkostnader utan att detta ska göras med de pengar som har förts över till koncernen? Det var i så fall ett ganska kringgående resonemang. Jag förstår fortfarande inte riktigt vitsen med att föra över pengarna. Jag undrar om det är Ikano som i fortsättning ska betala kostnaderna. Ska de stå för läxläsningen? Lagenligheten i detta kommer att prövas. Jag har frågat flera gånger utan att få svar hur ni tycker att ni kan räkna avkastningen och få ut det två gånger. Men det här var ytterligare ett nytt argument, som blev lite halsbrytande.

## Anförande nr 107

B j ö r n L j u n g (FP): Ordförande, fullmäktige och Ann Mari Engel! Jag försökte ta ett konkret exempel som Ann-Margarethe Livh som borgarråd och vänsterpartist tog upp förra gången i den förrförra debatten, nämligen Familjebostädernas hus vid Norra Bantorget. Jag tog det som exempel. Tala med Ann-Margarethe så förstår du kanske vad mitt exempel gick ut på! Det kan användas ytterligare. Dessa pengar är sådant som staden betalar infrastrukturprojekt med, till exempel.

Sedan finns det en del till i detta. Du talar om läxläsning och nämner Ikano. Jag tycker att det blir ganska roligt, för Ikano jobbar precis med sådant. Innan vi sålde någonting över huvud taget till dem har de gjort detta. De jobbar med det sociala ansvarstagandet. Det är ett jättebra exempel på ett privat bostadsbolag som vi har sålt till som jobbar med socialt ansvarstagande och integration och som ger mervärden till hyresgästerna i bostadsområdena. Tack för det, Ann Mari Engel!

#### Anförande nr 108

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Som socialdemokrat i miljö- och hälsoskyddsnämnden skulle jag vilja ta upp en annan aspekt på problemet med utförsäljningarna, nämligen att avstyckningarna och i det här fallet också överuttag i våra bolag försvårar Stockholms omställning till miljö och hållbar utveckling. De bostadsföretag som staden äger kan i kraft av sin storlek möjliggöra stora offensivinvesteringar. Vi behöver göra saker på energieffektiviseringssidan, och vi behöver göra andra saker på miljösidan.

Vi ser utmaningar. Vi talar om detta i andra sammanhang. Vi tog upp miljöprogrammet tidigare. Vi har klimathot, och vi har resursknapphet. Världens utveckling behöver länkas över i en mer miljöriktig riktning. Vi har en snabb urbanisering, och här kan Stockholms stad spela roll. Här behöver vi också offensivt utnyttja och använda det som vi gemensamt äger. Bostadssektorn och bebyggningssektorn står för en stor del av energiförbrukning och resursförbrukning i övrigt.

Som sagt: Om Stockholms stad ska vara världsledande på miljöområdet behöver vi ha höga miljöambitioner. Men vi behöver också ha verktyg och kraft att genomföra detta. Här spelar vår allmännyttas roll, och den borde spela en ännu större roll. Det finns ett värde i stora och långsiktiga ägare. Det kan vara både privat och offentliga, för den delen. De ska vara miljömedvetna och ta ett ansvar, och de ska kunna driva hållbarhetsfrågorna och göra skillnad. De ska kunna påverka utvecklingen. Exempel i sak är att de ska kunna driva teknik- och systemutveckling. Det kan vara stora och små ägare, men storleken ger en speciell kvalitet. Man har muskler att genomföra systemlösningar och man har större möjligheter att vara professionell i upphandlingar, till exempel. Storlek i kombination med ambition spelar roll. Därför krävs det besinning när ni på den borgerliga sidan driver ideologiskt att man ska stycka upp, sälja ut och avlösa det gemensamma på möjligheter på miljö- och hållbarhetsområdet.

Det finns som sagt en lång rad problem med utförsäljningarna. Ett av dem är att ni urlakar, styckar upp, säljer ut och gör det mindre möjligt att vara riktigt offensiva för oss på miljösidan.

#### Anförande nr 109

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tackar Mikael Magnusson. Jag tycker att de synpunkter som du har lyft fram här är högst väsentliga. Det är otroligt viktigt att bolagen har en massiv inställning och försöker se till att man hanterar energieffektiviseringsproblematiken. Jag kan säga till dig att det är på rätt väg. Du ska nog kika på vad vi har bestämt i Stockholms stad. Vi har bestämt oss för att miljöprofilera miljonprogrammen. Vi har bestämt oss för att en stor del av de

investeringar som sker – 10 miljarder – handlar om energieffektiviseringar i Järvaområdet. Det är beslut som aldrig tidigare har skådats i denna sal som vi genomför.

Vi ser till att göra det som man kanske borde ha gjort tidigare men som ingen har gjort – vare sig ni eller vi. Nu energieffektiviserar vi de fastigheter som är byggda enligt den gamla industriella metoden på ett sätt som jag tror är precis rätt väg och som borde applåderas av er likväl som ni säger att ni vill göra detta. Men man måste ha pengar till det också!

#### Anförande nr 110

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Först och främst tror jag inte att det borgerliga styret eller Joakim Larsson är de första att göra energieffektiviseringar. Däremot håller jag helt med om det andra som Joakim Larsson säger. Din slutsats borde vara att hålla med mig och att visa att offentliga, stora och långsiktiga ägare kan spela en väsentlig roll på området. Sådant kan inte en liten bostadsrättsförenings ideellt arbetande styrelse göra vad gäller upphandlingar etcetera. Jag har själv suttit i en bostadsrättsförenings styrelse.

Avlöva inte Stockholms stad kraft och verktyg! Låt oss i stället använda våra gemensamma bostadsföretag till att vara bäst i världen på omställning!

#### Anförande nr 111

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Ordförande! Socialdemokraterna får det att låta som om det inte händer någonting på miljöområdet, men ganska nyligen, nu 2012, antog vi ett miljöprogram här i fullmäktige. Där har man bestämt att när man bygger på stadens mark ska energiförbrukningen inte överstiga 55 kilowattimmar per kvadratmeter vid nybyggnation. Staden gör väldigt många energieffektiviseringar och går före. Jag tänker bland annat på Hållbara Järva och andra områden. När man får markanvisningar och tillstånd att bygga nytt kan staden stolpa upp miljöåtaganden. Det finns sådana ärenden där man stolpar upp miljöåtaganden för de byggbolag man ingår avtal med. Det kommer bland annat upp ett sådant ärende ganska snart om det område som staden har pekat ut som ett miljöprofilsområde. Jag tänker på Norra Djurgårdsstaden. Staden är självfallet en viktig förebild, men miljöprojektet är inte något storskaligt projekt, utan det krävs många insatser. Där kan även de små byggbolagen ingå.

#### Anförande nr 112

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Även mindre och privata bostadsbolag måste absolut vara med i omställningen. Många bra beslut kan också fattas av enskilda konsumenter, till exempel villaägare och liknande. Men du kommer inte runt frågan att Stockholms stad är en stor ägare av bostäder och fastigheter. Vi har muskler, kraft och kompetens att vara världsledande i miljöomställningen. Det är verktyg som vi borde använda och som ni är på väg att avlöva oss. Det är illa, och det är synd. Det är missade chanser, och allt detta bara för att det ska vara en ideologiskt driven utförsäljning. Ni skulle komma över till vår sida, Centern. Det hade varit bättre.

## Anförande nr 113

Björn Ljung (FP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Det var ett väldigt och intressant inlägg, Mikael Magnusson. Jag delar mina kollegers uppfattning. Ni styrde den här staden mellan 2002 och 2006. Ni hade två paradgrevar. Den ena kallade ni kompetensmiljard. Ni tog pengar från investeringar och stoppade in i driften. Det var inte tillåtet, men det gick igenom förvaltningsdomstolarna, så det är okej. Ni gjorde alltså rätt.

Den andra grejen ni gjorde var att ni etablerade en miljömiljard. Nu kan du jubla. Den miljömiljarden var ganska bra. Någonstans mellan 50 och 70 procent av projekten var helt okej och riktigt bra. Var kom pengarna ifrån? Jo, de kom från perioden före när staden kunde sälja olika saker. Till exempel sålde vi till bostadsrättsföreningar, och vi tog vinster från bostadsbolagen. De gick in i staden. Ni kunde använda pengarna när ni kom till makten till bland annat miljömiljarden och kompetensmiljarden. Vi tog fram pengarna, ni gjorde slut på dem.

## Anförande nr 114

Mikael Magnusson (S): Det var väl utmärkt att vi kunde rädda hem en del av arvegodset till offensiva miljöinvesteringar. Det var en Gudi behaglig gärning av väljarna att se till att ni försvann så att vi kunde få en miljömiljard.

## Anförande nr 115

Helen Törnqvist (C): Ordförande, fullmäktigevänner, åhörare! I en blandad och växande stad finns det ett blandat boende där byggtakten ökar. Jag kan förstå den oro som boende i berörda lägenheter känner inför den förändring som de står inför. All förändring skapar ju oro. Men ofta brukar det springa något gott ur det nya. Ärligt talat kommer förändringarna inte att bli så stora för de hyresgäster som snart får Willhem och Ikano som hyresvärdar i stället för den så kallade allmännyttan. Man får hyresavin från Willhem eller Ikano. Man anmäler trassel i tvättstugan på Willhems eller Ikanos hemsidor, och det är dem man kontaktar om man har förslag som skulle kunna förbättra utemiljön.

Den största förändringen i och med det här beslutet sker givetvis för den enskilde, och alla tycker att förändringen är mer eller mindre bra. Men ser vi till staden som helhet får Stockholm i dag två på sikt stärkta hyresaktörer, varav Willhem är helt ny på Stockholms bostadsmarknad, men de är inte okända utan har ett gott renommé.

Centerpartiet gillar mångfald. Den skapar nämligen en positiv konkurrens, och positiv konkurrens är bra eftersom den skärper en. Man förbättrar sig i konkurrensen med andra. Om Willhem till exempel höjer nivån på stadsmiljöskötseln sporrar det närliggande hyresvärdar att höja nivån. Folk blir nyfikna på vad som händer i det området. Vad gör de som är så bra? Så vill jag också ha det. Ni vet att det finns avundsjuka som sporrar till att anmäla och komma med nya förslag.

Vi i Centerpartiet anser att den största och mest positiva effekten av dagens beslut är att vi sprider engagemanget på fler aktörer i staden. Det är ungefär som att vara lärare. Ju fler elever man har, desto fler små samtal och kontakter måste man ta. Man måste dela upp engagemanget och sprida det i mindre bitar. De lärare som har färre

elever kan koncentrera engagemanget, fördela det mer rättvist och brinna mer för varje individ än vad en lärare som har många elever kan göra. På samma sätt får allmännyttan nu ett mindre bestånd men mer muskler att bygga. Så är det när det gäller vilken fördelningspolitik som helst där engagemanget sprids på fler. Jag trodde att det skulle rimma väldigt väl med vänsterpartiernas politik.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

#### Anförande nr 116

A n n M a r i E n g e l (V): Man blir lite mållös över att du inte alls har förstått vad ett allmännyttigt bolag är. När du räknar upp hur underbart det ska bli för hyresgästerna glömde du att tala om det som har varit ett problem för många av dem, nämligen att de förlorar sin plats i internkön. Det är en stor fördel som man har när man bor i allmännyttan som de nu förlorar.

Du säger att Centerpartiet tycker att det är så bra för er, för konkurrensen och för staden. Hur det är för hyresgästerna är tydligen inte så intressant. Du pratar om den positiva konkurrensen. Jag tror inte att du har förstått att det råder brist på bostäder i Stockholm. Om det fanns ett varuhus där man gick omkring och shoppade bostäder efter vilken som verkade trevligaste hade det här med konkurrensen kanske något fog för sig, men det ser ju inte ut så. Det ser över huvud taget inte ut så. Det var någon förut som sade att det var så fruktansvärt att vi tyckte att alla dessa 400 000 i bostadskön skulle kunna bo i allmännyttan. Jag tror att de skulle vara jättegglade om de fick bo i allmännyttan. Nu får de ju ingenstans att bo över huvud taget.

Allmännyttan har ett ansvar. Fram till nu har den också drivits utan vinst, vilket är en mycket stor fördel när det gäller bostäder. Om man ser bostaden som en social rättighet gillar man inte det här. Om man ser den som en marknadsvara tillstyrker man det. Det är klart att det är därför Centerpartiet applåderar detta.

#### Anförande nr 117

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Tack för repliken! Jag har nog förstått mer än vad du tror. Jag förstår det tydliga sambandet som innebär att sälja ger pengar som man kan använda för att bygga mer och investera. Jag vet också att man har ett ansvar. I de här kontrakten är det inskrivet att de försöks- och träningslägenheter som finns i dag ska fortsätta att vara försöks- och träningslägenheter.

Jag har också förstått att ditt parti värnar dem som står i bostadskön och tycker att den interna bostadskön är viktigare än att man prioriterar att människor som står utanför bostadsmarknaden får ett kontrakt. Ni resonerar på samma sätt i all politik, till exempel när det gäller lagen om anställningsskydd, turordningsreglerna och sist in – först ut. Ni värnar dem som står inne, dem som klamrar sig fast och dem som har möjligheter. Vi i Centerpartiet vill ha en växande stad med fler lägenheter. Vi vill välkomna fler till vårt vackra Stockholm.

## Anförande nr 118

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Positiv konkurrens är bra. Jag tog fasta på det och kände: Yes! Här vill jag ställa en fråga. Vi är kanske på samma bana här nämligen. Vi får se.

Du tog upp att det är viktigt att skriva kontrakt. Man måste vara noga. I en av våra reservationer har vi skrivit in att vi gärna vill att man skriver in en begränsning av möjligheten att sälja beståndet vidare, det vill säga det man kallar för förköpsförbehåll. Är det någonting som Centerpartiet skulle kunna ställa sig bakom? Då vet man att om den här seriösa köparen skulle visa sig vilja sälja vidare har staden möjlighet att se om det blir mycket pengar emellan, om vi verkligen har sålt till rätt värde och om det är någon som kommer att göra en vinst på detta. Skulle vi ha kunnat använda detta på ett annat sätt? Med ett förköpsförbehåll skulle vi ha möjlighet att själva kunna ta tillbaka detta och diskutera om vi gjorde bra från början. Är det något som Centerpartiet har diskuterat för den positiva konkurrensens skull?

## Anförande nr 119

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Tack för frågan, Ewa Larsson! Det är inget vi har diskuterat, och jag tänker inte halka in på den banan. Det här är ett avtal, och där görs inga förbehåll. Det här är ett avtal som man träffar. Man tror på de här köparna. Såvitt jag förstår av handlingarna har man kontrollerat dem. Man har tagit kontakter och funnit dem seriösa. Man kan läsa att de här bolagens visioner och affärsidéer signalerar någon form av trovärdighet. Ikano ska till exempel erbjuda bra bostäder till ett rimligt pris. Det här är avtal utan sådana förbehåll som ni föreslår. Men tack för frågan!

## Anförande nr 120

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Man kan ju försöka att komma efteråt och begära mer betalt. Det har några gjort i landstinget, men det var inte det jag tänkte säga. Du var inne på den sociologiska termen om att man generellt sett är ganska skeptisk till förändringar. Det finns vedertagen forskning som visar att det faktiskt är så. Med den forskningen och de beläggen som grund borde man verkligen ta till sig att de här hyresgästerna har sin fulla rätt att vara skeptiska till att byta hyresvärd. Ni frågade dem inte innan. Det innebär att de inte hade möjlighet att framföra sina sakliga argument. Internkön är ett av dem, men det finns också andra saker som gör att de aktivt har valt att bo i allmännyttan.

Det här ger inga ytterligare lägenheter. Låt de privata aktörerna bygga nytt från början i stället för att sälja av!

## Anförande nr 121

H e l e n T ö r n q v i s t (C): De privata aktörerna behöver komma in på marknaden för att bygga upp sina kapital. Det är inte så att pengarna kommer från himlen och man kan bygga sedan, utan de måste få de första kunderna.

När det gäller de här hyresgästerna förstår jag att man har haft en mycket god kontakt med stadens jurister. Det är klart att man inte kunde avslöja den här affären

tidigare såvitt jag har förstått. Då får man gå på den politik som partierna har lovat sina väljare. Jag kan bara stå till svars för en liten del av Centerpartiets politik. I Stockholmscenterens politiska program står det att allmännyttan ska vara en drivande aktör på bostadsmarknaden där fokus ligger på att driva fram ett ökat byggande. Det handlar om fler bostäder, och då måste man få resurser att bygga dem någonstans ifrån. Det här är ett sätt att hotta upp byggandet.

#### Anförande nr 122

J o n a s N i l s s o n (M): Fru ordförande! Stockholm växer så det knakar. Förrföra mandatperioden, det vill säga inte förra mandatperioden utan förrföra mandatperioden 2002–2006, byggde våra kommunala bostadsbolag 1 225 nya hyreslägenheter. Ni byggde som bara sjutton. Det var riktigt bra. Jag tror att alla majoriteter har byggt så mycket de har kunnat. Under den förra mandatperioden fortsatte vi att bygga. Vi tog naturligtvis med oss flera markanvisningar som ni hade varit ansvariga för. Det var vi mycket glada för. Under mandatperioden 2006–2010 byggde vi 1 460 nya hyresrätter i våra kommunala bostadsbolag.

Det kanske är svårt att förstå hur mycket 1 500 per mandatperiod är, men man kan jämföra oss med andra storstadskommuner. Jag har tittat på Malmö, Göteborg, Västerås och Norrköping. Det är fyra socialdemokratiskt styrda kommuner. Vi ligger faktiskt ganska bra till här i Stockholm. Låt oss jämföra det totala byggandet. Det handlar ju väldigt mycket om det. Det handlar inte bara om vi ska ha allmännyttiga, kommunala bostadsföretag. År 2006 byggde de fyra S-kommuner, Göteborg, Malmö, Västerås och Norrköping, 500 lägenheter, och i Stockholm byggde vi ungefär 1 500. Vi byggde tre gånger fler än vad de byggde. År 2007 byggde de här fyra kommunerna 116 lägenheter, och i Stockholm byggde vi 1 307 lägenheter. Vi byggde alltså tretton gånger fler än vad S-kommunerna byggde. År 2008 byggde Malmö, Göteborg, Västerås och Norrköping 150 lägenheter. Stockholm byggde 1 054 lägenheter. Vi byggde alltså tio gånger fler än de här fyra kommunerna tillsammans. År 2009 byggde S-kommunerna 460 och Stockholm 1 596 lägenheter. Det är fyra gånger mer. År 2010 byggde de fyra S-kommunerna 251 lägenheter, och vi byggde 666, det vill säga tre gånger fler.

Jag tycker att det känns som om det sitter rätt många tjänstemän på exploateringskontoret med var sin ketchupflaska och skakar och skakar. Det kommer ingenting, det kommer ingenting och det kommer ingenting, och sedan kommer allting på en gång. Det funkar lite så. Det är bland annat därför som det är mycket svårt att bygga så här mycket. Men det är anmärkningsvärt hur Stockholm sticker ut jämfört med resten av Sverige när det gäller hur mycket vi bygger. Varje år bygger vi runt 1 000 bostäder medan andra storstäder bara står och stampar.

Sammanfattningsvis handlar dessa ärenden om att kunna hålla uppe den här mycket höga nivån och fortsätta att försörja Stockholm med nya bostäder och renovera. Jag är rätt stolt över att vi klarar av att hålla ett så här högt tempo år efter år.

## Anförande nr 123

E m i l i a B j u g g r e n (S): Det är nästan lite skrämmande att du låter så nöjd när du pratar om det här. Vi pratar alltså om Sveriges huvudstad som växer enormt mycket. Det känns så där att jämföra det med städer i Västerås storlek.

I Stockholm har allmännyttan minskat med 20 000 bostäder de senaste fem åren. Det som byggs är ingenting i jämförelse med att det har blivit 20 000 färre lägenheter. Om man vill jämföra med Göteborg, som är den näst största staden, går det 7 ½ göteborgare per allmännyttig bostad, medan vi har 11 ½ stockholmare. Där har vi verkligen inget att skryta med. I ett europeiskt perspektiv har vi inte heller något att skryta med. Jag skulle önska lite mer framtidstro, lite mer framtidsvision och lite mindre bakåtblickande.

## Anförande nr 124

J o n a s N i l s s o n (M): Eftersom Stockholm har en så enormt stark ekonomi och går så väldigt bra är det klart att man skulle ha råd att ha mer allmännytta här. Risken är inte lika stor här med att ha mycket allmännytta som den är i andra kommuner. I den förra debatten nämnde jag Boden där de spränger sina hyreshus i allmännyttan eftersom de är för många och står alldeles tomma. Det är själva strategin att ha så många aktörer på bostadsmarknaden som möjligt så att man inte har alla ägg i en och samma korg. Stadshuset ska inte vara en stor korg med en massa bostadsföretag i. Det är inte bra. Det är bättre att ha många småkorgar med många ägg i så att inte alla går i putten den dag man får ett bakslag i den globala ekonomi, en lågkonjunktur och vad du än vill. Det är en bra strategi att ha en mångfald av bostadsaktörer på marknaden i Stockholm så att vi är starka och stabila.

## Anförande nr 125

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Poängen kan inte bara vara att det ska vara så många aktörer som möjligt, utan poängen måste ju vara att det finns bostäder som stockholmarna efterfrågar. Problemet är att vi inte bygger de bostäderna nu. Vi bygger alldeles för dyra bostäder som stockholmarna inte har råd med. Dessutom ombildar ni de bostäder som fortfarande har hyfsat låga hyror. Man måste ju tänka på vem vi bygger för och varför.

Om man nu ska bygga förstår jag inte – det måste du faktiskt svara mig på, Jonas – varför man ska plocka ut 1,3 miljarder ur bostadsbolagen. Ska bostadsbolagen bygga ska ju pengarna vara där. Det skulle jag verkligen vilja att du förklarar för mig. Varför plockar vi ut pengarna ur bostadsbolagen om vi ska bygga? Det går inte ihop. Det är inte logiskt. Svara gärna på den frågan!

## Anförande nr 126

J o n a s N i l s s o n (M): Det finns väldigt många saker som vi gör i Stockholm för att ha en hög bostadsförsörjning. Allting kan inte bostadsbolagen göra, utan vi har exploatering, planering och en massa kring detta. Du får det att framstå som om vi dränerar bostadsbolagen. Vi har haft Stimulans för Stockholm som vi kan summera till 20 miljarder under den perioden. 19 miljarder av dessa 20 går tillbaka till bostäder. Vi har haft nyproduktion av bostäder för 10 miljarder i Stimulans för

Stockholm. Vi har haft underhåll för 9 miljarder. De tre bostadsföretagen har använt ungefär hälften av de här pengarna. Om vi tittar på Familjebostäder, som du och jag känner till, har vi satsat ungefär 1,2 miljarder i underhåll och inte minst ½ miljard i energieffektiviseringar. Som du vet är vi också helt och hållet klara med alla stambyten och alla upprustningar i våra miljonprogramsområden. Jag tycker faktiskt att det är helt fantastiskt.

#### Anförande nr 127

Å s a J e r n b e r g (MP): Fullmäktige! Den moderatledda majoriteten använder våra kommunala bostadsbolag som kassakor. Nu tar man ut 1,3 miljarder kronor från de kommunala bostadsbolagen. När vi har frågat hur de här pengarna ska spenderas, det är ju något som vi har undrat mycket över, är ett svar vi fått att pengarna bland annat ska gå till en bussterminal i Älvsjö. Vi har också fått veta att pengarna ska gå till småhus i Larsboda. Vår fråga är: Hur främjar detta integration och social sammanhållning? Det är vad det står i lagen att pengarna måste gå till. Vad är integration och social sammanhållning för er i den moderatledda majoriteten? Är det en bussterminal i Älvsjö? Är det att bygga småhus i Larsboda?

Sedan 2006 har den moderatledda majoriteten sålt 27 000 lägenheter från allmännyttan. 24 000 av dessa har ombildats till bostadsrätter. När vi minskar det kommunala bostadsbeståndet avhänder vi oss ett styrningsinstrument. Det är inte längre staden som skriver ägardirektiven och kan besluta att till exempel bostäder för studenter och unga ska stödjas i bostadsbyggandet.

Miljöpartiet har inget emot att pengar tas ut för att bygga nya bostäder om det är bostadsbyggande det handlar om. Vi har inte heller något emot att man tar ut pengar för att energieffektivisera det befintliga bostadsbeståndet. Däremot är vi oroad över vilka konsekvenser det får för invånarna i Stockholm att vi säljer ut alltmer av allmännyttan. En aktiv fastighetsförvaltning innebär att göra en avvägning utifrån vilken bostadssituation man har för tillfället och sälja när det är rätt. Utifrån dagens situation undrar jag: Vilka konsekvenser får det att sälja ut ännu fler lägenheter? Det vet inte ni i den moderatledda majoriteten. Vad vill ni med allmännyttan? Det vet ni inte heller. Har ni en plan för hur mycket mer ni ska sälja? Björn Ljung visade tidigare plågsamt tydligt att ni inte har ett svar på detta. Vad är en rimlig storlek på allmännyttan? Ska allmännyttan vara till för alla? Eller ska den på sikt användas som social housing?

Det här är frågor som ni måste svara på. Just nu känns det som ideologiska utförsäljningar utan en genomtänkt idé om vad ni vill med stadens bostadsbestånd, och det är inte ansvarsfullt.

#### Anförande nr 128

Borgarrådet L a r s s o n (M): Tack för frågorna! Låt mig börja med att säga att vi vet vad vi vill använda våra kommunala bolag till. Vi tycker att vi visar det. Jag tycker att det är tråkigt att Miljöpartiet blir så överskuggade av Vänsterns angrepp att man inte hör vad vi säger i sammanhanget. Faktum är att de här bolagen är de största bolagen i Sverige. Det finns inga större bolag. De kommer säkert att fortsätta att vara så stora. De är enorma jämfört med många av de privata bolagen. De har också ett

enormt stort ansvar. De här bolagen behövs i stadens utveckling. Det ser vi inte minst när det gäller hur man arbetar i respektive område.

Det går inte till de saker som du räknade upp från listan. Det handlar inte om det. Det handlar inte om ett hotell eller några bostäder vid Drevviken, utan det handlar om bostadsförsörjningen. Man ska ha el till det här huset och en väg för att komma fram till huset. Man ska ha vvs-system, exploateringskostnader. Det är det vi pratar om i bostadsförsörjningen. Staden har alltid sådana kostnader för att kunna bidra till bostadsförsörjningen. Det är detta det handlar om.

#### Anförande nr 129

Åsa Jernberg (MP): Man kan ha olika syn på om de här pengarna som tas ut från bolagen verkligen ska gå till vägar eller om det är någonting som ska tas från andra budgetposter. Jag tycker fortfarande att de frågor som hänger lite i luften är: Vad vill ni med allmännyttan? När har man nått en gräns för hur mycket man ska sälja ut? Vilken konsekvensanalys gör ni av vad det får för betydelse för människor som bor i staden? Vilken betydelse får det för hemlösa? Vilken betydelse får det för unga och studenter? Vilken betydelse får det för invånarna i staden generellt? Jag tror att det är viktigt att ha en nyanserad syn på allmännyttan och ställa sig de frågorna.

#### Anförande nr 130

Christer Mellstrand (C): Fru ordförande! Åsa! Jag får en känsla av att det är du som har ideologiska skyggglappar på dig. Konsekvensen av att sälja ut blir att det är fler som delar på ansvaret i Stockholm. Jag ska berätta en sak för dig. När Klararivningarna var på gång var det inte politiker i den här salen som stoppade dem, utan det var privata företagare och privata bostadsbolag som stoppade dem. Det skadar nog inte att ta lite makt från den här salen, flytta ut den och dela ansvaret på fler i stället för att du ska stå här och bestämma hur stockholmarna ska bo. Du står faktiskt och säger att det är du som ska bestämma. Jag tycker att vi ska låta stockholmarna bestämma. Vi ska låta fler vara med och dela på ansvaret. Stockholmarna är privata bostadsbolag. Det är inte miljöpartistiska politiker och inte centerpolitiker. Stockholmare är civilpersoner. Jag tycker att det är mycket bra att fler är med och delar på ansvaret.

#### Anförande nr 131

Åsa Jernberg (MP): Det jag kanske främst säger är att jag hoppas att Miljöpartiet kommer att bestämma här efter 2014. Så är det tyvärr inte just nu. Sedan vill jag också säga att Miljöpartiet aldrig har sagt att vi inte vill ha några privata fastighetsägare över huvud taget. Vi ska självfallet ha olika ägandeformer i staden. Jag och Miljöpartiet säger: När är det nog med utförsäljningar? Vilka tankar har ni där? När vill ni sluta sälja ut allmännyttan? Vilken analys gör ni av vad det får för konsekvenser om man minskar beståndet alltmer?

Vi tror att vi måste ta ett steg tillbaka och fundera på det. Vi måste fundera på vad det betyder för invånarna i staden och sedan föra politiken framåt på det sätt som är det bästa för Stockholms invånare.

## Anförande nr 132

B j ö r n L j u n g (FP): Fru ordförande, Åsa Jernberg, fullmäktige och åhörare! Hur stor ska allmännyttan vara? Du får inget svar den här gången heller. Jag tycker inte att det finns något egenvärde i att ange en siffra. Jag tycker att det vi har gjort hittills är mycket bra. Vi har inte rivit några bostäder som man till exempel gör i Wien och på en del ställen i Sverige. Vi har sålt till sådana församlingar som du borde vara för, nämligen bostadsrättsföreningar, och nu säljer vi dessutom bara till bostadsrättsföreningar i ytterstaden där hyresrätten är dominerande. Vi har sålt ett antal tusen lägenheter till andra fastighetsägare, och Christer Mellstrand argumenterade för skälet till det. Jag tycker att det är ganska bra. Stockholmshem där jag är ordförande är snart Sveriges största bostadsbolag sett till antalet lägenheter. Då tycker jag att man är ganska stor.

## Anförande nr 133

Å s a J e r n b e r g (MP): Ni har påpekat här några gånger, Joakim Larsson också, att det här är mycket stora bolag. Vi lever ju också i Sveriges största stad, så det kanske inte är så jättekostigt. Jag tror att det är viktigt att man tittar runt omkring sig och ser hur verkligheten ser ut just nu. Man kan tycka att det inte är så intressant att diskutera den här gränsen, men jag tycker faktiskt att det kan vara ganska intressant att veta vad man vill med allmännyttan. När tycker man att den fyller sitt syfte? När tycker man att den har blivit så liten att den inte längre har de muskler som krävs för att skapa en bra boendesituation för invånarna i Stockholm? Jag tycker att man ska fundera på vilka konsekvenser det kan få om man minskar allmännyttan för mycket.

## Anförande nr 134

E w a S a m u e l s s o n (KD): Ordförande, fullmäktige! Att Stockholm växer är inget nytt för de flesta. Det märks också i tunnelbanan på mornarna. Därför måste vi alltså planera för fler bostäder. Vi behöver en mångfald av boendeformer, och vi behöver många aktörer som finns med på banan för en positiv utveckling av bostadsmarknaden. Genom att sälja fastigheter från våra bostadsbolag får vi in nytt tänkande om fastighetsutveckling i områden där våra bostadsbolag är ensamma fastighetsägare. Det har man också sett i Botkyrka och Sigtuna. De har sett att man kan få resurser genom att sälja fastigheter.

När våra bostadsbolag säljer fastigheter i vissa områden får de också resurser att köpa fastigheter i andra områden där de inte är så högt representerade i dag. På så sätt kan utvecklingen gå vidare genom våra bostadsbolag och privata bostadsaktörer som finns på olika områden.

Försäljningarna ger också möjlighet att öka bostadsbyggandet. Trots att Stockholm ofta nämns som en god förebild och ett gott exempel på bostadsbyggande behöver vi fortsatt ha ett mycket högt tempo. Vi behöver, som jag sade, alla typer av boenden. Vi får naturligtvis inte glömma gruppboendestäder och träningslägenheter när vi planerar för nya bostadsområden. När jag träffar privata bostadsaktörer hör jag att de inte alls tar avstånd från att också finnas med i den planeringen och utvecklingen.

Försäljningarna ger också resurser till de stora investeringar som våra fastighetsbolag gör. Intäkterna ger alltså förutsättningar för upprustning, energieffektivisering och nyproduktion. Att vi dessutom genom en lagändring ges möjlighet att använda vinst inom ett breddat område som främjar integration och sammanhållning är positivt för ett helhetstänkande.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

#### Anförande nr 135

A n n M a r i E n g e l (V): Jag tycker att det inte riktigt hängde ihop, Ewa. Du sade att bostadsbyggandet måste öka. Det är vi alla överens om även om vi inte alla är överens om vad vi ska bygga och vem som ska bygga. För att få pengar att göra det ska vi sälja, och samtidigt ska vi ta ut vinsterna från bostadsbolagen. Men då minskar vi deras möjligheter att bygga.

Det är fortfarande ingen som har svarat på frågan varför pengarna inte kan vara kvar i bostadsbolagen om de ska användas till investeringar i bostadsbyggande. Jag gissar att svaret är att de kanske inte ska användas just till bostadsbyggande i allmännyttan och att det är därför ni flyttar bort dem. Det blir väl också skattemässiga nackdelar att flytta över dem såvitt jag förstår. Om man vill att det ska byggas fler bostäder, om man vill att det ska byggas hyresrätter och allmännytta är det väl bättre att de får ha kvar pengarna och göra det. Du pratade också om att man kan ta ut en vinst som man ska använda till ett breddat område. Vi tycker nog att staden ska betala för de breddade områdena på sin ordinarie budget. Staden har gott om pengar.

#### Anförande nr 136

E w a S a m u e l s s o n (KD): Det ena utesluter inte det andra. Det handlar om fortsatt bostadsbyggande i en ökad takt, men det handlar också om att vi får möjligheter när vi använder pengarna inom ett breddat område, och det är positivt för utvecklingen.

#### Anförande nr 137

Borgarrådet M o g e r t (S): Ordförande! Jag blir lite förvirrad när du säger att tack vare de här försäljningarna ges allmännyttan nu möjlighet att komma in i nya områden där man inte finns. På grund av den här försäljningen lämnar allmännyttan Hagsätra helt och hållet. Man säljer ut allt och är nere på 0 procent allmännytta i Hagsätra. Det blir lite som i Ekerö, Staffanstorps, Solna och andra ställen som har varit moderatstyrda länge. Man kan se en trend i en viss riktning. Jag måste fråga: Vad är poängen med att lämna Hagsätra helt och hållet och inte ha någon allmännytta i syfte att kanske gå in i andra områden och ha allmännytta i områden där ni tidigare har sålt all allmännytta? Vilka områden är det du pratar om? Var ser du att allmännyttan inte finns och ni tänker gå in?

#### Anförande nr 138

E w a S a m u e l s s o n (KD): Jag tror att det är oerhört viktigt att vi har många olika bostadsaktörer runt om i Stockholms stad. Det genererar mer utveckling än om

man bara har några aktörer, vare sig det är privata bostadsbolag eller våra egna bostadsbolag som är ensamma inom ett stort område. Därför vill jag vara med och se till att vi kan sälja på vissa håll och komma in på andra. Vi ska släppa in fler aktörer från den privata sektorn.

#### Anförande nr 139

**Stefan Nilsson (MP):** Som Åsa Jernberg sade tidigare tycker vi i Miljöpartiet att det har stor betydelse hur stor andel av det totala beståndet av bostäder som allmännyttan har. Det är där vi har möjlighet att se till att det finns bostäder till alla och att alla accepteras som hyresgäster. Det kan vi inte styra på samma sätt i de privata bolagen. Andelen lägenheter har minskat från ungefär en fjärdedel av det totala antalet lägenheter till en femtedel nu. Det blir ungefär en sjättedel när vi har nästa val om den här takten fortsätter. Vi tror inte att man kan sköta allmännyttan och klara det ambitiösa uppdraget som vi måste ha med en alltmer minskande andel lägenheter. Tycker du att det är rimligt att man går hur långt som helst när det gäller att minska allmännyttans storlek?

#### Anförande nr 140

**Ewa Samuelsson (KD):** Jag tycker att allmännyttan ska finnas kvar. Som du har hört tidigare i debatten i dag är våra bolag de största i hela Sverige. Vi har ett enormt utbud på bostadsmarknaden. Jag är förvånad över att ni hela tiden ser ned på privata aktörer. Åk runt i Sverige och se hur de är med och utvecklar bostadsområden! Jag vill se att vi gör det tillsammans, privata aktörer vid sidan av allmännyttan, här i Stockholms stad. Jag tycker inte att det går att säga bestämt att så här många bostäder ska allmännyttan ha. Men det är viktigt att allmännyttan finns kvar.

#### Anförande nr 141

**Borgarrådet Rudin (S):** Fru ordförande! Jag tycker att den här debatten har varit mycket klargörande. Om man tittar på alla de argument som har cirkulerat har den lett till en avgrundslig skillnad mellan er på den där kanten och oss på den här kanten. Det handlar nämligen om huruvida man vill försvara allmännyttan eller förstöra allmännyttan. Det står en djup ideologisk strid mellan den borgerliga alliansen och oppositionen i den här frågan. Man kan förenkla alla de argument som har använts här till några väldigt tydliga saker. Ni säljer allmännyttan. Vi slår vakt om allmännyttan. Ni tar ut överuttag. Utöver överskotten som bolagen har genererat tar ni ut övervinster och plundrar allmännyttan. Vi försvarar allmännyttan. Ni finansierar byggnationer av rikemanshus, villor, radhus och hotell i områden som redan är bemedlade med pengar som ni tar ur allmännyttan. Vi säger nej till den utvecklingen. Ni använder de resurser som medborgare och de boende i allmännyttan har byggt upp till att finansiera era bostadsbyggnadsprojekt.

Det har flera gånger här i debatten sagts, inte minst av Joakim Larsson, att det är okej att ta ut exploateringskostnader ifrån bolagen. Låt mig då tala om för er att lagen är väldigt tydlig på den här punkten. Det finns bara en enda sak utöver ett årligt överskott som man får ta ut pengar till, och det är till integrationsprojekt eller till sociala ändamål. Jag upprepar de frågor vi har ställt i kväll. På vilket sätt gynnar de pengar som ni tar ut ur bolagen, utöver överskotten från förra året, integration eller

sociala projekt när de går till hotell, radhus, egnahem och bostadsrätter? Allt detta är listat i den redovisning som ni själv har gjort över vad de här pengarna ska gå till. Det här är första gången det kommer prövas om den nya lagen tål den här användningen eller inte. Det kommer säkert att stå en ideologisk strid på riksplanet också om er tolkning av den här lagen.

Jag tror att alla i det här rummet, förutom ni, som gillar allmännyttan är oroliga för den utveckling ni nu har startat. På det hela taget är det så att allmännyttans bestånd i Stockholm minskar. Det är otvetydigt så att 25 000 lägenheter har försvunnit sedan 2006 i allmännyttans bestånd i Stockholm. De är ombildade till bostadsrätter eller sålda till privata fastighetsägare. Det är er politik. Vi har varit emot det hela vägen.

När vi säger att vi vill bygga ny allmännytta säger ni att ni bygger hyresrätter. Det är inte samma sak. Vi vill också bygga privata hyresrätter. Vi är inte emot det, men vi vill också se till att det finns en balans på bostadsmarknaden där allmännyttan fyller sin mycket viktiga generella bostadspolitiska funktion. Ni gör den alltmer selektiv och mer och mer socialt belastad. Om den här utvecklingen fortsätter kommer allmännyttan att bara vara en bråkdel av vad den en gång har varit. Vi tänker sätta stopp för det vid nästa val. Då ska det vara tydligt. Ni avvecklar allmännyttan. Vi försvarar den.

#### Anförande nr 142

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Ordförande! Jag tycker att det är oförskämt att stå här och säga att vi plundrar allmännyttan. Jag tycker att det är fräckt att bara ta upp dessa punkter från den långa lista som man anger i ärendet på vad man ska göra för de här pengarna. Men det är inte min grej att recensera dig. Jag har sagt att allmännyttan ska bli en drivande aktör på bostadsmarknaden. Det här anser Centerpartiet i Stockholm. Fokus ska ligga på att driva fram ett ökat byggande. I den lista man kan läsa i handlingarna prioriterar man Järvalyftet och Söderortsvisionen. Du vet mycket väl att de står för social sammanhållning och att man jobbar övergripande med integration där. Det handlar om 1 000 lägenheter i Fruängen, 700 lägenheter i Älvsjö centrum och det lilla hotellet du har läst om. Man jobbar med upprustning av 300 lägenheter i Sättra centrum. Vi har Järvalyftet och strukturplaner. Man ska ha gatustrukturer och bygga parker och centrumfunktioner. Det blir 4 000 lägenheter i Kista, Rinkeby och Tensta. Jag kan läsa vidare om studentlägenheter.

#### Anförande nr 143

Borgarrådet R u d i n (S): Jag behöver inte redovisa er lista. Jag läser bara upp vad ni har sagt. Ni bygger radhus, villor, hotell och bostadsrätter enligt den lista som ni redovisar. Joakim Larsson har också sagt här i kväll att han tycker att det är exploateringskostnader. Det kommer inte att godkännas av lagstiftaren. Jag är helt säker på det.

Fakta är att vid årsskiftet 2006 hade vi 98 045 hyresrätter i allmännyttan. I dag är de 74 640. Det har skett med er politik. Kom inte och säg att ni satsar på allmännyttan när ni avvecklar allmännyttan! Kom inte och säg att ni räddar allmännyttan när ni plundrar allmännyttan!

## Anförande nr 144

Björn Ljung (FP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Tack, Tomas! Nu tar vi i med de ideologiska bastonerna. Härligt! Men det är bara knappt hälften av det du säger som är sant. Siffran stämde. Heja! Det vi roar oss med i Stockholms-hems styrelse på möte efter möte är att fatta beslut om investeringar i nyproduktion. Förra gången vi hade debatt här försvann ärendet som handlade om 1,1 miljarder som Stockholms-hem satsar på nyproduktion genom att köpa fastigheter av Balder och SL och få markanvisning. På det sättet får vi till 400 hyreslägenheter i allmännyttan i Årstadal. De hade inte kommit till om vi inte hade jobbat med aktiv fastighetsförvaltning. Det är exakt det vi ska göra. Vi har sålt till bostadsrättsföreningar. Ni är alltid emot det, till och med i miljonprogramsområdena. Det är inte bra för Stockholm.

## Anförande nr 145

Borgarrådet Rudin (S): Sammantaget innebär det du redovisar också en plundring av allmännyttan. Jag hävdar nämligen att ni gör dåliga affärer. Ni säljer allmännyttiga lägenheter på bostadsrättsmarknaden såsom om de vore hyresrättslägenheter. I alla de fallen har vi sagt: Låt oss i stället göra en marknadsvärdering av vad de här fastigheterna är värda på bostadsrättsmarknaden, såsom Moderaterna gör i Uppsala! Det har ni aldrig gjort av det enkla skälet att ni också vet att skulle man gå ut med en hyresfastighet och fråga om någon ville köpa den på bostadsrättsmarknaden skulle ingen köpa den för det priset. Därför använder ni det andra omvärderingsinstitutet och säger att det är en hyreslägenhet och säljer den på den marknaden. Ni låter värderare värdera den som om det vore en hyresfastighet. Det är precis det ni gjort. Jag har också suttit i den typen av bolag som du sitter i. Varje gång ni har föreslagit de här avvecklingarna har jag lagt fram en reservation och sagt att det måste ske en värdering på ett annat sätt. De här fastigheterna måste förhandlas upp i pris så att vi inte förlorar pengar. Ni plundrar allmännyttan med den här metodiken.

## Anförande nr 146

Borgarrådet Larsson (M): Jag tycker att det är märkligt att i slutet av alla debatter brukar Tomas Rudin bli eld och lågor och börja prata om att det är ett historiskt misstag och att vi alla ska sitta och skaka galler. Det är alltid så, och jag tycker faktiskt inte att det gör särskilt mycket nytta i debatten. I själva verket vore det bra för väljarna att försöka se skiljelinjerna. Ni vill aldrig sälja eller ifrågasätta något av det. Ni vill att de 250 miljarder som finns i staden alltid ska vara 250 miljarder. Ni betalar hellre räntor. Ni kan betala 5 miljarder i räntor för bostadsförsörjningen men aldrig sälja. Nej, för i Tomas Rudins värld växer socialismen sig allt starkare fast i Stockholm, men det gillar inte stockholmarna.

## Anförande nr 147

Borgarrådet Rudin (S): Vi får väl se om de röstar rätt eller inte vid nästa val. Jag tror att vi är på god väg att kasta ut er ur det här huset. Det ska bli mig ett sant nöje. När du säger att alla inte behöver vara rädda för att skaka galler tycker jag att det är en klok reflexion från din sida. Det kommer inte att handla om fängelse, men det

kommer däremot att handla om helt andra rättsliga prövningar. Jag säger bara Boulton. Det var en skandal. Den skapades av er själva, och ni kritiserades av allt och alla, av revisorer och till och med av näringslivet, för en uruselt skött affär. Caremaaffären var en oerhört slarvig handel med skattemedel och allmänhetens möjligheter till framtida affärer som hade varit bättre för samhället. Sedan har vi också Serafen.

Nu har ni reat ut hela allmännyttan. Ni säljer ut hela bestånd i samma ärende som ni tar er rättigheten att ta ut nästan ½ miljard utöver överskotten för att finansiera delar av den budget som ni själva tänkt finansiera med pengar från allmännyttan. Det är dubbelbeskattning av dem som bor i allmännyttan och det är plundring av våra allmänna tillgångar. Det ska vi sätta stopp för i nästa val. Då ska ni ut.

#### Anförande nr 148

**Stefan Nilsson (MP):** Jag yrkar bifall till Miljöpartiets förslag till beslut i de här ärendena som vi snart ska gå till omröstning om. I ett läge där det är en mycket stor bostadsbrist i Stockholm anser vi i Miljöpartiet att allmännyttans högsta prioritet måste vara att bygga nya bostäder. Bostadsbristen är en av Stockholms huvudutmaningar. Det är vi helt överens om. Vi behöver en allmännytta som är stark och som utgör en betydande andel av det totala bostadsbeståndet, kanske en fjärdedel som det var när vi styrde staden. Det fortfarande så att de privata bolagen och bostadsrättsföreningarna kommer att dominera, och det är helt okej, men allmännyttan måste ha möjligheter att klara sitt uppdrag att erbjuda bostäder till alla. Det får inte bara bli social housing åt de människor som absolut inte kan få bostäder någon annanstans.

Det finns flera delar i de här två ärendena om försäljningar som vi är kritiska till. Vi tycker att det är allvarligt att stora utförsäljningar av allmännyttans bestånd görs utan att man har gjort några konsekvensanalyser av hur det här påverkar Stockholms medborgare och stadens möjligheter att växa. Det är demokratiskt problematiskt att en så stor försäljning, i det här fallet talar vi om 2 500 lägenheter, sker utan möjlighet till diskussion med stadens medborgare och de boende i fastigheterna.

Dessutom, vilket har påpekats här tidigare, förlorar alla de här människorna sin plats i internkon. Det har varit en investering som de har kalkylerat med i sin planering. Vi tycker att det är anmärkningsvärt att ni inte ha övervägt den aspekten utan bara kört över det.

Vi tycker att det borde finnas en specificering i det här köpeavtalet av hur köparen aktivt ska bidra till en fortsatt utveckling i de här områdena. Det borde specificeras så att vi verkligen vet att de här åtagandena efterlevs.

Jag vill avsluta med att återkomma till det som ni på den borgerliga sidan har tyckt varit en onödig och ointressant fråga, nämligen storleken på allmännyttan. Ni tycker att ni bara har gjort bra ombildningar, men ni har gjort staden mycket mer segregerad än vad den var när ni tog över. Ni har ombildat massor av lägenheter i innerstaden. Där finns det nästan inga hyreslägenheter i allmännyttan längre. Det har inneburit en betydligt sämre blandning av lägenheter och sämre integration. Därför tycker jag att det är magstarkt att ni talar om social integration i den här lagstiftningen och i det

förslag som ni lägger fram. Er politik har inneburit ökad social segregation under de här fem åren.

Anförande nr 149

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Ordförande! Jag skulle vilja gratulera Miljöpartiet till att ni vill bygga fler bostäder. Det är bara synd att ni inte bifaller byggande i remissinstanser speciellt ofta. Jag tänker till exempel på Bromma stadsdelsnämnd. Men vi kanske kan få höra andra tongångar där ute nu.

När det gäller allmännyttans funktion målar du upp en bild av att vem som helst som vill vilken dag som helst skulle kunna hyra en bostad. Men du vet ju också, Stefan, att det är en drömbild. Det finns vissa regler även när det gäller de allmännyttiga bostadsbolagen. Om man till exempel ska skriva ett överlåtelsekontrakt måste man försäkra att den som ska hyra lägenheten har en inkomst. Så har det varit mycket länge. När det gäller internkön har man sex månader på sig att bestämma om man vill byta bostad eller lämna sin plats i internkön så att bostäderna kan gå till dem som bäst behöver dem, de som står utanför bostadsmarknaden.

Anförande nr 150

S t e f a n N i l s s o n (MP): Grejen är att ni inte har frågat de människor som bor i de här bostäderna, Helen. Ni har inte rådgjort med dem innan ni har fattat det här beslutet. Det här har kommit mycket överraskande för dem. Det har förstört deras planering för en bostadskarriär på lång sikt.

Antalet bostäder som har ombildats och försålt har också haft mycket stor betydelse ur en annan synvinkel. Tiden för att få en bostad via bostadskön har ökat från ungefär två år i början av den förra mandatperioden till ungefär fem år i ytterstaden nu. Det här berättade bostadsförmedlingens topptjänstemän när vi träffade dem. Era utförsäljningar är inte enda skälet, men en stor del beror på att ni har krympt allmännyttan så mycket. De är de lägenheterna som vi kan erbjuda till dem som står i bostadskön. Nu försvinner 1 200 lägenheter från bostadskön bara genom den här försäljningen.

Anförande nr 151

J o n a s N i l s s o n (M): Tack för att du gjorde ett så nyanserat inlägg, Stefan! Jag vill nämna två siffror. Sedan 2006 och fram till i dag har 60 procent av de ombildningar som har gjorts skett utanför tullarna. Det stämmer inte att det bara ombildas innanför tullarna. 60 procent, en majoritet, har skett i ytterstaden. Det är ett mycket hårt tryck i bostadskön, precis som du säger. Samtidigt förmedlar bostadsförmedlingen ungefär 10 000 lägenheter per år i dag till skillnad från de ungefär 4 000 som den förmedlade för fem sex år sedan. Vi har en större snurr och en bättre funktion i Stockholms bostadsförmedling.

Vi bygger ju här. I ett av ärendena säljer vi 1 300 lägenheter, men vi bygger 1 700 lägenheter. Vi bygger i Bandhagen, Älvsjö, Fruängen, Årsta, Nockeby, Sköndal, Farsta och Hökarängen, fru ordförande. Vi bygger också i Enskede, Tallkrogen och Rågsved.

## Anförande nr 152

**Stefan Nilsson (MP):** Jag kanske uttalade mig otydligt. Jag menar inte att den stora majoriteten av de här ombildningarna har skett i innerstaden. Däremot har innerstaden blivit nästan utan allmännyttigt ägda hyreslägenheter. Det har inneburit en kraftigt ökad segregation i Stockholm. Tanken med en politik för integration måste vara att det finns olika typer av boendeformer i olika delar av staden. En politik driver åt motsatt håll.

## Anförande nr 153

**Abit Dundar (FP):** Jag är jättenyfiken. Jag har lyssnat på olika argument från Miljöpartiet. De säger alltid att de inte är emot privata aktörer, men sedan säger man: men... Jag vill veta en sak, Stefan, och jag tycker att det är viktigt att stockholmarna känner till detta. Har ni ändrat ståndpunkt? Är ni emot andra aktörer förutom allmännyttan?

Jag vill prata om Familjebostädersärendet. Det står tydligt i ärendet att det ska fortsätta att vara hyresrätter. Det ska finnas försöks- och träningslägenheter. Dessutom är man beredd att lämna nästan 100 procent till bostadsförmedlingen. Jag har en konkret fråga till dig. Är ni bara emot det för att det är ett ägarbyte? Några andra partier har gjort ett mycket tydligare ideologiskt ställningstagande. Man blir schizofren av att lyssna på er. Det är å ena sidan och å andra sidan. Jag vill att ni ska vara tydliga mot stockholmarna. Vad är det som gäller?

## Anförande nr 154

**Stefan Nilsson (MP):** Vi är emot de här försäljningarna därför att bostadsförmedlingens kö förlorar 1 200 lägenheter – det är många – därför att människor som har stått i den här internkön inte får stå kvar och därför att det inte har förts någon dialog med dem som bor i de här lägenheterna eller med medborgarna generellt före den här försäljningen. Det här är ett olyckligt beslut. Det stämmer att vi tycker att det är bra med en blandning av aktörer, precis som du säger. Vi tycker att det är bra om de privata bostadsvärdarna utgör ungefär 75 procent, som det var när vi styrde staden. Vi kommer fortfarande att ha en majoritet av privata alternativ, och det är helt okej. Men det är inte helt okej att steg för steg i princip avskaffa allmännyttan, vilket ni håller på att göra.

## Anförande nr 155

**Borgarrådet Wagnård (S):** Ordförande, fullmäktige! Jag har en undran. Varför och för vem fattas dessa beslut i kväll? Det är absolut inte för de boende som bor i de här fastigheterna. De vill bo kvar i allmännyttan. De har inte blivit tillfrågade, utan ni fattar de här besluten över deras huvuden. Ni brukar använda retoriken att det är fel politik att fatta beslut över medborgarnas huvuden mot oss, men det är just det ni gör i kväll.

Hoppet är det sista som överger människan, och tur är väl det. De boende hoppades att ni skulle ta ert förstånd till fånga och inte klubba igenom detta i kväll. De hoppades att få bo kvar eller åtminstone kunna byta i internkön. Det står i ärendet att de får stå kvar i internkön i endast sex månader från det att styrelsebeslutet fattades,

det vill säga i mars. Det innebär att det redan i september är för sent för de boende att byta genom internkön.

Ordförande, fullmäktige! Därför kommer jag att lägga ett tilläggsyrkande med innebörden att de boende genom kvällens beslut kommer att få en förlängd respittid när det gäller internkön. Den ska gälla sex månader från det att detta har vunnit laga kraft. Då får de möjlighet att byta sin lägenhet.

Det här är ett viktigt ärende. Utvecklingen i Stockholm är positiv. Vi har en tillväxt. Vi har behov av minst 90 000 nya lägenheter. Det innebär att vi kan bygga nytt. Det innebär att de privata hyresfastighetsägarna har möjlighet att bygga i Stockholm. Vi har möjligheter att bygga bostadsrätter, och vi har möjlighet att bygga allmännyttan. Vi behöver inte utarma allmännyttan. Vi behöver inte låta Stockholm och stockholmarna få en bostadsmarknad som inte fungerar. Vi kan värna en stark allmännytta och på det sättet kvalitetssäkra och säkerställa att vi har en väl fungerande bostadsmarknad med allmännytta, privata fastigheter, bostadsrätter, småhus och kollektivboende.

Bifall till Socialdemokraternas förslag!

#### Anförande nr 156

Helen Törnqvist (C): Ordförande! Du frågar oss för vem vi fattar det här beslutet i dag. För oss på centerbänken är det mycket tydligt att det är för de människor som står utanför bostadsmarknaden. Vi behöver ha en fungerande arbetsmarknad, precis som du säger. Då måste vi ha en fungerande bostadsmarknad. Vi måste ha fler bostäder. Det kan vi få i dag med den långa lista som stadsledningskontoret presenterat i sin ärendeskrivning. Det handlar om att de människor som står utanför ska få en möjlighet att komma in på bostadsmarknaden eftersom man får mer pengar till allmännyttan och kan driva upp byggtakten. Vi får också två privata aktörer som kan bidra till det viktiga arbetet från och med i dag, hoppas vi.

#### Anförande nr 157

Borgarrådet Wangård (S): Där är vi fullständigt överens, Helen. Vi vill bygga fler bostäder i Stockholm så att vi får en väl fungerande bostadsmarknad eftersom vi vet att det är förknippat med en fungerande arbetsmarknad. Det är därför som vi ska bygga bostäder. Men i dag dammar ni av era tidigare projekt med hänvisning till det här ärendet. Du kan inte på något sätt säga att hotellbygge i Älvsjö centrum och buss- och spårvagnsterminal gör något för de inflyttande stockholmarna. För de inflyttande stockholmarnas skull krävs det att vi har kvar ett bestånd där det finns lite billigare lägenheter att efterfråga. Vi kan inte endast bygga nyproduktion och sälja bort vårt gamla bestånd. Vi behöver både och.

#### Anförande nr 158

Borgarrådet Larsson (M): Herr ordförande! Innan jag glömmer det igen vill jag vara lite formell. Det gäller de formella förslag som jag inte ens har yrkat bifall till. Det gäller kommunstyrelsens förslag, som jag yrkar bifall till. Jag yrkar att vi ska ha en omedelbar justering av dessa tre ärenden. Det räcker så än så länge.

Jag vill inleda med att säga att jag tror att vi i Stockholm behöver en annan typ av debatt i de här frågorna. Det här känns näst intill oseriöst. Jag tycker att vi får en katt-och-råtta-lek i den här salen som är väldigt svår för alla att förstå. Jag tror att vi måste sätta oss ned och bena ut ett antal gemensamma hållningar som vi har. Vi har en del gemensamma uppgifter att lösa. Det blir så larvigt att diskutera på samma sätt på båda sidorna. Låt oss tydliggöra var vi skiljer oss åt.

I samtliga bostadsdebatter som vi har haft i den här salen har jag hört olika argument för varför vi inte ska sälja till hyresgästerna när vi tidigare har ombildat lägenheter i innerstaden, och nu gör vi det endast i ytterstaden. Varje gång hör jag olika argument för varför man inte ska sälja till andra aktörer som kanske är de bästa privata hyresvärdarna som vi har kunna identifiera när vi har sålt våra lägenheter. Några få procent av våra bolag har varit ifrågasatta, och på er låter det som om vi utarmar och säljer allt stockholmarna äger och har för att se till att vi inte har någon allmännytta. Inget är mer fel. Vi vill se till att allmännyttan tar på sig exakt det ansvar som jag tror att vi är överens om att allmännyttan ska ha. Det handlar om att vara en stark aktör som bygger nytt och som ser till att renovera sina gamla bestånd, de bestånd som ingen har renoverat tidigare i miljonprogramsområdena. Det handlar också om att energieffektivisera och bli en bra hyresvärd som får nöjda hyresgäster. Det kan vi se nu. I de områden där vi har haft de mest missnöjda hyresgästerna för bara några år sedan har vi i dag de mest nöjda. Vi ska fortsätta att ta på oss det ansvaret, och vi ska samtidigt se till att de pengar vi får in, de gemensamma resurser som det handlar om, genom försäljningar av det här slaget ska användas till utvecklingen av Stockholm.

Ni kan inte hålla på och larva er om ett hotell eller en bostadsrätt här eller där. Det blir bara larvigt. Låt oss inte föra debatten på den nivån. Låt oss klargöra var skiljelinjen går. Låt mig för sista gången säga att låt oss se om vi får rätt i den rättsliga prövning, som Tomas Rudin ser så mycket fram emot och som handlar om processen med uttagen. Vi är övertygade om att vi får rätt i den rättsliga prövningen. Hänger ni då med på den här politiken? Det låter faktiskt så. Det skulle jag vilja veta i kväll.

#### Anförande nr 159

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Vilken vacker utsträckt hand! Jag kunde inte låta bli att gå upp i talarstolen när min namne verkligen vill ha en seriös debatt. Det har ju det som vi har efterfrågat. Vi har velat ha mer information. Vi har undrat hur man ska öka efterlevnaden när det gäller dialogerna. Jag vet att du är ute ytterstaden. Du är vårt ansvariga ytterstadsborgarråd. Du är ute och pratar med människor. Hur följs det här upp hela vägen?

Jag tror på att sätta sig ned vid sidan av fullmäktige. Jag tror att man kan gå in på djupet i den här diskussionen. Vi har föreslagit här att skriva kontrakt och reglera att man ska kunna återköpa om det inte blir bra. Även om man skriver kontrakt kan det bli fel ibland. Vi vill ha säkerheter. Det kanske ni också vill ha. Vi kanske kan komma överens där. Jag tror att det kan bli bra.

En annan sak som Miljöpartiet har lyft fram är konsekvensanalyser av hur det här påverkar Stockholms medborgare och hur det påverkar stadens möjlighet att växa. Vi

kan kanske bli överens om att vi gör konsekvensanalyser så att vi bara kan bli bättre och bättre.

Anförande nr 160

Borgarrådet L a r s s o n (M): Tack för det inlägget, Ewa Larsson! Jag vill berömma Miljöpartiet för debatten här i kväll. Den har legat precis på den nivå som jag tycker att den här debatten borde ligga, där man diskuterar utifrån sina tillvägagångssätt och sina egna önskemål.

Men jag vill ändå säga att vi är lite förvånade, minst sagt. När socialdemokratiskt styrda kommuner, och ni är stödparti i många av dessa, bestämmer sig för att göra den här typen av affärer blir debatten annorlunda. Då skriver Hyresgästföreningen på sin hemsida att det har skett en försäljning till andra aktörer i Sigtuna och att en AP-fond har varit inblandad. När vi också säljer till en AP-fond är det ett dråpslag mot hyresrätten. Vänsterpartiet dundrar på och skickar pressmeddelanden om att nu är allmännyttan på väg ut genom fönstret. Då är det svårt för väljarna. Det är skillnaden. Jag välkomnar den hand som du sträcker ut, Ewa Larsson.

Anförande nr 161

A n n M a r i E n g e l (V): Nu byter du fot, Joakim, och försöker med en mild retorik, men tyvärr är politiken precis densamma. Du säger att allmännyttan ska vara en stark aktör som bygger nytt. Men i er budget står det att allmännyttan ska vara ett komplement till privata aktörer. Det är just den inställningen som vi vänder oss emot, som vi är rädda för och som vi ser att ni stegvis går mot eftersom det är ert ideologiska projekt. Det är fånigt att säga något annat. När vi lyfter fram exempel på att ni faktiskt inte följer vad som står i lagen säger du att vi står här och larvar oss.

Svara i stället på de två frågor som jag har ställt flera gånger i kväll! Varför kan man bygga mer genom att man flyttar bort pengarna från bostadsbolagen som har i uppdrag att bygga även om de inte får tillräckligt många markanvisningar? Varför tycker ni att ni kan tänja lagen och ta ut det här vinstuttaget två gånger på samma vinst? Det är ju det ni gör. Vi kommer att pröva det lagligt. Men vad har ni själva att säga i den frågan? Tala gärna klarspråk nu, Joakim!

Anförande nr 162

Borgarrådet L a r s s o n (M): Låt mig börja med att säga att jag tycker att din ton är annorlunda än tidigare i debatten, Ann Mari. Bravo, jag tycker att vi ska prata om det väsentliga. Nu säger jag det igen: De kommande åren har bostadsbolagen investeringar på 15 miljarder. Det handlar om bostadsförsörjning. Det handlar om att bygga nytt. Vi ifrågasätter några procent av bolagen. Vi har sålt till många bostadsrättsföreningar. Det är inte lika många nu. Det vet du. Vi har stora bolag, de största i Sverige. De kommer att vara de kanske viktigaste aktörerna som finns i den här staden eftersom de är de största.

Vi vill ha hyresrätter i den här staden. Vi vill faktiskt det. 57 procent av de lägenheter vi markanvisade förra året var just hyresrätter. Men vi säger att vi tycker att det är okej att också andra värdar som bedriver hyresrättsformen bygger.

## Anförande nr 163

E m i l i a B j u g g r e n (S): Jag tror faktiskt att borgarrådet Larsson gör ett misstag när han underskattar stockholmarna på det här sättet. Jag tror att de allra flesta förstår precis var skiljelinjerna i de här debatterna går. Vi tycker inte att det är rimligt att man har sålt 20 000 allmännyttiga lägenheter de senaste fem åren. Om man fortsätter i samma takt kommer det att finnas 12 000 allmännyttiga lägenheter i Stockholm om tio år. Jag tror att stockholmarna förstår att vi tycker att man måste kunna motivera hur de här uttagen ska främja integration och social sammanhållning och på vilket sätt byggandet av ett hotell i Älvsjö gör just detta.

Du glömde att poängtera en av mest grundläggande skillnaderna som jag tror att de allra flesta stockholmare mycket väl förstår, nämligen vilka man tycker ska ha råd att bo i den här staden och vad konsekvenserna blir av att sälja ut de lägenheter som har en rimlig hyra för att bygga mycket färre lägenheter som får en betydligt högre hyresnivå.

## Anförande nr 164

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag tror att vi kommer att få tillfällen att tydliggöra skillnaderna mellan våra block. Jag tänker inte fortsätta på det temat, utan jag tänker svara på din fråga. Jag tycker att det är en intressant argumentation att säga att om vi inte säljer de här lägenheterna till de här hyresvärdarna är världen plötsligt så annorlunda. Då har vi ett antal lägenheter som står till marknadens förfogande, säger du, för dem som inte har råd att bo någon annanstans än i just de här lägenheterna. Men snälla, det bor människor i de här lägenheterna. De kommer att med all säkerhet att fortsätta att bo i dem, förutom de som möjligen, i blotta förskräckelsen över er kampanj, bestämmer sig för att flytta någon annanstans via internkön eftersom de tror att det kommer att bli hyreshöjningar och allt vad ni påstår. Bortsett från det kommer de här lägenheterna att fortsätta att vara hyresrätter. Och vi kommer att ha möjlighet att bygga ännu fler. I slutändan blir det fler hyresrätter. Det är ganska intressant i sammanhanget.

## Anförande nr 165

Borgarrådet R u d i n (S): Nu är frågan: Ska jag också få beröm av Joakim Larsson för att jag har valt rätt tonläge? Jag tror inte det. Det är ingenting jag eftersträvar i alla fall kan jag säga.

Som jag sade i mitt förra inlägg finns det en avgrundslig skillnad här, och vi ska mötas i nästa valrörelse. Jag tror, precis som Emilia, att stockholmarna har mycket klart för sig vad som försiggår. Den avveckling som ni har påbörjat och som ni så konsekvent har genomfört har visat stockholmarna en tydlig linje som innebär att ni drar allmännyttan nedåt. Vi hade 95 000 lägenheter när ni tillträdde första gången. Nu är vi nere på 70 000 lägenheter. Allmännyttan går drastiskt nedåt. Ni säljer de lägenheter som ni inte har fått omvandla till bostadsrätter till privata hyresvärdar.

Och nu tar ni ut vinster ur allmännyttan. Förutom det ni får ta ut enligt lagen övertolkar ni en paragraf som tydligt anger hur man ska göra så att ni tar ut vinsten en gång till. Det drabbar allmännyttan. På det här sättet utnyttjar ni alla fickor ni kan för att göra allmännyttan mindre. Det här kommer det att stå en stenhård ideologisk

strid om i nästa val. Det kan du vara helt säker på, Joakim. Allmännyttan är viktig på bostadsmarknaden för ungdomar, de äldre och för alla som vill ha en lägenhet och som inte har ett eget kapital.

#### Anförande nr 166

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag tror faktiskt att alla hyresrätter är viktiga för alla hyresgäster och inte bara för stadens ungdomar, Tomas Rudin. Min hyresrätt är jätteviktig för min familj. Jag har bytt lägenhet ett antal gånger och vet vad det innebär att ge sig in i den snurren. Det är otroligt viktigt med hyresrätter. Jag ser framför mig hur Stockholms stad och dess aktörer ska kunna se till att det finns hyresrätter i olika delar av staden precis som det finns bostadsrätter och andra typer av boenden.

Du kan inte svara på detta, Tomas Rudin, men är det inte så att ni inte vill att vi ska lyckas med någonting egentligen? Ni vill att man misslyckas med renoveringar av miljonprogramsområden. Ni vill inte att vi lyckas med bostadsförsörjningen och framför allt inte att vi ska klara av att bygga alla de lägenheter som vi vill bygga. Ni vill inte att vi ska klara av att hantera det som ni har misslyckats att hantera när ni har styrt den här staden.

#### Anförande nr 167

S t e l l a n H a m r i n (V): Herr ordförande, kära kolleger! Ni är på rätt väg, säger ni. Ni ska miljöprofilera Järvaområdet, och det är pilotprojekt på gång i Norra Djurgårdsstaden. Men det är fullständigt otillräckligt ur klimatsynpunkt. Ni säger att ni ställer krav vid nybyggnation, men vad gör ni vid försäljning? Det kommer ju inte att bli så himla många nya lägenheter i förhållande till alla dem som finns.

Majoriteten har sålt ut stora delar av vår skogs- och åkermark. Vi har förlorat möjligheten att minska utsläppen av till exempel kväve och fosfor för att rädda Östersjön. Vet ni någon köpare som gjort något för att det här ska bli bättre? Ni säljer nu ut våra bostäder i ett läge där ni själva säger att det ska bli nollutsläpp av klimatgaser och att vi ska ha ett sänkt energibehov.

På det förra mötet vid en annan försäljning frågade jag om ni hade ställt några energi- eller klimatkrav. Ingen svarade. Ingen visste. Nu ställer jag samma fråga igen om alla de här fastigheterna som är många fler. Har ni några garantier för att de sålda husen lever upp till era egna kommande krav? Om staden behåller husen kan vi ju bestämma det här själva. Då behöver vi inga garantier. Eller är det så att era klimatmål bara är en chimär? Struntar ni i om det blir fler oväder eller stigande havsyta? Om ni inte har några garantier, hur tänker ni då se till att de privata fastighetsägarna lever upp till alla era miljökrav?

#### Anförande nr 168

B j ö r n L j u n g (FP): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Borgarrådet Larsson bad mig meddela att vi har flera ärenden i dag, men det är kanske presidiets uppgift att säga det. Därför ska inte jag heller utnyttja min tid. Jag vill bara säga att jag är född och uppvuxen i allmännyttan, och det är nog fler än jag i den här salen. Jag har

bott i många år i miljonprogrammets Bagarmossen, och nu bor jag i hyresrätt. När jag växte upp bodde jag i Stockholmshem. Det har jag sagt några gånger här. Nu bor jag hos en privat hyresvärd. Det är egentligen svårt att avgöra vem som är den bästa, men jag tror att den privata hyresvärd jag har nu är bättre. Han är ännu mer tillgänglig än vad Stockholmshem var för mina föräldrar på den tiden.

För oss i Folkpartiet har det ingen betydelse vem det är som äger en hyresfastighet så länge man håller sig till lagar och regler och för en bra bostadssocial politik med sina hyresgäster och betar sig som man ska göra. De som inte gör det tvångsförvaltas i slutändan. Där har de kommunalägda bolagen en stor roll att spela, men det gäller också en del privatägda som tar uppdraget att gå in som tvångsförvaltare.

De här ideologiska skyggglapparna som en del talar om här finns alltså inte. Vi vill att vi ska klara av vårt beting att bygga bostäder och göra det med en ekonomi som gör att varken skattebetalarna eller hyresgästerna ska betala för mycket. Ett sätt att göra det är alltså att inte slira när det gäller vem det är som betalar de närmaste infrastrukturinvesteringarna, till exempel den lilla gatstumpen fram till husen. Det är det som staden betalar, det vill säga exploateringskostnaderna. Till de kostnaderna kan vi alltså använda pengar som vi nu får genom att ta ut vinst i bostadsbolagen. Därför gör vi den affären också.

#### Anförande nr 169

Borgarrådet R u d i n (S): Jag vet inte hur många gånger jag ska säga detta i kväll, Björn. Du får inte göra det. Lagstiftningen är glasklar. Dessutom är lagstiftningen skriven så att det finns begränsningar i kommuners rättigheter att göra uttag ur aktiebolagen. Där står det att det enda som medges är uttag för integrationsändamål eller sociala ändamål. Det är inte gatstumpar eller rör. De andra paragraferna medger bara att du får ta ut överskottet ur bolaget och föra över det till koncernen. Men utöver överskotten tar ni ut 450 miljoner kronor. Hela den här debatten handlar om huruvida det uttaget är rimligt eller inte. Vi menar att det är en överbeskattning av det allmännyttiga beståndet.

#### Anförande nr 170

B j ö r n L j u n g (FP): Det är det ni menar. När vi tar ut vinster ur de kommunala bostadsbolagen säger jag att vi kan använda dem på olika sätt till dessa infrastrukturinvesteringar. Jag har inte sagt att det handlar om § 5a. Jag har sagt vad vi använder de här samlade pengar till. Det är det intressanta i det här sammanhanget. Innan du kom exemplifierade jag med diskussionen om Norra Bantorget senast. Där betalade Familjebostäder en del av gatustumpen eller torgytan. Det läggs på hyran. Det tycker jag är i grunden fel. Hyresgästen ska inte belastas med sådant.

#### Anförande nr 171

Å s a J e r n b e r g (MP): Hej, Björn! Det är jättebra att du har en privat fastighetsägare som du trivs med. På mikronivå kan det vara rätt och riktigt att det inte har någon större betydelse vem som är fastighetsägare, om det än en privat eller en kommunal fastighetsägare, så länge man är nöjd när man bor i sin hyresrätt. Det är också bra med en blandning av många olika aktörer. Det tycker vi i Miljöpartiet.

Men i det här ärendet är det frågan om makronivån. Vad händer om vi lyfter blicken och inte bara tittar på den bostad där du bor? Vilka konsekvenser får det för hela staden när vi minskar allmännyttan? Vilka konsekvenser får det för hemlösa, studenter och unga och för invånarna i Stockholm generellt? Det tror jag inte att ni i majoriteten vet, och vi behöver ha ett svar på det. Vi behöver ta ett steg tillbaka och analysera konsekvenserna. Något annat är inte ansvarsfullt såsom situationen ser ut i dag.

#### Anförande nr 172

B j ö r n L j u n g (FP): Vi kommer fortfarande vara Sveriges tre största bostadsbolag alla kategorier. Vi bygger ytterligare bostäder, och vi kommer att öka skillnaden jämfört med de andra. Det är riktigt som du säger att det bostadssociala ansvaret ytterst tas av de kommunägda bostadsbolagen. Det ska vi fortsätta att göra. I Stockholmshem bistår vi till exempel SHIS för att hjälpa dem som är allra värst utsatta och har det allra svårast. Det är helt rätt. Men det finns också en annan dimension i det, och det är att vi också måste få andra än endast de kommunägda bolagen att ta det här bostadssociala ansvaret. Ett bostadsbolag gör det utan att vi behöver be om det. Ikano är ett sådant bolag som har gjort det under många år. Nu vill vi också att andra och fler ska göra det. Den här gången finns det med i kontrakten. Vi tror att det här är ett steg mot att få de privata fastighetsägarna att ta ett större ansvar i de här sammanhangen.

#### Anförande nr 173

A n n M a r i E n g e l (V): Jag tycker att argumentet att man flyttar de här pengarna från bostadsbolagen för att staden ska betala kringinvesteringarna var intressant, Björn. Vi har kritiserat dem tidigare. Jag måste fråga: Är det verkligen så att vid alla nya byggnationer som allmännyttan gör kommer inga sådana kostnader att tas av allmännyttan utan betalas av staden? Det kan vara bra att veta. Men det går inte att använda de pengarna enligt lagen. Det får prövas lagligt nu. Det är mycket noggrant listat vad man får använda dem till. Ni tänjer redan på det. Ni använder alltså överskottet två gånger. Den här nya lagen är väldigt tandlös, och vi har varit emot den eftersom vi tycker att den tar bort det allmännyttiga i allmännyttan. Men det är ändå så att det finns kvar vissa allmännyttiga ändamål, och de behöver inte vara fullt lika vinstmaximerade som de privata. Det är därför vi säger att det är skillnad på allmännyttan och de privata fastighetsägarna. Det är därför vi tycker att det är viktigt att vi har en stor och stark allmännytta. Vi ser inget problem med att det är Sveriges största bostadsbolag så länge de sköts bra. Det finns mycket att utveckla där.

När ni nu ska bygga så hemskt mycket nytt måste du väl hålla med om att det har varit dåligt med markanvisningar, inte minst till Familjebostäder.

#### Anförande nr 174

B j ö r n L j u n g (FP): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tar den sista frågan först. Jag kan inte kommentera Familjebostäders situation. Jag tror att man måste jobba väldigt dynamiskt på Stockholms bostadsmarknad för att få till så många lägenheter som det bara går. Det tror jag att vi är helt överens om här i salen. Det

kommer att finnas gränsfall i fortsättningen också, och jag tror att vi ska se de här gränsfallen som positiva och gemensamt ta ansvar för att ta reda på vem som gör det ena och det andra bäst. Är det bättre att ett bolag tar hand om parkvägen alldeles intill huset och klipper gräs och kanske rent av underhåller den än att man har en massa aktörer som springer på samma ställe. Det blir ganska ineffektivt.

Jag tror att det allra bästa är att vi ser till hyresgästernas bästa. Det råkar vara Stockholmsdagens motto också. Därmed binder vi oss inte för att det ska vara exakt det ena eller exakt det andra. Infrastrukturen ska absolut tas av staden i allmänhet.

#### Anförande nr 175

**A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V):** Ordförande! Joakim efterlyste en annan typ av debatt. Det skulle jag också vilja göra. Jag skulle vilja ha en debatt där ni faktiskt svarar på de frågor som vi ställer, till exempel hur ni ska använda de här pengarna. Jag hoppas att du inte tänker använda dem till fler reklambroscher, Joakim. Jag har inget emot att möta dig en debatt. Men vem hänger på min ytterdörr när jag kommer hem klockan elva på kvällen? Jo, Joakim Larsson! Inte i fysisk bemärkelse utan i form av en reklambroschyr. Då börjar jag undra vad vi använder våra skattepengar till. Det var bara en reflexion. Jag hoppas att pengarna inte går till fler sådana glassiga broschyrer. När jag dessutom utlovas en matkasse om jag fyller i någon typ av formulär som du har plitad ihop blir jag ännu mer misstänksam.

Låt mig återgå till lite seriösare frågor. Jag ser också, precis som har sagts förut, att skiljelinjerna går mellan de här två sidorna av salen. Frågan är: Är huvudpoängen, Joakim och ni andra, att få in så många aktörer som möjligt i den här staden? Är det en huvudpoäng, eller är huvudpoängen att vi ska bygga så många bra bostäder som möjligt som stockholmare med olika typer av plånböcker har råd med? För mig har det senare prioritet. Om vi ska lyckas med det behöver vi en stark allmännytta, och den håller ni på att utplåna. Det är där som jag ser att skillnaderna går.

Jag vill också ta upp den demokratiska aspekten i detta. Jag tycker att processen med utförsäljningen har varit under all kritik. Nu fokuserar jag på Familjebostäder eftersom jag sitter där. Jag, som vice ordförande i detta bolag, har inte haft en susning om att det pågår en affärsprocess där man säljer 7 procent av lägenheterna. Det är fullständigt katastrofalt och icke acceptabelt. Jag tycker inte heller att det är etiskt. Jag tycker inte att det är försvarbart att man driver igenom den här försäljningen när det pågår en polisutredning, som jag har initierat, om hur den här affären har gått till. Jag tycker att det vore etiskt riktigt att avvakta med den här försäljningen tills polisutredningen är klar.

#### Anförande nr 176

**J o n a s N i l s s o n (M):** Den 26 maj förra året var du med och antog en arbetsordning för styrelsen i Familjebostäder. Det gör man varje år, och varje år läser man igenom och godkänner den. Där står det att man ska ha sju dagar på sig. I vissa fall ska man ha ärendet en vardag för helgen före styrelsemötet, ibland får man också komma med material två dagar innan och ibland till och med direkt på styrelsemötet. Här har vi varit ute mer än sju dygn innan det kallades till styrelsebeslut. Du har varit ute i medierna och sagt att det bara var fem dagar innan. Jag har tagit med mig den

logg från Miljöbud.se där hela styrelsen står med. Budkostnaden var 4 295 kronor. Det är rätt mycket pengar, men vi ville försäkra oss om handlingarna skulle vara ute i framtid. Jag tycker att du ska försöka hålla dig till sanningen. Om ni inte tror på det kan vem som helst gå fram och titta på hur budbilens logg ser ut. Sedan kan ni tro på Ann-Margarethe eller mig.

#### Anförande nr 177

Ann-Margarethe Livh (V): Det handlar om aktiebolagslagen. Aktiebolagslagen säger väldigt tydligt att hela styrelsen ska ha samma information. Det har inte hela styrelsen haft om affären förbereds månader innan den budas ut genom det här 4 000-kronorsbudet. Det är detta det handlar om. Vi skulle ha varit med från början. Man ska vara med i början av diskussion om vi ska sälja eller inte, hur vi ska sälja och var vi ska sälja. Det är då vi ska vara med och inte när man får ett kuvert budat till sig någon vecka innan sammanträdet. Det är detta det handlar om, Jonas. Följ aktiebolagslagen! Om vi har kommunala bolag som är aktiebolag ska vi följa lagen, punkt och slut.

#### Anförande nr 178

Berthold Gustavsson (M): Ordförande, fullmäktige! I stället för att ta många repliker tänker jag samla ihop det lite nu. Det finns olika anledningar till försäljningar. Det är vi överens om. Att det ska investeras 15 miljarder i nyproduktion är kanske inte alla överens om. Det är några som tycker att Stockholm inte ska fortsätta att växa. Att vi behöver renovera befintliga bostäder är vi mer överens om. Vi räknar med att det kostar 20 miljarder de kommande åren.

Vi i Svenska Bostäder har friställt 1 000 lägenheter för omflyttning av dem som behöver en tillfällig bostad medan deras egen renoveras. Det räcker ändå inte till för alla som vill ha renoverat. När jag är ute på boendedialoger får jag frågan: När blir det vår tur? Kommer ni inte till oss snart? Därför är det bra att det finns andra seriösa aktörer som också kan hjälpa till med renoveringar. Det handlar om dem som har som affärsidé att bygga hyresrätter, att renovera och att äga långsiktigt.

Tidigare var det någon som jämförde att sälja en villa med att sälja en hyresrätt. När man säljer en villa måste den som bor där flytta, men när det blir en ny hyresvärd för en hyresbostad får vederbörande bo kvar med samma villkor. Dessutom finns det en påtaglig möjlighet att man får renoverat tidigare.

Sedan finns det de som vill ha fler villkor. Men ju fler villkor, desto mindre betalt. Det är en allmänt känd sanning. När vi nu säljer till dem som har visat omdöme tidigare får vi i Svenska Bostäder mer betalt än vad värdering visade.

Man säger att de boende är oroliga, men ni kunde hjälpa till att lugna dem. Hyresgästernas ordförande Terje Gunnarson sade ungefär så här: Ni behöver inte vara oroliga för att få Ikano som hyresvärd. Jag bor där redan, och jag är mycket nöjd.

Sedan undrar ni varför vi ska sälja i Hagsätra. Ikano har redan ett områdeskontor där, och därför är det stor chans att de boende får ännu bättre service av någon som är nära.

## Anförande nr 179

A n n M a r i E n g e l (V): Hej, Berthold! På dig låter det lite som om det bara var en förlust att äga bostäder. Det är väl en ganska stor tillgång för staden. Ni säger att ni måste sälja ut allt för att ni ska ha råd att bygga annat. Är det inte en väldigt stor tillgång för staden att äga många bostäder? Har man inte dessutom haft ganska mycket intäkter från de här bostäderna genom åren? Det har varit diskussioner som hyrorna verkligen har varit självkostnadshyror. Varför har bolagen så väldigt god ekonomi, och har haft det långt innan ni började sälja ut? Det beror på ansamlade tillgångar. Man har tidigare fått subventioner, men det handlar också om hyror. Man gör sig också av med alla framtida inkomster från de bostäder som man säljer. Det är ganska kortsiktigt.

Den största försäljningsaffären som den här staden har gjort skedde för bra länge sedan, och det var Stockholm Energi. Jag vill fråga dig om det var en bra affär för stockholmarna att sälja det bolaget. Man fick in mycket pengar. Men var det bra för utvecklingen av elpriserna och för stockholmarna på sikt? Jag tror att det är ganska få som tycker det, men jag frågar dig om du tycker det. Det är lite så det är. Om ska sälja det man har för att få in pengar på kort sikt förlorar man ju på lång sikt.

## Anförande nr 180

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (M): Ordförande, fullmäktige! Jag vet att vi brukar få tillsägelse om vi inte håller oss till det ämne som står på dagordningen. Därför tänker jag inte kommentera den delen, men däremot detta med att äga bostäder. Vi tycker att det är bra att det finns bostäder. Vem som äger dem är kanske inte det viktigaste. När Svenska Bostäder bygger nytt pratas det om att det är så dyrt att vem som helst inte kan bo där, men lägenheterna brukar snabbt bli uthyrda. Det är tydligt. Då lämnar de i regel en annan bostad efter sig som någon kan ta över och som kostar mindre att hyra. På det sättet blir de fler som får tillgång till bostäder med den politik som vi för.

## Anförande nr 181

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag vill inte att du och de övriga går härifrån i kväll i villfarelsen att vi är emot privata hyresrätter, Berthold. Det är inte det vi argumenterar för. Vi argumenterar för en stark allmännytta. Men det är skillnader mellan privata hyresvärdar och allmännyttan. Det handlar bland annat om inkomstkravet för att få sin första lägenhet. De privata hyresvärdarna har generellt sett fyra gånger årshyran medan allmännyttan har tre gånger årshyran som krav. Det är skillnad. Samtidigt godkänner allmännyttan försörjningsstöd, barnbidrag med mera som inkomst. Ni minskar möjligheten för många stockholmare att få sin första lägenhet när ni minskar antalet allmännyttiga lägenheter, som ni har gjort under de senaste fem åren, med 20 000 lägenheter.

## Anförande nr 182

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (M): Det är trevligt att höra att ni inte är emot privat ägande eller privata hyresrätter. Det är en bit på väg i alla fall. Vi har sagt ett antal gånger att vi endast säljer till dem som har visat att de tar ett socialt ansvar. De tar ansvar för att det fungerar för dem som ska bo där. Det har de här bolagen tydligt

visat. Det är också deras policy. På det sättet är det fler som kan få en bostad när vi säljer och bygger nytt och därigenom skapar fler bostäder i Stockholm. Jag hoppas att ni också vill att fler ska kunna bo i Stockholm. Detta är ett sätt att öka boendet här.

#### Anförande nr 183

M e h d i O g u z s o y (V): Ordförande, fullmäktige! Snart har vi debatterat dessa ärenden i över två timmar. Det handlar bland annat om försäljning av allmännyttan till privata värdar. Oppositionens välgrundade argument att inte sälja allmännyttan möts med många konstiga argument från högeralliansen. Som exempel kan man nämna att bygga nytt, energieffektivisera och rusta upp. Men den moderatledda högeralliansens viktigaste argument för att sälja allmännyttan och ombilda den är att de vill slutföra målet att införa totala marknadshyror i Stockholm. Det handlar inte om något annat. Allt annat är dekorerings och vackra formuleringar. Det hela går ut på att så fort som möjligt införa marknadshyror i Stockholm.

Innan den här nya lagen om allmännyttan trädde i kraft för ett par år sedan var allmännyttan fortfarande hyresnormerande för privata hyresvärdar. Den möjligheten är borta med den nya lagen till många privata hyresvärdars glädje. Den avskaffades av högeralliansen. Med dessa försäljningar vill högeralliansen kringgå även den nya lagen om allmännyttan som fortfarande ger ett visst skydd för hyresgästerna.

Ordförande, fullmäktige! Båda de politiska blocken är medvetna om bristen på bostäder i Stockholm. Moderaterna, som leder högeralliansen i Stadshuset, tror inte på att kommunen ska bygga nya hyresrätter. De tror i stället på att marknaden ska bestämma hyresnivåer och kvaliteten på bostäder. Det är deras lösning på bostadsbristen i Stockholm. När högeralliansen säger sig värna om hyresrätterna sker det med förbehållet att det ska råda marknadshyror. Vänsterpartiet tycker att med den bostadsbrist som råder i Stockholm i dag är det mycket farligt att låta ansvaret vila på den fria marknaden.

Ordförande! Högeralliansens företrädare säger att det inte spelar någon roll vem som äger och förvaltar de hyresrätter som finns i Stockholm, men de undanhåller en viktig aspekt, nämligen den demokratiska. Om Svenska Bostäder missköter sig i förorterna vad gäller hyra, renovering och annan service till hyresgästerna har hyresgästerna möjlighet att rösta bort dem i kommande val. De hyresgäster som snart kommer att få privata hyresvärdar kommer över huvud taget inte att ha den demokratiska möjligheten att välja bort dem.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen.

#### Anförande nr 184

Borgarrådet R u d i n (S): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Vi har gång på gång här i kväll berättat vilka möjligheter lagen ger att göra uttag utöver överskotten i aktiebolagen för andra ändamål. Det handlar om integration och sociala frågor. Det är vad lagen medger. Vi har i flera inlägg visat att det inte är det som den borgerliga alliansen har för avsikt att göra, utan den har för avsikt att finansiera sin egen förda bostadspolitik i stället. Det handlar bland annat om utbyggnader som kan vara

angelägna men som inte får tas ur det allmännyttiga bostadsbeståndet enligt lagstiftningen.

Låt mig vända på frågan. Vilka behov av integration finns det? Jag konstaterar att Stockholm är en av Europas mest segregerade städer. Vi har fått en uppdelning i rika stadsdelar och fattiga stadsdelar som är tydligare i dag än vad den var 2006 när ni i den borgerliga alliansen tillträdde. Den är till och med mycket tydligare. Innerstaden är i dag i stort sett renodlad från allmännytta. Ringen av bostadsrättsomvandling har nu flyttats utåt i förorterna. Det enda gemensamma drag som finns i den lista som ni enligt lagen är skyldiga att redovisa för vad pengarna ska användas till är att de projekt som ni tänker finansiera ligger i ytterstaden. Om det vore så enkelt som att säga att det som är till för att skapa integration är att det kommunala projektet ligger i ytterstaden vore den här staden så segregerad att den egentligen vore helt förlorad.

Nu anser inte jag det, utan jag anser att det finns möjligheter att bryta den segregation som Stockholm har hamnat i. Det är det vi i oppositionen kommer att gå till val på. Vi ska hitta en bostadspolitik som gör det möjligt för alla att efterfråga bostäder i Stockholms olika stadsdelar. Den enskilt viktigaste faktor som skulle kunna göra att en sådan politik fungerade, och det är forskningen helt överens om, är att man har en generell bostadspolitik med en bred allmännytta.

Vi ska inte gå den väg som många andra länder gjort, och som Stockholm nu har håller på att göra, där man har avvecklat möjligheterna att bedriva en aktiv bostadspolitik och så småningom gått mot allt mindre kommunalt finansierade bostadsformer som så småningom skapar det som allmänt kallas för social housing där det bara är de socialt utsatta och minst bemedlade som kan bo i det här beståndet. I dag har vi fortfarande en allmännytta där folk med vanliga inkomster har rätt att bo och vill bo. Med er politik kommer vi att få fattigmanshus i framtiden. Den utvecklingen vill vi bryta här i kväll.

Därför yrkar vi bifall till vår reservation.

#### Anförande nr 185

**Stellan Hamrin (V):** Herr ordförande! Klimatfrågan är inte någon tebjudning eller något latteparty. Jag vet att det här låter patetiskt, men det handlar om våra barns framtid och framför allt om framtiden för världens u-länder och deras befolkningar. Det krävs enorma satsningar av oss, främst på trafik och byggande, och de måste ske snabbt för att rädda situationen. Men ni struntar i era egna klimat- och miljömål, och ni svarar inte ens på enkla frågor. Det är alldeles uppenbart att det saknas garantier eller program för att de här sålda husen ska kunna leva upp till de klimat- och miljömål som ni själva har ställt upp. Jag tycker att åtminstone Centerpartiet borde skämmas över detta.

#### Anförande nr 186

**Jonas Nilsson (M):** Familjebostäders försäljning av 1 300 lägenheter till AP-fonderna är ett ärende som jag bevisligen har lämnat till sekretariatet. Det är ett ärende som har gått ut i god tid innan arbetsinstruktionen säger att det ska vara ute. Sedan kom också kritiken och frågan: Var finns demokratin i detta? Om man läser

ärendet och en av de fem att-satserna kan man se att det handlar om att man ska hänskjuta ärendet till Stockholms Stadshus AB med hemställan att koncernstyrelsen för sin del godkänner försäljningen av i ärendet redovisade fastigheter samt bereder kommunfullmäktige möjlighet att ta ställning till försäljningen. Det står svart på vitt.

Först ska 15 personer i Familjebostäders styrelse ta ställning till det här och sedan är det väl 15 personer till i Stockholms Stadshus AB som ska ta ställning till det här. Sedan vet jag inte hur många som sitter i kommunstyrelsen. Är det 15 personer där också? Nu är vi uppe i 45 man som ska läsa det här ärendet och ta ställning till det. Sedan ska det upp i fullmäktige, som är 101 man. I fullmäktige har det blivit en omgång till. Det är 101 man till. Då är vi uppe i 260 personer som ska läsa det här ärendet. Kan det vara så att det finns ett demokratiskt underskott i det här ärendet när 260 man vid olika tillfällen och i olika positioner ska läsa det här ärendet? Jag undrar om det kanske inte finns en annan förklaring till att Ann-Margarethe Livh inte reagerade på det här ärendet. Kan det vara så att du inte öppnade kuvertet? Kan det vara så att du inte läste handlingarna själv utan reagerade alldeles för sent? Det finns en reservation, men det finns inget yrkande på bordläggning eller begäran om mer information. Jag misstänker att 260 personer har läst det här ärendet väldigt noga men inte Ann-Margarethe Livh.

#### Anförande nr 187

A n n M a r i E n g e l (V): Eftersom jag sitter i koncernstyrelsen vill jag säga att medan hela den här försäljningen pågick och det fördes diskussioner med köparna ställdes koncernstyrelsens möte i mars in på grund av brist på ärenden. Det kan väl kanske kallas ett underskott i demokratin. Sedan fick vi upp ärendet efter det att det hade lagts fram i bostadsbolagen. Jag tror inte att man kan säga att man har följt aktiebolagslagen. Där handlar det om att alla ledamöter ska ha samma möjligheter att följa beredningen av ett ärende, och det är väl svårt att säga att man kan det när frågan redan har varit uppe och beslutats i bostadsbolagens styrelser.

#### Anförande nr 188

J o n a s N i l s s o n (M): Då är det alltså 245 personer som har haft anledning att läsa ärendet, vara med i en beslutsförsamling och göra detta. Jag har fortfarande väldigt svårt att se det demokratiska underskottet. 245 man har haft anledning att läsa ärendet och sitta i en politisk beslutsförsamling och besluta om detta.

#### Anförande nr 189

J o n a s E k l u n d (MP): Jag tycker att det är ganska anmärkningsvärt att när Ann-Margarethe Livh har påpekat att beredningen av det här ärendet förmodligen inte har gått rätt till enligt aktiebolagslagen – det har dessutom polisanmälts och en åklagare har funnit skäl att anta att det har begåtts ett brott i samband med den här processen – säger Jonas Nilsson att det hela förmodligen är Ann-Margarethe Livhs fel och att hon har klantat till det och inte läst handlingarna på rätt sätt. Jag tycker att det är helt otroligt.

Jag skulle vilja fråga om inte den här processen borde tas om. När det är så tydligt att det inte har gått rätt till och att inte alla ledamöter i det här bolaget har fått vara med

och följa beredningen, är det då inte rimligt att man tar om det från början och följer aktiebolagslagen i stället för att försöka påstå att det är ledamöter från oppositionen som inte har skött sitt uppdrag på rätt sätt?

#### Anförande nr 190

J o n a s N i l s s o n (M): Man hör bara precis det man vill höra. Jag sade bara att jag inte kan slita mig från tanken att det möjligen kan vara så att flera har läst på lite dåligt eftersom reaktionen kommer så väldigt sent. Jag välkomnar naturligtvis den utredning som ska komma. Men jag är givetvis övertygad om att vi har gjort allt vi har kunnat och allt som vi ska göra enligt reglerna för att det ska ske på rätt sätt, annars skulle jag inte stå här i dag. Det förstår väl vem som helst.

#### Anförande nr 191

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): När det gäller förolämpningen att jag inte har läst handlingarna vill jag säga att det är lite märkligt om jag inte skulle ha gjort det eftersom jag skrev en lång och ganska ilsken reservation, vilket torde ha varit ganska svårt att göra om jag inte hade läst handlingarna.

Du pratar om vad som hände på det mötet, men aktiebolagslagen talar om beredningen, Jonas. Man ska vara med i beredningen av ett ärende. Beredningen av detta ärende började långt före jul. Den började flera månader innan vi fick det på bordet. I ett annat jämförbart fall som handlar om SL, där Elwe Nilsson hade sålt lite aktier som han inte borde ha gjort, var det precis samma sak. Då var det så att om oppositionen hade fått vara med från början kunde utslaget ha blivit annorlunda, för då hade kanske beredningen gått annorlunda till. Det precis samma sak här.

Jag vill undanbe sådana förolämpningar som att man inte läser ärendena. Jag tycker att det var lite lågt.

#### Anförande nr 192

J o n a s N i l s s o n (M): Jag tycker att det är minst lika lågt att ta upp ärenden som inte alls har med det här att göra. Vi har inte haft till närmelsevis samma procedur. Det är faktiskt väldigt fräckt. Du som vice ordförande kan mycket väl vara mer aktiv, höra av dig och be om mer information om det är det som är problemet.

#### Anförande nr 193

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Nu tänker jag börja den riktiga debatten. Nej, jag skojar. Vi har fått ett tilläggsyrkande. Vi har tittat på det och konstaterat att vi skulle ha haft lite tid att bereda den här frågan innan, och det borde ni också ha haft intresse av. Det uppstår en del märkliga konsekvenser i sammanhanget. Det hade varit bra om vi hade sett det här tidigare så att vi hade kunnat ta med det i återremissen och förklarat varför detta är omöjligt. Vi yrkar alltså avslag på detta tilläggsyrkande.

*§ 15 Värtapiren – reviderat genomförandebeslut för exploatering. Valparaiso och Södra Värtan – reviderat inriktningsbeslut för exploatering (utl. 2012:76)*

Anförande nr 194

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Vi har haft en lång och lite rörig diskussion i vår grupp om huruvida vi ska debattera eller berätta hur det var, och vi bestämde oss för att berätta hur det var.

Vi gjorde fel i kommunstyrelsen. Vi yrkade där bifall till Miljöpartiets reservation, inte för att vi är emot utvecklingen på Värtan utan för att vi är för. Vi vill dock vara säkra på att man gör rätt, så därför yrkar vi bifall till Miljöpartiets reservation.

Anförande nr 195

Borgarrådet L a r s s o n (M): Vi ska väl inte ha någon väldigt lång debatt om detta, har jag förstått. Jag vill bara säga att detta är ett väldigt bra ärende. Genom all bergssprängning får man ut väldigt mycket berg som man kan fylla ut med, och på så sätt möjliggör man för ytterligare bostadsförsörjning. Det är bra för Stockholm.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag och tänker inte ägna mer åt detta. Det är ett mycket bra förslag!

Anförande nr 196

E v a B o n n i e r (M): Jag ska förhoppningsvis vara lika exemplarisk som Joakim och säga att det här är ett fantastiskt intressant och härligt ärende och att vi i Stockholms Hamnar är mycket, mycket glada över att vi nu äntligen har kommit fram. Det här ärendet började 2002, så det är nästan tio år som vi har hållit på med det, och nu är vi vid målet.

En del justeringar som har varit jättebra har skett under resans gång. Det har inneburit att det nu är mycket bättre än det var från början. Ärendet är dyrt och stort, men vi ska också komma ihåg att de passagerare som kommer till hamnen bidrar med ungefär 5 miljarder till stadens kassa – varje år. Kryssningspassagerarna bidrar med en halv miljard varje år, och jag tror att man ska ha det i bakhuvudet lite grann när man tittar på de enorma siffror som det handlar om.

Kostnaderna har ökat under resans gång, och det är inte så konstigt. Det handlar bland annat om att vi har höjt miljökraven bland annat med elanslutningar till båtar och ytterligare några saker som har tillkommit. Det är framför allt infrastrukturen med planskilda korsningar mellan järnväg och väg och sådant.

Någonstans i ärendet har det framkommit att några tycker att man skulle invänta Högsta domstolens utslag när det gäller detta. Då vill jag bara säga att Stockholms Hamnar har fått tillstånd att genomföra projektet genom det beslut som Miljööverdomstolen tog förra året. I domen står det att vi ges tillstånd att arbeta vidare med detta. Nu ligger det förvisso ett överklagande i Högsta domstolen från en enda intressent, Djurgården-Lilla Värtan. Vi avvaktar naturligtvis även detta

överklagande, men vi har som sagt var fått tillstånd att starta genom Miljööverdomstolens beslut.

Det är som sagt var ett stort åtagande – närmare 7 miljarder för hela området. Det är ett historiskt beslut att bygga en ny hamnanläggning för Stockholm med fler kajplatser och en ny passagerarterminal som även gör att vi kan ge kunder och gäster mycket bättre uppställningsytor. Den gamla hamnen som vi nu bearbetar byggdes 1870 så det känns dags för en ny hamn.

Stockholms hamn är ett riksintresse och strategiskt viktig för hela Stockholmsområdet. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag!

#### Anförande nr 197

Å k e A s k e n s t e n (MP): Även om vi har ett förslag till beslut från Miljöpartiets sida är enigheten ganska stor om det här projektet som sådant. Enigheten mellan Miljöpartiet och Socialdemokraterna är också påtaglig, och anledningen till att vi är kritiska på vissa punkter är för att just de punkterna är lite svaga och oklara i Alliansens skrivning.

Något som inte är oklart men som är ett problem är proportionerna som helhet mellan bostäder och kontor i Norra Djurgårdsstaden. 30 000 arbetsplatser och drygt 10 000 bostäder är inte acceptabelt! Betänk att Stockholms län de senaste åren har ökat med 35 000 personer per år. Ungefär hälften av dem är i Stockholms stad. Det behövs mer bostäder, inte dessa massor av kontor.

För inte så länge sedan fick Alliansen igenom att Skandinaviska Enskilda Banken skulle få bygga en massa kontor just här ute i kvarteret Amsterdam. Jag tycker att det är väldigt tråkigt att man nedprioriterar bostadsbyggandet på detta sätt. Här gäller det att tänka om!

Men för att det ska kunna bli fler bostäder i det här området krävs att de känsliga miljöfrågorna kan hanteras. Det är framför allt bullret som är ett stort problem. Det är buller från hamnverksamheten, från båtarna och så vidare, och det är viktigt att man redan nu klargör att man måste begränsa bullret från den verksamheten. Så fort en båt kommer in till kaj ska den anslutas till elsystemet i stället för att stå och bullra och släppa ut avgaser.

En annan sak som vi tycker är viktig är att man nu överväger att bygga höga hus, i alla fall några stycken, i det här området. Det är ett mycket lämpligt område för detta, just med tanke på bostäderna.

Ni har kanske sett i förvaltningsförslaget att det finns grönska på taken på flera hus. Det är jättetrevligt, men man har glömt fasadgrönskan. Den behövs också. För de lyssnare som till äventyrs inte vet varför det är viktigt med grönska på tak och fasader är det därför att det håller nere temperaturen när det är värmeböljor. Då kylvet det ned lite grann, och det är viktigt. Då spar vi energi, eftersom vi inte behöver så mycket energi för kylning, och det är alldeles utmärkt.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen!

## Anförande nr 198

**Helena Bonnier (M):** Jag har blivit ombedd att hålla mig väldigt kort, och det gör jag gärna. Jag vill bara säga att i hamnstyrelsen, som är den mest berörda i det här ärendet, var det en enig styrelse, alltså samtliga partier, som gick på det här förslaget.

## Anförande nr 199

**Åke Askén (MP):** Om vi ska vara riktigt korrekta och läsa det särskilda uttalande som gjordes av S, V och MP förefaller enigheten faktiskt inte så stor. Det kunde mycket väl ha varit ett förslag till beslut, men av någon anledning valde man att göra ett särskilt uttalande av det, så jag håller inte med Helena Bonnier om detta.

## Anförande nr 200

**Maria Östberg Svanelind (S):** Det här blir också ett kort inlägg. Åke Askén drog tre av de väldigt viktiga punkterna. En fjärde handlar om den strategiskt viktiga hamnen och marken runt i hamnområdet. Där hade vi velat se en modell med tomträtter i stället för markförsäljning. Det är ytterligare ett skäl till varför vi inte riktigt kan ställa oss bakom förslaget i sin helhet. Jag vill dock återigen understryka att det är klart att det är väldigt bra att man exploaterar det här området, och lyckas man lösa alla de här utmaningarna, framför allt med buller och farligt gods, så kommer det att bli en fantastisk stadsdel.

Jag vill också understryka att när man väl exploaterar så är det här ett område som väl skulle lämpa sig för ett antal mycket höga hus, och då tror jag att det går att få ut mycket mer än 10 000 bostäder.

## Anförande nr 201

**Borgarrådet Larsson (M):** För att klarlägga detta lite grann: Ärendet innebär att det finns möjlighet till en ökad exploatering, och det tror jag är viktigt. Det vi har sett hittills har varit alldeles för lågt; det tror jag att alla är överens om.

Sedan är det så att många av kontorsfastigheterna används just som bullerskydd i vissa sammanhang. Det blir väldigt märkligt om man skulle dra ned det som en del partier kanske vill, dock inte Maria Östberg Svanelind. Det är faktiskt så att området behöver lite av varje, och jag tror att om vi får upp exploateringsgraden något, kanske med några spännande höga hus eller kanske genom att pröva på också den tredimensionella fastighetsbildningen, det vill säga att ha något i botten och något annat högre upp, så tror jag att vi kommer att komma ganska långt i detta jättespännande utvecklingsområde som jag ser fram emot att följa de kommande åren. Där kommer också att krävas kollektivtrafik och annat som vi kanske inte är lika överens om.

## Anförande nr 202

**Maria Östberg Svanelind (S):** Jag tror att det är som Joakim Larsson säger: Vi är i huvudsak väldigt överens, och det är också så de här reservationerna eller egna förslagen till beslut har sett ut: att i huvudsak tillstyrka. Vi är dock mer

oroliga än ni över frågorna som rör buller, den farliga godshanteringen och en del andra saker som vi tror kommer att stöta på väldigt stor patrull, inte minst detta att också ändra och harmonisera lagstiftningen för att få till bullerdelarna.

Anförande nr 203

A n n M a r g a r e t h e L i v h (V): Vi är också positiva till den här bebyggelsen, och vi har skrivit att vi i huvudsak bifaller. Se inte så chockad ut, Joakim – vi är ganska överens i det här fallet.

Däremot är vi som vanligt oroliga för att det ska bli lägenheter som är för dyra för många människor, så vi tycker att man skulle kunna utlysa och använda sig av de arkitekttävlingar som vi annars använder oss av men med krav på att bygga billigt, energismart och kanske med ett hyrestak. Det tycker vi att man skulle passa på att göra när man exploaterar ett sådant här nytt område. Men för övrigt finns det mycket som jag tror att vi kan utveckla tillsammans i det här området, framför när det gäller att bygga mer. Vi bör också ha en dialog med SL så att kollektivtrafiken finns med från början.

*§ 16 Överenskommelse mellan kommunerna och landstinget i Stockholms län om samordning av insatser för habilitering och rehabilitering enligt SOSFS 2007:10 och ändringar 2008:20*  
*Rekommendation från Kommunförbundet Stockholms län (utl. 2012:77)*

Anförande nr 204

K a j N o r d q u i s t (S): Ordförande, ledamöter! Det här är ingen kontroversiell fråga. Det är ingen som har gjort några reservationer åt något håll, men jag kände ett visst behov av att säga några saker kring den i alla fall.

Det här är en rekommendation från kommunförbundet för Stockholms län att vi ska ägna oss åt samordning mellan SLL, alltså Stockholms läns landsting, och staden. Det är naturligtvis jättebra. Jag har fått en dragning av det här i dag och fattat att det här inte riktigt ska vara i sjön förrän våren 2015. Fram till dess ska det utredas, och det är en hel rad olika saker som ska göras.

Jag vill bara markera några saker kring detta. Först och främst är det viktigt att man är medveten om begreppen habilitering och rehabilitering. Rehabilitering handlar om att man lär sig någonting på nytt som man har kunnat tidigare. Habilitering handlar om att man lär sig någonting som man inte kunde tidigare. Rehabilitering är någonting som är väldigt viktigt om man ska komma tillbaka till exempel till arbetsmarknaden när man har åkt på exempelvis en allvarlig funktionsnedsättning, och då måste den sättas in ganska kvickt. Det är inget som man kan töva i. Ibland krävs det också att man har ett ordentligt samarbete både mellan arbetsgivare, landstinget, staden, Försäkringskassan och till och med i vissa fall Arbetsförmedlingen.

Detta betyder att om man ska fixa livskvalitet kring det här så krävs det att man är effektiv och samordnar saker och ting. Då är det viktigt att inte konsekvensen av detta blir att man kommer att diskutera ganska länge vem som ska ta ansvaret – landstinget eller kommunen. Det får heller inte bli någon form av minskad kompetens, det vill säga att kompetens som har funnits kring detta urholkas.

Det känns också viktigt att markera att när detta ska sättas i sjön så är det viktigt att man samarbetar med organisationer med människor med funktionsnedsättningar, därför att det är faktiskt dessa grupper vi talar om här. Om man får de effekterna att det inte blir så att man ägnar mycket tid åt att diskutera vem det är som egentligen ska ta ansvaret, landstinget eller staden, om det är så att detta kommer att innebära en effektivisering, om det är så att man inte minskar graden av kompetens – då är det här kanon. Är det på det viset är vi socialdemokrater jättepositiva, och det är heller ingen som har gjort någon reservation.

Anförande nr 205

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag tänkte fatta mig kort, eftersom inga reservationer har framförts. Det är klart att vi inte har någon anledning att dra detta in långbänk, men eftersom alla kommuner i länet ska vara med på detta tar det också tid att implementera. Det är också viktigt att framhålla att det är ju inte så att det inte

sker någon samverkan i dag, utan det sker både när det rör habilitering och rehabilitering. Det finns en rad förbättringar i den här överenskommelsen, inte minst det förstärkta barnperspektivet som också kommer att öka barns delaktighet i den aktiva planeringen inte minst av habilitering.

Det sker alltså samverkan i dag, och det kommer att ske framöver, och förhoppningsvis kommer det att bli ännu bättre med den här överenskommelsen. Det blir större likställighet över länet. Tack för dina åsikter, Kaj – dem tar vi med oss!

#### Anförande nr 206

K a j N o r d q u i s t (S): Jag tänkte bara säga att det jag tänkte på var väl inte att det inte kommer att dröja till våren 2015, utan det var bara för att markera för dem som inte visste att det kommer att ta ett tag innan den här uppgörelsen är i sjön.

Det viktiga är väl inte just det heller, utan det viktiga är att det verkligen blir effektivare när uppgörelsen är i sjön, och det finns väl inget som hindrar det, men det är viktigt att se upp så att det inte blir bråk om vem som ska ta ansvaret och att man ska gräla om det. Tyvärr finns det en hel del erfarenhet inom handikappsvängen av att det blir så.

*§ 18 Detaljplan för ny bussterminal för Nacka- och Värmdöbussarna vid Slussen i stadsdelen Södermalm, Dp 2011-01580-54 (utl. 2012:79)*

Anförande nr 207

Borgarrådet K e v i u s (M): Ordförande, ärade ledamöter, stockholmare, Nackabor, Värmdöbor! I kväll borde vi fatta beslut om att bygga en ny bussterminal för Nacka- och Värmdöbussarna. Alla som någon gång har väntat på en Nackabuss eller en Värmdöbuss har nog tänkt tanken att här under broarna är det lite bullrigt, dålig luft, ganska otryggt och inte speciellt fräscht. Jag är övertygad om att till och med socialdemokrater och miljöpartister har känt så någon gång när ni har väntat på bussen där. Jag är övertygad om att ingen tycker att bussmiljön i dag är speciellt trevlig och fräsch.

Förslaget till ny bussterminal är, precis som hela Slussenprojektet, väldigt efterlängtat och kommer att göra många människors vardag både tryggare och mer funktionell. Att inte fatta beslut i dag utan att i stället kräva återremiss är att skjuta upp och utreda vidare. Det är att inte vilja ta ansvar.

Vi i Alliansen tar däremot ansvar för framtiden, och vi bygger också för framtiden. Den nuvarande slitna bussterminalen används av ca 30 000 avstigande personer varje dag. Vi vet att Nacka och Värmdö växer kraftigt, och vi har alla ett gemensamt ansvar att bygga för framtiden. Därför har den nya terminalen en kapacitet som är 45 procent större än dagens bussanläggning, och alla vi nördar som gillar detaljplaner vet ju att det här är en maxstorlek. Alla detaljplaner tar maxhöjd, maxbredd, maxstorlekar.

Den nya bussterminalen kommer också att behövas, oavsett när tunnelbanan byggs ut. Tunnelbanan till Nacka är viktig, men den kommer inte att ta bort behovet av direktbussar till Nacka och Värmdö. Vi vet alla att det tyvärr tar en viss tid att bygga en tunnelbana.

Den nya bussterminalen, om vi fattar beslut i dag eller kanske på nästa fullmäktige, kan alltså vara färdig 2018. Det är, mina vänner, stockholmare, Nackabor, Värmdöbor, redan om sex år. Jag tycker att det är väldigt viktigt att vara en tydlig och ärlig politiker och säga att tunnelbanan inte kommer att stå klar om sex år.

Det finns de som säger att det inte behövs någon bussterminal alls när det ska byggas en tunnelbana. Men vad händer om vi inte bygger någon ny bussterminal? Det kommer att finnas minst 30 000 människor, troligtvis det dubbla, som då ska fortsätta nyttja den tillfälliga pontonen ute i vattnet. Massor av bussar ska åka in till Centralen eller Gullmarsplan. Jag är väldigt glad över att fem av sju partier vill ha denna bussterminal, även om Vänsterpartiet är lite fega i dag.

Denna detaljplan kommer att medge en ny bussterminal som är ljus och fräsch i ett fräscht bergrum. Det kommer att bli snyggt, säkert och praktiskt, och för alla er som är oroliga för avstånd finns det beskrivet på s. 14-15 om hur bra avstånden kommer att bli mellan tunnelbana och buss, så jag rekommenderar att ni läser där. Man kommer på ett enkelt sätt att kunna byta till spårvagnen, till stadsbussarna och till

båten i framtiden. En utbyggd tunnelbana innebär som sagt var *inte* att det inte skulle behövas direktbussar och en ny, fräsch bussterminal, för bussterminalen i dag är inte fräsch.

Det vore ett stort misstag att tro att vi kan klara oss utan denna bussterminal. Det kan inte framtidens Stockholm. Medborgarna i Nacka och i Värmdö behöver en ny bussterminal, och vi behöver en ny bussterminal. Att inte fatta beslut i dag utan att i stället skjuta upp, utreda vidare och återremittera är att inte vilja ta ansvar.

Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag!

#### Anförande nr 208

Å k e A s k e n s t e n (MP): Ordförande, ledamöter! Jag håller inte med Regina Kevius. Att yrka återremiss i kväll är att ta ansvar. Jag tycker inte riktigt att ni har tagit ert ansvar genom det här förslaget. Det är lite för ofullständigt och, Regina, om vi om två veckor tar beslutet kommer den här terminalen faktiskt ändå, om allt fungerar enligt åtminstone era tidsplaner, att vara klar 2018, eller hur? Det är inte direkt panik på öppen gata.

Vi kan inte helt bortse från att beslutet om tunnelbana har förändrat situationen. Det känns lite som att ni inte riktigt tar det där på allvar, men vad jag har uppfattat det är väl numera även Moderaterna faktiskt på allvar, trodde jag i alla fall, med på tunnelbana till Nacka. Men just tunnelbanan ställer till det lite grann när det gäller beräkningarna. Vi menar att vi bör ha bättre siffror bland annat från SL, för det finns olika uppgifter, vilket vi kan läsa i handlingarna, om hur mycket det ena kommer att öka och det andra kommer att minska. Detta bör klargöras.

Vi undrar också lite grann hur ni har tänkt. Om man bygger den här stora terminalen i berget och sedan inte behöver den, har ni då funderat på någon typ av alternativ användning av resten? Skulle man kunna ha en återvinningscentral eller någonting bra där inne? Det är en fråga.

Sedan är det pengarna. Det är lite vanskligt att sätta igång ett sådant här bygge och inte veta vad det kostar och, framför allt, att inte veta vem som ska betala kalaset. Vi borde åtminstone få en uppfattning om proportionerna mellan SL:s och Stockholms stads insatser i det här. Om detta vet vi ingenting, och det vill vi gärna veta om 14 dagar.

#### Anförande nr 209

Borgarrådet R u d i n (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det här ärendet är skilt ur sitt sammanhang. Jag vill börja med att säga det så att inte någon åhörare ska förvillas att tro att den här bussterminalen har uppstått som ett behov av att vi behöver en bussterminal i det här läget. I stället är det så att den är orsakad av att detaljplanen kring nya Slussen föreskriver att det ska vara en galleria i den nuvarande bussterminalens läge.

Detta är viktigt, därför att en av huvudinvändningarna vi har emot det här förslaget är att för bussresenärerna blir det, hur man än vänder och vrider på det, längre att gå till

tunnelbanan. Det kommer att bli en längre omstigningstid än i dag. Med det sagt inte alls att det skulle vara trevligt att byta buss där i dag. Vi socialdemokrater har haft kampanjer på platsen för att man borde städa upp, rensa upp och snygga till där. Självklart måste man när man bygger en Slussenanläggning ombesörja en bra anslutning för bussresenärer.

Men när man gör det bör man också ta ställning till vilka behoven är. Därför är det anmärkningsvärt att man i det här ärendet helt bortser från att SL:s tidigare bedömningar har varit att trafikkonsekvenserna av den nuvarande planeringen för Slussen är helt orealistiska och att SL dessutom påvisar att när den nya tunnelbanan till Nacka kommer till stånd så minskar behovet av den här bussterminalen drastiskt och att den kapacitetsökning som den bussterminal som Regina Kevius nu talar om i själva verket kommer i ett läge där vi bara några år senare kommer att ha en helt onödig bussanläggning.

Det har då framförts att den går att använda till andra ändamål, bland annat för privata bussar. Men kom då ihåg att hela den här bussterminalen som den är ritad i detaljplanen har angöringen till och från österut. Då måste ni fråga er hur många turister det är som kommer att vilja färdas österut. De turister som står och trängs här vid stadshuset och slottet kommer inte att bli placerade vid Slussen, för det är inte till Nacka de vill utan till andra områden.

Härutöver är bussterminalen en gigantisk kostnad. Hur stor vet vi inte. Det vi vet är att kompisarna i landstinget säger att de inte tänker betala. De tänker bara betala för den del av bussterminalen som är funktionell, inte det som har med gestaltning att göra. Jag tycker att det är fel att vi går till beslut utan att få redovisat en kostnads-kalkyl där det framgår vilka parter som ska stå för vilka kostnader, och jag tycker att det är fel att vi går till beslut om en bussterminal som vi vet kommer att bli obsolet inom en överskådlig tid. Det är en lek med alltför stora pengar, där man talar om allt mellan 2 och 3 miljarder kronor, och utan att veta det borde vi inte ta det här beslutet i kväll.

Därför har vi bett om förtydliganden på de här punkterna under den återremiss vi yrkar på här i kväll. Bifall till vårt yrkande om återremiss!

#### Anförande nr 210

**S e b a s t i a n W i k l u n d (V):** Vänsterpartiet är de klimatsmartas och rättvisas parti. Det är därför som vi yrkade avslag till detaljplanen för Slussen som togs här tidigare, där man prioriterade bilen över andra trafikslag.

Behovet av en ny terminal är däremot påtagligt. Vi har exempel på att privata bussar hyrs in av arbetsgivare som inte kan låta sina arbetstagare åka genom Slussen. Vi har en sjunkande andel resenärer från Nacka-Värmdö, proportionellt sett. Bäst-föredatum är utgången för länge sedan.

Vi tycker att terminalen på många sätt har kloka och bra lösningar. Ett är trafiksepareringen där luft kan återanvändas och där säkerheten är bättre, där man inte behöver gå över andra vägar för att komma till bussen och så vidare. Liljeholmen kan tjäna som exempel.

Vi tycker också att det är bra att biltrafiken kan ledas bort från kajer så att de blir till för gångtrafikanter, cyklister och kollektivtrafikresenärer som kan komma in där nedifrån in till tunnelbanan.

Den kritik vi vill bära fram är att man inte tog fram det här förslaget tillsammans med SL. Från början var det en omfattande kritik. Sedan har man i allt väsentligt kommit till rätta med den, men vi vill i alla fall att man ska utveckla och tänka på hur man ska arbeta med tillgänglighet och med flödena så att det fungerar, till exempel med rulltrappor och hissar för personer som ska göra en omstigning.

Den allvarligaste kritiken mot det här, som hänger samman med hur man arbetade med SL, där vi inte är fega och som också är anledningen till att vi yrkar på en återremiss, har att göra med att man inte har gjort upp om kostnaden mellan landsting och kommun. Vi menar att detta kan leda till en onödig efterhandsdiskussion som dels kan låsa en byggprocess, dels kan behöva förändra den. Därför ser vi mycket allvarligt på detta och yrkar på en återremiss, alltså den vi tidigare har lagt i kommunstyrelsen.

#### Anförande nr 211

Ewa Larsson (MP): Från Miljöpartiets sida vill vi bara påminna om Nackamoderaten Erik Langby som har varit med i landstinget och som säger att det är ett stort samhällsintresse att tunnelbanan till Nacka kan förverkligas relativt snabbt. Han har en ekonomisk kalkyl som han har plockat in, som jag hoppas att ni tar del av, där han får det här att gå ihop, och det låter precis som vi i Miljöpartiet också vill ha det, för vi tycker ju att fokus här ska vara den kollektiva trafikpunkten. Det är det som är det centrala, och det är därifrån planeringen ska ta sin utgångspunkt.

Vi förespråkar naturligtvis ett framtida trafiksystem där de gående, cyklande och kollektivtrafiken ges företräde framför biltrafiken, och då tycker jag att det är lämpligt att också hänvisa till Trafikverket som nu har konstaterat att vägnätet är färdigbyggt. Vi verkar alltså vara många på den planerande sidan inom den politiska sidan som är överens om att det är kollektivtrafiken som är det centrala, och därför yrkar vi på den här återremissen som Åke Askensten också talade om samt att tunnelbanan måste skyndas på.

#### Anförande nr 212

Borgarrådet Hamilton (M): Jag hoppas verkligen inte att vägnätet är färdigutbyggt i Stockholm, för var ska då alla bussar som vi kommer att behöva framöver gå någonstans?

Det här ärendet handlar bara om att ni vill förhala, och jag är helt övertygad om, eller rättare sagt, jag *vet*, att Erik Langby är väldigt mån om att de 30 000 resenärer som kommer från bland annat Nacka och Värmdö har någonstans att ta vägen och har en väl fungerande bytespunkt när de kommer 2018. Det kommer de inte att ha om man ska följa er rekommendation att vänta på att tunnelbanan blir färdig, för det kan jag lova och nästan slå vad om hur mycket som helst: en färdig tunnelbana till Nacka kommer inte att finnas 2018!

## Anförande nr 213

E w a L a r s s o n (MP): Utgångspunkten är kollektivtrafikanten, och jag förstår att Ulla Hamilton och Trafikverket inte är överens. Ni har ju även varit ute i medierna och konstaterat att ni inte är överens, men klimatpolitiken konstaterar, och det är den som Trafikverket gör sina prognoser och uttalanden ifrån, att vägnätet är färdigbyggt, och bussarna ska naturligtvis gå på de vägar som redan finns – självklart. De ska frigöras när vi andra får bättre kollektivtrafik.

Om Ulla Hamilton hade haft utgångspunkt i kollektivtrafiken när vi började med Slussen hade det inte sett ut som det gör i dag i planeringen, och då hade vi inte behövt stå här och begära en återremiss. Men det är inte det som varit det centrala. Nu har tiden har hunnit ifatt även Moderaterna, och jag konstaterar att Erik Langby är mer positiv till att det går att snabbt bygga en tunnelbana till Nacka än vad man är här från Stockholms stad, och jag antar att Ulla Hamilton representerar hela Alliansen när hon säger att det här är orimligt och kommer att ta väldigt lång tid.

Men från den gröna och klimatsmarta sidan tror vi på det här!

*§ 20 Interpellation om Järvalyftet och hur revisorernas kritik mot hanteringen av ytterstadspengarna följs upp (nr 2011:53)*

Anförande nr 214

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag ber att få hänvisa till det jag sagt i det skriftliga svaret.

Anförande nr 215

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Nu har ju väldigt mycket av det jag har frågat Joakim Larsson besvarats av Svenska Dagbladet i en ganska lång och undersökande artikelserie, så det känns lite som om vi kommer i efterhand. Men för mig kom åter den här bilden av Joakim Larsson på min dörr framför mig när interpellationen råkade komma upp.

Jag tycker ändå inte att Joakim Larsson har redogjort tillräckligt noga för det här med pengarna. Det har varit en dimma runt hur man har använt pengarna. Vem kan söka? Hur går man ut med information till olika personer, föreningar och så vidare? Jag tycker inte att Joakim Larsson har svarat på det. Du kan väl också försäkra mig om att du inte kommer att göra fler sådana broschyrer.

Anförande nr 216

Borgarrådet L a r s s o n (M): Tack för frågorna i denna interpellation! Jag har som vanligt försökt svara men inte tillfyllest, enligt Ann-Margarethe Livh. Låt mig konstatera att vi har lite olika syn på hur hanteringen av de här pengarna ska gå till. Låt mig också säga att Järvalyftet innehåller lite mer än projektpengar. Det vi pratar om här är pengar som är till för att sätta igång olika verksamheter som sedan förhoppningsvis ska kunna inrymmas i ordinarie verksamhet. Det liknar möjligen de tidigare projekt som man har försökt på olika sätt bedriva inom staden. Men därutöver är Järvalyftet en enorm satsning från respektive förvaltning och bostadsbolag som har fastigheter i området. Det är i praktiken miljardsatsningar.

Nu handlar interpellationen om dessa 200 miljoner och hur beslutsgången är när det gäller detta. När fullmäktige tog ärendet om styrgruppen, alltså hur styrgruppen skulle hantera det som var Järvalyftet, var det väldigt tydligt att denna styrgrupp inte är ett beslutsorgan. Ett beslutsorgan i staden ska ha en tydlig majoritetssituation och en tydlig oppositionssituation; det ska alltså räknas ut enligt de gängse reglerna. Så är det inte i styrgruppen. Styrgruppen har en representant för varje parti. Det var i alla fall tanken.

Det var också meningen att varje sådan representant skulle kunna sitta i respektive nämnd, styrelse eller kommunstyrelsen för att sedan driva de frågor som styrgruppen hanterar. Det har mig veterligen inte fungerat särskilt väl, beroende på det faktum att delar av oppositionen under en tid valde att inte närvara. Dock kan inte denna styrgrupp vara den som formellt fattar besluten. Det får i så fall kommunstyrelsen göra, och då får Ann-Margarethe Livh naturligtvis ha synpunkten att delegationsför-

ändringen är viktig, att man får en annan summa i delegationsordningen. Men det är kommunstyrelsen som fattar den typ av beslut som efterfrågas här.

Jag tycker att det möjligen är att ta i att säga att revisorerna här har kommit med en massiv kritik, vilket jag också skriver i svaret. Det finns synpunkter på hur man kan gå vidare för att utveckla detta så att det blir tydligare för dem som söker, och i den mån ger jag Ann-Margarethe Livh rätt: Det ska vara tydligt hur man söker dessa pengar så att respektive nämnd och förvaltning också ser hur man ska kunna använda pengarna framöver, om det är så att man söker.

#### Anförande nr 217

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Nu blev jag lite konfunderad, Joakim. Vi kan ha olika synpunkter på tyngden i revisorernas svar. Det kan vi diskutera. Jag tycker nog att kritiken var ganska tuff och verkligen berättigad.

Men frågan, som jag inte tycker att Joakim Larsson svarade ordentligt på vare sig i svaret eller när du gick upp i talarstolen, är för det första: Tycker du att det är en bra ordning att beslut om de här pengarna sker bakom lyckta dörrar? För det andra, tycker du att det är en bra ordning att vissa kan få pengar på ganska lösa och otydliga grunder medan andra föreningar och organisationer inte har en susning om att de kan söka de här pengarna? Det är väldigt otydligt. Jag undrar varför det är så otydligt. Varför kan ni inte vara sjysta och gå ut och säga att de här pengarna finns, så här är reglerna och ni kan söka? Stadsdelsnämnderna skulle kunna bestämma, där man har total insyn och allt är genomskinligt.

#### Anförande nr 218

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det är mycket möjligt att projektpengar och dessa pengar för ytterstadsutveckling ska kommuniceras mera. Det är inte alls omöjligt. Jag kan konstatera att det dock är flera stadsdelar som är inne i arbetet med att också söka pengar till olika delar av ytterstadsutvecklingen för att komma till rätta med diverse saker som man ser är bekymmersamma i respektive stadsdel. Då arbetar man i de olika fallen ganska nära det lokala föreningslivet för att komma till rätta med olika bekymmer. Jag tycker nog därför att man gör ungefär som Ann-Margarethe Livh vill, men möjligen bör detta kommuniceras på ett annat sätt.

När det gäller själva delegationsärendet är det ett beslut som är fattat av kommunstyrelsen. Det är möjligt att ni reserverade er mot själva beloppet. Det har jag för mig att ni gjorde. Där har vi lite olika uppfattning, men i sak är det viktigt att man har en ganska tydlig beslutsgång, att det är tydligt att man kan följa respektive ärende och att dessa presenteras för styrgruppen. Men det är fortfarande inte styrgruppen som ska fatta ett beslut, utan det är ärenden som enligt delegationsordningen ska tas av stadsdirektören eller av kommunstyrelsen om det är sådana belopp som kräver det.

#### Anförande nr 219

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Jag tycker inte att styrgruppen ska fatta de här besluten. Jag tycker att det ska vara stadsdelsnämnderna som gör det och att det ska vara genomskinligt och transparent och att alla som bor i ett område, föreningar

och så, ska ha samma villkor. Så tycker inte jag att det har varit, och det blir också en väldigt dålig stämning, kan jag säga, när vissa undrar varför andra plötsligt har fått några miljoner och hur fick de det och var kom de pengarna ifrån? Det är inte bra för demokratin, Joakim Larsson, när det är på det sättet, så jag förstår fortfarande inte varför du är emot att man har en transparent process där ärendena behandlas i stadsdelsnämnderna och man där fattar beslut.

Framför allt är det väldigt svårt att följa efteråt var pengarna har gått. Jag har försökt att ta reda på det, men jag kunde inte följa de här pengarna. Det var därför jag anmälde det till revisorerna. Jag fick bara uppgiften att jag skulle kolla hos olika förvaltningar, vilket innebar att jag själv skulle sitta och leta i olika stadsdelsförvaltningar och andra förvaltningar. Den ordningen är inte vettig, Joakim, så jag vill veta hur du ska göra för att det ska bli mer transparent.

#### Anförande nr 220

A w a d H e r s i (MP): Det tar verkligen emot att gå upp i talarstolen så här sent, men jag tycker att ämnet och de frågor som Ann-Margarethe har ställt i sin interpellation är väldigt viktiga.

Det finns en del frågor kring det här. Väldigt mycket av besluten inom Järvalyftet i dag fattas av tjänstemännen. Man kan inte utkräva ansvar av tjänstemän, men man måste på något sätt kunna utkräva politiskt ansvar. Då är frågan hur man gör när det är mycket stora summor som fattas. Dessutom har det här kritiserats väldigt mycket, vilket vi har kunnat följa den senaste tiden.

En annan sak är hur man ska kunna garantera medborgarinflytande. Vi vet att Järvalyftet har kantats av demonstrationer och protester från området. Hur garanterar man medborgarinflytande i det här projektet? Det är viktiga frågor, och majoriteten är skyldig att svara på dem.

#### Anförande nr 221

Borgarrådet L a r s s o n (M): Låt mig säga, Awad, att det är väldigt viktigt att man har en beslutsprocess där det är tydligt vem som är skyldig till besluten. Det är inte någon tvekan om det när det gäller pengar för ytterstadsutvecklingen. Det ligger på kommunstyrelsen att fatta beslut. Vi fattar sådana beslut i kommunstyrelsen, men inom vissa belopp har man olika delegationer för hur man kan fatta beslut. Det är inget konstigt i det här ärendet. Möjligen har Vänsterpartiet haft en annan uppfattning när det gäller beloppet, men att man har en delegationsordning är inget konstigt.

Jag tycker att det är jättebra och viktigt att utbetalningar av pengar till projekt eller olika typer av utveckling i området ska vara transparenta, tydliga och lätta att följa. Man ska lätt kunna se om ett ärende inte var bra att satsa på eller om det var ett så pass bra projekt att vi ska låta det inrymmas inom stadens ordinarie verksamheter framöver eller vad det nu kan vara.

Vi har tillsammans i kommunstyrelsen lagt upp en väldigt tydlig punktform för vad det är som ska uppfyllas för att man ska kunna söka de här pengarna. Det är dock

inte hela Järvalyftet, men låt oss konstatera att det fortfarande finns önskemål om mer tydlighet i detta. Jag skulle också önska att oppositionen – detta gäller inte Vänsterpartiet och Miljöpartiet; ni är ganska närvarande – i form av Socialdemokraterna visar intresse för den här styrgruppen och är närvarande framöver så att vi kan forma en styrgrupp kring det här som diskuterar innehåll och verksamhet på ett sätt som inte riktigt har fungerat när en del partier har uteblivit. Det gäller som sagt var inte Miljöpartiet och heller inte Vänsterpartiet sedan förra året.